Beeld

My wêreld · NETWERK24 · **Maandag** 28 November 2022 **R15,50**

Zuma, Shaik
'Hulle lag vir Suid-Afrika se regstelsel'
bl. 4

Ligbloues
Gesoek: Nog 14 David Kriels
bl. 14

Nasionale kongres

Fikile pleit dat twis in party sal ophou
▸ Nuus, bl. 2

Hartseer einde

Vaalrivier: Jan se oorskot gevind
▸ Nuus, bl. 5

Helderberg-vliegramp

Doodsvlug 295 ná 35 jaar herdenk
▸ Nuus, bl. 7

Blouwillemaandag
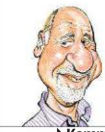
Bleekbene mooi op hul plek gesit
▸ Kommentaar, bl. 8

Distopiese roman

Gelaai met hope aksie en spanning
▸ Boeke, bl. 9

Duitsland

Die ses aanklagte in hof oor Steinhoff
▸ Sake, bl. 11

Sweef soos 'n Arendse

Kurt-Lee Arendse vlieg oor die doellyn vir die Bokke se eerste drie. Foto: GETTY IMAGES

'n Besering? Watwou, Roos speel eerder sy hart uit . . .

Hendrik Cronjé

Evan Roos wou so graag sy kans op Twickenham aangryp dat hy bereid was om deur die pyndrempel te speel van 'n ribbesering wat hy vroeg in Saterdag se toets tussen die Springbokke en Engeland opgedoen het.

Die Bokke het die Rose oortuigend met 27-13 geklop en die toer met twee uit vier oorwinnings afgesluit.

Die frisgeboude 22-jarige agtsteman van die Bokke het al min of meer in die vyfde minuut die besering opgedoen.

Die presiese erns van sy ribbesering moet nog bepaal word, maar daar word vermoed dat hy vir sowat 56 minute met 'n gebreekte rib op die veld vasgebyt het.

Roos het in sy derde toets, sy eerste teen Engeland en op Twickenham, gespeel.

Sy pa, Erik Roos, ouma Marieka en oupa Koos Roos was vir die spesiale geleentheid in die skare. Dit was die eerste wedstryd wat sy oupa Koos, wat sowat 30 jaar gelede na Nederland geëmigreer het, van hom as 'n beroepspeler bygewoon het.

Evan Roos, Springbok-agtsteman, by sy pa, Erik, en oupa Koos.

Rob Louw, voormalige Bokflank, het Roos agterna op Twitter vir sy spel op Twickenham geprys.

Louw (@roblouw6) het getwiet: "Ek het gedink Roos het 'n goeie wedstryd op 8 gehad. @RassieRugby sal tevrede wees met die toer. Onthou, ons het sonder verskeie spelers gespeel wat beseer is."

In spelers soos Roos, Jasper Wiese, Elrigh Louw, Duane Vermeulen, Dan du Preez, Kwagga Smith, Juarno Augustus en Phepsi Buthelezi het Suid-Afrika ongelooflike diepte op agtsteman.

Roos is nie die eerste Bok wat vanjaar deur die pyndrempel vir sy land speel nie.

André Esterhuizen het vroeër vanjaar in die tweede toets teen Wallis in Bloemfontein, die toets waarin Roos sy buiging vir Suid-Afrika gemaak het, met 'n gebreekte hand gespeel.

Esterhuizen het sy hand in die Bokke se opwarming voor die toets gebreek, maar vir sy land en span vasgebyt.

Faf de Klerk en Siya Kolisi is ook in Saterdag se toets op Twickenham beseer.

Die Bokke sluit die jaar met 'n 62%-wenrekord af.

■ **Nog berigte op bl. 14 en 16.**

Onbeskryflike vreugde. Damian Willemse en die afrigter Jacques Nienaber omhels mekaar ná die sege. Foto: GETTY

9 771016 390003 28422

MATRIEKUITSLAE EN POPIA

Stryd om publikasie duur voort

Regsman vra wie verwerk dié vorms

Seugnet van Zyl

Die plan van die departement van basiese onderwys om matrieks vanjaar 'n toestemmingsvorm te laat onderteken vir die publisering van hul matriekuitslae kan op 'n logistieke nagmerrie afstuur.

Kenners meen die proses is boonop onnodig omdat matrikulante se name nie saam met die uitslae gepubliseer word nie, net hul eksamennommer. Hul identiteit word dus in elk geval beskerm.

Die departement het Donderdag ná vergaderings met die Inligtingsreguleerder (IR) 'n vorm aan die sowat 900 000 matrikulante wat vanjaar die eindeksamen aflê, gestuur.

Willie Spies, prokureur van AfriForum, het verlede jaar die departement voor die hooggeregshof in Pretoria gedaag om seker te maak die matriekuitslae mag in die media gepubliseer word. Die departement het toe volgehou hy gaan ingevolge die Wet op die Beskerming van Persoonlike Inligting (Popia) nie die inligting bekend maak nie.

"Verlede jaar het die leerlinge geen toestemmingsvorm onderteken nie. Ons argument was dat toestemming nie nodig is nie omdat die inligting nie aan 'n spesifieke individu gekoppel kan word sonder kennis van die eksamennommer van daardie leerling nie. Die hof het nooit die regsvraag beslis nie. Die departement het besluit om toe te stem tot die bevel dat die uitslae gepubliseer word, maar dat hy vanjaar met die reguleerder oor 'n gepaste proses sou ooreenkom.

"Ek dink die departement en die IR maak 'n denkfout deur te aanvaar dat die matriekuitslae wat slegs gekoppel is aan 'n eksamennommer en -sentrum private inligting is. Slegs die betrokke leerling ken sy of haar eksamennommer en slegs die betrokke leerling of persone wat deur die leerling van 'n nommer voorsien is, weet wie se uitslae dit is. Die praktyk beskerm reeds privaatheid."

Spies is ook skepties oor die verwerking van die vorms.

"Wie gaan die vorms verwerk en sorteer tussen die matrieks wat toestemming gee en dié wat nie toestemming gee nie?"

Ook volgens dr. Jaco Deacon, uitvoerende hoof van die Federasie van Beheerliggame van Suid-Afrikaanse Skole (Fedsas), word matrieks deur hul eksamennommer beskerm. Die vorm is soos om 'n lyfband saam met kruisbande te dra, sê hy.

As die vorm egter beteken daar sal minder drama met die publisering van die matriekuitslae wees, sal dit wonderlik wees. "Reg van keuse het dan geseëvier."

Die IR het die idee van die departement verwelkom om 'n toestemmingsvorm uit te stuur.

'n Vorm wat in September aan alle matrikulante gestuur is, is op aandrang van die IR teruggetrek. Nomzamo Zondi, woordvoerder van die IR, sê dit het nie voldoen aan Popia-vereistes nie. "Dit was nie doel-spesifiek nie en leerlinge kon nie toestem tot elke gebied wat die verwerking van hul persoonlike inligting vereis nie."

Volgens Zondi het die IR op 12 Januarie vir die eerste keer met die departement vergader oor die publisering van die matriekuitslae.

Elijah Mhlanga, woordvoerder van die departement van basiese onderwys, het nie op navrae gereageer oor hoeveel matrieks die vorm onderteken het nie.

'Ek is bly oor die keuse'

Megan Kruger, hoofmeisie van die Afrikaanse Hoër Meisieskool Pretoria, sê vir haar is die belangrikste dat sy met dié vorm kon kies of sy haar matriekuitslae gepubliseer wil hê of nie.

"Die reg om ja of nee te sê. Ek is bly oor die keuse."

Volgens Megan is sy baie gemaklik daarmee dat haar uitslae gepubliseer word. Dit is soos 'n tradisie, want haar ouers en grootouers se matriekuitslae is so bekend gemaak.

Megan Kruger

Megan het bevestig hulle moes voor die eksamen vir die eerste keer 'n toestemmingsvorm onderteken en Donderdag weer.

"Ons het gedink dis vreemd dat ons weer 'n vorm moes onderteken, maar ons besluit was dieselfde."

Met die tweede vorm moes hulle aandui of hulle hul matriekuitslae gepubliseer wil hê, of hulle 'n SMS om middernag voor die publikasie daarvan wil ontvang en of hul uitslae vir navorsingsdoeleindes gebruik mag word.

PRETORIA TEL: 086 122 2269 • JOHANNESBURG TEL: 086 114 3545 • OOS-RAND TEL: 086 100 0071 • WES-RAND TEL: 087 075 0865 • STELLENBOSCH TEL: 086 111 4330 • NELSPRUIT TEL: 013 813 5500

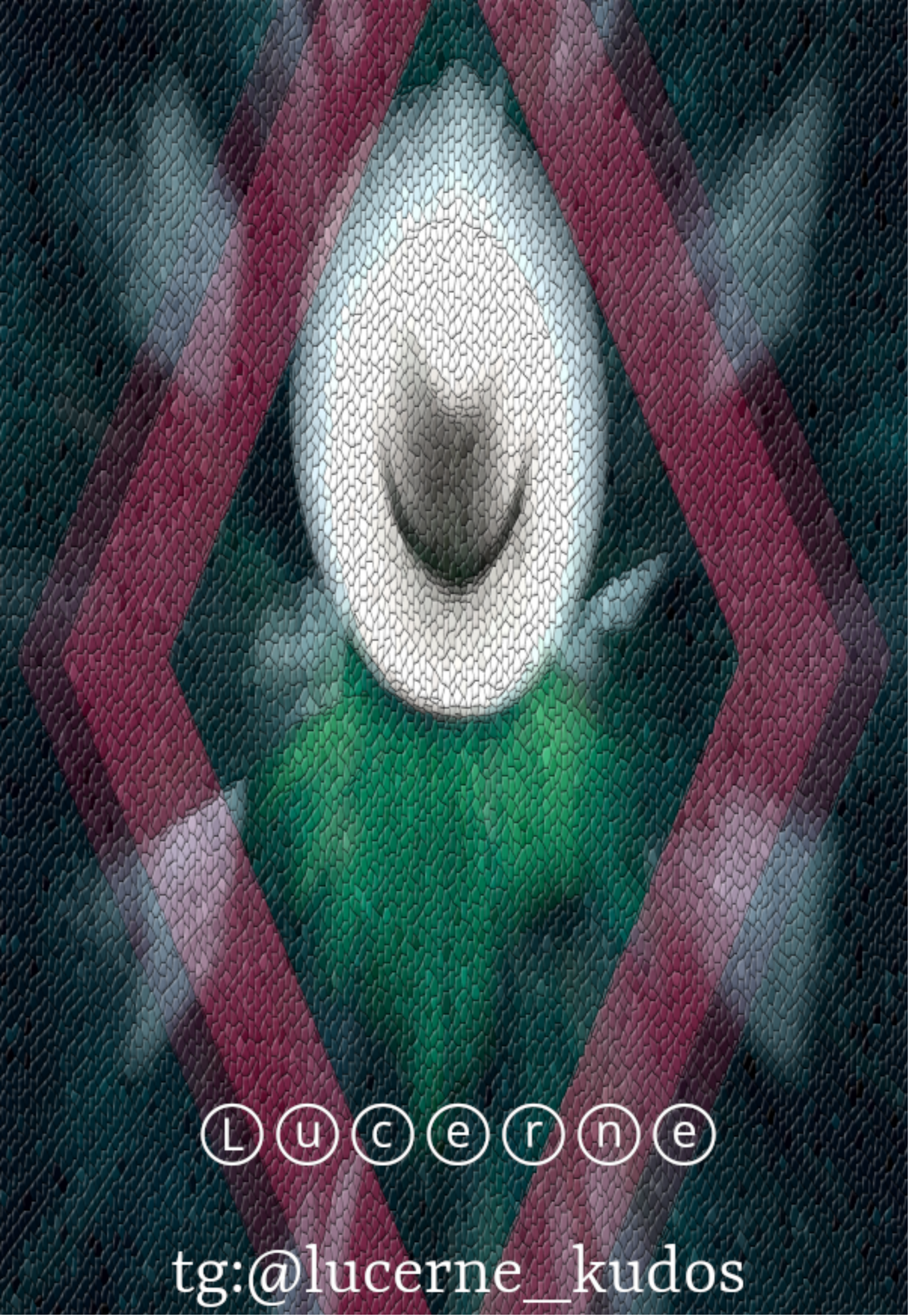
Lucerne
tg:@lucerne_kudos

Beeld
Frewin 2019

Bel Beeld met nuus

Johannesburg ☎ 011 713 9182
Skakelbord ☎ 011 713 9000
Pretoria ☎ 012 485 9121
Skakelbord ☎ 012 485 9000
Intekenare ☎ 087 353 1300
WhatsApp vir intekenare: ☎ 087 353 1333
Om in te teken: SMS die woord NUUT en jou adres na 31069

Beskikbaarheid van Beeld belangrik

Dit is belangrik dat daar genoeg *Beeld*-eksemplare beskikbaar is in winkels en op ander verkoopunte waar lesers dit graag koop.
Ons nooi lesers hiermee om enige probleme in dié verband, of voorstelle daaroor, direk aan die redaksie te stuur by die e-posadres wat hier verskaf word.
Lesers wat enige probleme met huisaflewering ondervind, is ook welkom om dit onder ons aandag te bring. Ons help graag om die kommunikasie met die verspreidingsafdeling te versnel.
Stuur oor enige van bogenoemde e-pos aan Barnard Beukman by barnard.beukman@beeld.com.

R1 000 vir jou foto

Lesersfoto
Stuur foto's na lesersfoto@beeld.com

Wys *Beeld* wat in jou wêreld aangaan. Dit kan swak dienslewering wees, iemand wat 'n verskil in jou gemeenskap maak, protesoptogte of enigiets wat jou wêreld uitbeeld.
- Elke maand is daar 'n kontantprys van R1 000 vir die finalis en R250 elk vir twee naaswenners.
- Foto's moet verkieslik groter as 1 MB wees.
- Verskaf 'n kort beskrywing van waar en wanneer die foto geneem is.
- Verskaf ook die fotograaf se kontakbesonderhede. Dit word nie gepubliseer nie.
- Stuur jou foto's na lesersfoto@beeld.com toe.

Sê as ons fouteer

Beeld doen moeite om feite na te gaan en om akkuraat, billik en gebalanseerd te berig. Ons is lid van die SA Persraad en onderskryf die SA Perskode. As u meen ons het 'n fout begaan, bel ons ombudsman, Theresa Olivier, by 021 406 3537 of stuur e-pos na theresa.olivier@media24.com. 'n Klag kan ook by die Suid-Afrikaanse persombudsman ingedien word by 011 484 3612 of enquiries@ombudsman.org.za.

Outeursreg

MEDIA24
Hierdie koerant is uitgegee deur die eienaar, Media24, Pretorialaan 272, Ferndale, Randburg, en is lid van die Sirkulasieburo van Suider-Afrika Bpk. Gedruk deur Caxton Printers, Wrightstraat 14, Industria-Wes, Johannesburg. Geen berig, artikel of foto hierin mag ingevolge art. 12(7) van die Wet op Outeursreg van 1978 sonder verlof van Media24 gereproduseer word nie.

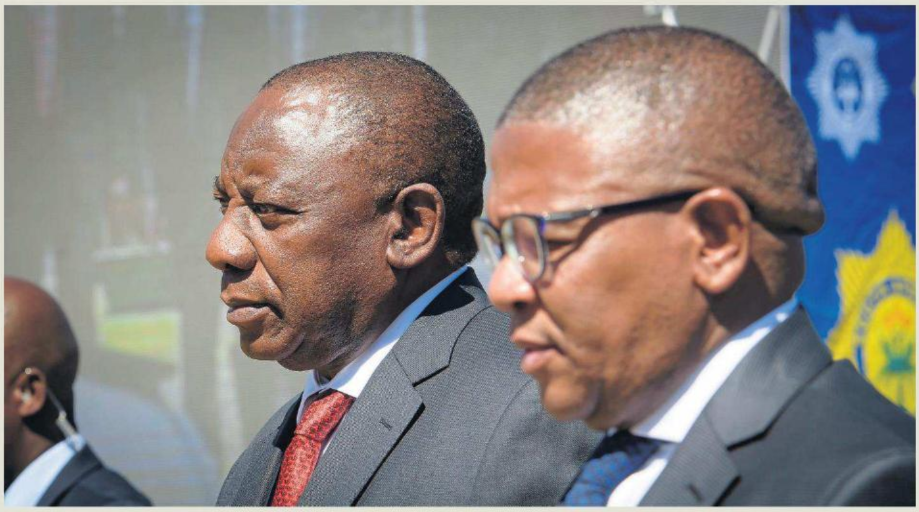

Pres. Cyril Ramaphosa en Fikile Mbalula op 'n vroeëre saamtrek, toe Mbalula nog minister van polisie was. Foto: GALLO IMAGES

AANLOOP NA ANC-KONGRES

'G'n rede om met mekaar te baklei'

Mbalula praat op saamtrek in O-Kaap

Llewellyn Prince

Die ANC se nasionale kongres kan nie die rede wees waarom partylede onder mekaar baklei nie.

Dit is volgens Fikile Mbalula, die ANC-verkiesingshoof, wat gister 'n tussenverkiesing-saamtrek in Tarkastad in die Chris Hani-streek in die Oos-Kaap toegespreek het.

Mbalula is verlede week deur ANC-takke benoem om in Desember mee te ding om die pos van sekretaris-generaal van die ANC.

"Soos ons nader aan die Desember-kongres beweeg, moet ons meer verenig en gereed wees om vir die ANC te werk," het hy gesê.

Sy opmerkings volg nadat hy Saterdag in die ANC se Letsema-veldtog saam met pres. Cyril Ramaphosa in Lichtenburg, Noordwes, gesê het enige ANC-lid kan Ramaphosa op die kongres in Desember om die pos van ANC-president uitdaag, maar hulle hoef nie daaroor oorlog te verklaar nie.

Dit was Ramaphosa se eerste openbare verskyning sedert die ANC se verkiesingskomitee in die afgelope week aangekondig het hy het die meeste takbenoemings ontvang om volgende maand vir 'n tweede termyn tot ANC-president verkies te word.

Ramaphosa het 'n beroep om samewerking gedoen om die ANC te herbou, te verenig en te versterk.

Hy het ook Saterdagmiddag in Lichtenburg gepraat op 'n besoek aan die Ditsobotla-munisipaliteit as deel van die Letsema-veldtog.

"Ons gaan op ons komende nasionale konferensie die herbou, hernuwing en versterking van die ANC herbevestig. Dit moet 'n organisasie wees wat julle kan vertrou en wat vir jul belange werk," het hy gesê.

Mbalula, wat as 'n Ramaphosa-lojalis beskou word, het hom sterk uitgespreek teen partylede wat die president wil "isoleer."

"Hoe isoleer jy jou president? Van ons in die organisasie val selfs ons president aan. Selfs ons ergste teenstanders doen dit nie."

Mbalula het nie name genoem nie, maar vroeër is berig Lindiwe Sisulu, minister van toerisme, en Phumulo Masualle, adjunkminister van openbare ondernemings, het gesê Ramaphosa moet weens die Phala Phala-kwessie opsy staan.

Sisulu wil ANC-president wees, maar het nie die party se amptelike benoemingslys, wat verlede Dinsdag deur die ANC-verkiesingskomitee bekend gemaak is, gehaal nie.

Haar en adj.pres. David Mabuza se veldtogspanne het egter aangedui hulle beplan om die ANC se benoemingsproses vir die ses topposte te betwis omdat hulle nie onder die benoemdes was wat die verkiesingskomitee onder leiding van oudpres. Kgalema Motlanthe aangekondig het nie.

Luidens die benoemingslys sal dr. Zweli Mkhize, gewese minister van gesondheid, Ramaphosa se vernaamste teenstander om die ANC se toppos wees.

Intussen het die *Sunday Times* berig Ramaphosa se teenstanders skarrel rond om agter 'n alternatiewe kandidaat vir die pos te verenig nadat ANC-takke Ramaphosa oorweldigend vir 'n tweede termyn benoem het.

Na berig word, hoop die ondersteuners van Mkhize om die ondersteuners van dr. Nkosazana Dlamini-Zuma, minister van samewerkende regering en tradisionele sake, te oorreed om hul gewig eerder agter Mkhize in te gooi.

Dlamini-Zuma het haar beskikbaar gestel om Ramaphosa as ANC-president uit te daag, maar het ook nie die benoemingslys gehaal nie.

Mbalula het voorts in Noordwes aan ANC-lede gesê hy weet "ons is in 'n nasionale kongres-bui".

"Julle moet egter verstaan dat die nasionale kongres nie die eerste of die laaste een sal wees nie. Die ANC sal ná Desember nog sterker voortleef. Die ANC is 'n demokratiese organisasie en niemand word verbied om om die poste mee te ding nie."

Volgens hom moet die uitslag van die nasionale kongres deur almal aanvaar word. "Ons het Ramaphosa in 2017 by Nasrec tot ANC-president verkies, hoewel daar partylede was wat Dlamini-Zuma verkies het. Ons het Ramaphosa egter ondersteun omdat hy ons president is," het Mbalula gesê.

'Dinge is besig om te verander'

Suid-Afrikaners moet "bly hoop" omdat dinge in die land beslis besig is om te verander, het pres. Cyril Ramaphosa Saterdagmiddag in Lichtenburg gesê.

Ramaphosa het aan inwoners gesê sy regering fokus tans daarop om korrupsie te beveg.

"Korrupsie het wyd in ons land voorgekom. Staatskaping was een van die verskriklike dinge wat ons verswak het. Ons is op 'n verskeie maniere teruggehou deur staatskaping, veral by ons staatsondernemings en sommige staatsdepartemente.

"Ons is egter nou daarop gefokus om korrupsie te beveg en om misdaad en geslagsgeweld te verminder. Dit is nasionale programme wat ons onderneem het."

Die samewerking tussen die regering, die private sektor en die burgerlike samelewing in die proses om die land te help regruk is volgens Ramaphosa ook baie belangrik.

"Een van die dinge wat ons kon regkry, is om konsensus of 'n maatskaplike pakt te bereik wat ons help om die land saam op plaaslike, provinsiale en nasionale vlak te bou."

Taakspan ondersoek bewerings van bedrog

Marietjie Gericke

Paul Mashatile, tesourier-generaal van die ANC wat ook waarneem as sekretaris-generaal, het 'n span van vyf lede saamgestel om bewerings van bedrog op algemene ANC-takvergaderings in die Vrystaat en Wes-Kaap te ondersoek.

Die span sal deur Bheki Nkosi, 'n senior ANC-amptenaar, gelei word.

Vergaderings wat in die tydperk van 28 Oktober tot 7 November gehou is, is in die span se visier.

Daar is vrae oor hoekom dié twee provinsies die enigstes is wat nie hul provinsiale kongres betyds kon hou nie.

Dié inligting is deur Paseka Nomponda, koördineerder van die Vrystaat-ANC se tussentydse provinsiale komitee, bevestig.

"Sodra die ondersoeke afgehandel en 'n verslag by Luthuli-huis ingedien is, sal ons kommentaar kan lewer," het Nompondo, wat die Vrystaatse streekkongres in Lejweleputswa bygewoon het, gister gesê.

Beeld het intussen verneem dat die Vrystaat van plan is om wel van 2 Desember af 'n provinsiale kongres te hou. Dit is die naweek deur Mxolisi Dukwana, sameroeper van die Vrystaat-ANC se tussentydse provinsiale komitee, bekend gemaak. Dukwana het Saterdag 'n Mangaungstreekkongres in die Imvelo Lodge bygewoon en gister die Lejweleputswa-streekkongres.

Taklede van die Vrystaat en Wes-Kaap het formele dispute by provinsiale koördineerders en die kantoor van die sekretaris-generaal ingedien en beweer probleme het opgeduik toe identiteitsdokumente en ANC-lede se lidmaatskapskaarte ingeskandeer is, terwyl van die lede nie teenwoordig was op sekere vergaderings nie met die doel om seker te maak dat daar kworums bestaan.

Dukwana het nie sy foon beantwoord toe hy verskeie kere vir kommentaar hieroor gebel is nie.

Mashatile het geskryf dit ondermyn die pogings van duisende ANC-takke en -lede oor die land heen wat agt weke lank hard gewerk het om te verseker dat hul lede gemobiliseer het, lede bymekaar gekry het en by die regulasies gebly het om vergaderings te hou waarop kworums teenwoordig was in die demokratiese proses van die ANC.

Die takke wat hulle tot die hooggeregshof gewend het om die streekkongres weens beweerde bedrog en onafgehandelde takkwessies te probeer keer, dreig nou om die provinsiale kongres om dieselfde redes deur middel van 'n aansoek om 'n hofbevel stop te sit.

Paul Mashatile

Verdeelde ANC hou afsonderlik kongres in Bfn

Marietjie Gericke

Die ANC in Mangaung het die naweek twee streekkongresse in Bloemfontein gehou.

'n Groep het Vrydagaand met die aanvang van die Mangaung-streekkongres in die Imvelo Safari Lodge weggebreek en wou deur die hooggeregshof 'n bevel kry dat die kongres stopgesit word.

Die aansoek was onsuksesvol omdat daar glo nie voldoende redes aangevoer kon word waarom die Mangaung-streekkongres stopgesit moes word nie en die wegbreek-groep het toe 'n parallelle Mangaung-streekkongres in die President-hotel in Bloemfontein gehou.

Die groep het gesê hulle wil nie Mxolisi Dukwana, sameroeper van die provinsiale tussentydse komitee van die ANC, as Vrystaatse leier hê nie, maar Thabo Manyoni, eertydse uitvoerende burgemeester van die Mangaung-metro.

Die groep het boonop vir Patrick Monyakoane, voorsitter, Monas Ntamo, adjunkvoorsitter, Tonto Selebedi, streeksekretaris, Millicent Motingoe, adjunksekretaris, en Lebohang Masoetsa, streektesourier, tot streekleiers verkies, terwyl die groter groep in die Imvelo Safari Lodge teen gister om 15:00 nog nie hul leiers gekies het nie.

Die DA verwelkom dié "verdeeldheid".

Dr. Roy Jankielsohn, Vrystaatse DA-leier, sê op Facebook die verdeeldheid in die ANC in die Vrystaat maak die pad oop vir 'n sege in die nasionale en provinsiale verkiesings in 2024.

Manyoni het in 'n onderhoud gesê hy het ondersteuning in albei ANC-groepe.

"In 'n vorige ronde het ek en Dukwana 'n ooreenkoms gehad dat ek die Vrystaatse ANC sou lei en dat hy my adjunk sou word, maar toe hy die geleentheid gekry het om die leier te word, het hy dit aanvaar," het Manyoni gesê.

"Hierdie keer sal ek nie weer met hom 'n ooreenkoms sluit nie. As die mense wil hê ek moet eerder die Vrystaatse ANC lei, sal ek dit doen," het hy gesê.

Maar Manyoni het bygevoeg dat dit in die eerste plek daaroor gaan om die verdeeldheid in die ANC uit die weg te ruim en nie oor mense nie.

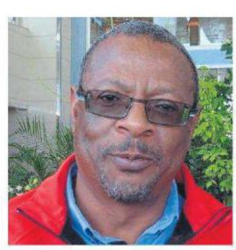

Thabo Manyoni, voormalige uitvoerende burgemeester van Mangaung, sê hy is gereed om die Vrystaatse ANC te lei.

"As daar 'n ander leier is wat die Vrystaatse ANC kan verenig, is ek bereid om terug te staan," het hy gesê.

Manyoni het gesê Dukwana was nie eerlik met hom nie.

"Op 2 Desember, wanneer die Vrystaatse ANC sy provinsiale kongres hou, gaan ek daar wees met die doel om leier te word en vir Dukwana uit te knikker."

Dukwana sê hy gaan ook om die pos van Vrystaatse leier meeding.

Albei streekkongresse is deur prominente leiers van die ANC se tussentydse provinsiale komitee en nasionale uitvoerende komitee bygewoon.

Maggie Sotyu, adjunkminister van omgewingsake, bosbou en visserye, was 'n verteenwoordiger op die streekkongres in die Imvelo Safari Lodge en Mapaseka Mothibi-Nkoane, adjunkburgemeester van die metro, was op die kongres in die President-hotel 'n voorsanger.

Mothibi-Nkoane het by navraag gesê Mxolisi Siyonzana, Mangaung se uitvoerende burgemeester, was nie op een van die twee streekkongresse teenwoordig nie, terwyl hy die koördineerder van Mangaung se tussentydse streekkomitee was.

Mothibi-Nkoane het in die President-hotel gesê hulle is sowat 100 benoemde afgevaardigdes van takke "en ons is die werklike verkose verteenwoordigers".

"Ons is besig om in groepe strategiese taktiek te bespreek en praat ook oor hoe ekonomiese ontwikkeling in die Mangaung-gebied gestimuleer kan word."

Op die vraag hoekom hulle van die hoofgroep weggebreek het, het sy gesê daar is nog uitstaande dispute en die gevoel was dat die Mangaung-streek nog nie gereed is vir die streekkongres nie omdat onreëlmatighede nog uit die weg geruim moet word.

Volgens haar was hul aansoek om 'n hofbevel onsuksesvol omdat die regter beslis het hul redes was nie voldoende om die Mangaung-streekkongres te laat stopsit nie.

Monyakoane, wat gister in die President-hotel tot voorsitter van die wegbreekgroep verkies is, het bevestig dat die groep hof toe is oor beweerde onreëlmatighede in prosesse en uitstaande dispute.

"Ons wil Dukwana weg hê, want onder hom het ons provinsie ten gronde gegaan," het hy gesê.

Fanie Lelimo, van wyk 28 in Mangaung, het gesê oorlede lede wie se name op ANC-lyste is en verklaarde dispute by takke wat nog onafgehandel is, veroorsaak ook probleme.

NETWERK24

Die 10 mees gelese berigte van die dag

1. BOK-RAPPORT | SA t. Engeland – watter punt sal jy gee?
2. Bevry uit die stink kamer: Oom Ben is 'n nuwe mens
3. Mooiste matriekafskeidrokke: Hier's SARIE se top-10!
4. Mafia? Als behalwe! sê 'sewende huisvrou'
5. Wêreldrugby bieg: Blasers boor Bokke; Rassie gevra om te help
6. Troubeplanner in die sop: 'Toe kry ons gaste KFC!'
7. Aanlyn skole: Baie kinders gaan druip
8. Skok wag op Walus ná 28 jaar in die tronk
9. VASVRA | WEEK 31 – Toets jou nuuskennis!
10. Sesde-rat-Bokke sluit toer op hoogtepunt af

HET JY GEWEET?
As volweek-intekenaar van die gedrukte koerant, kry jy afslag op jou intekengeld vir Netwerk24. Só kry jy deurlopend betroubare nuus deur 'n verslagspan wat landwyd werk.
NETWERK 24 Beeld
Aktiveer jou intekening op enige van die volgende maniere:
087 353 1300 diens@netwerk24.com
SMS die woord "diens" na **31069** (SMS'e kos R1,50).
www.netwerk24.com/koerant

Taalraad vereer dié wat Afrikaans wyd bevorder

Die hoofredakteur van 'n woordeboek en 'n omroeper is onder diegene wat deur die Afrikaanse Taalraad vereer is.

Dr. Willem Botha, hoofredakteur van die Woordeboek van die Afrikaanse Taal (WAT), en die joernalis en omroeper Mariëtta Kruger van RSG is Vrydagmiddag met Koker-eerbewyse vir hul lewenslange bydraes tot Afrikaans vereer.

Botha is vereer vir die groei wat hy by die buro van die WAT kon bewerkstellig ondanks die toenemende vermindering van staatsfinansiering.

"Dit het hy onder meer vermag deur intensiewe geldwerwing en die inwerkingstelling van innoverende projekte. Danksy wye mediablootstelling, onder meer op RSG, en projekte soos die jaarlikse Nuutskeppingskompetisie, asook die Treffendste Afrikaanse Handelsnaamkompetisie, het die WAT deur Botha se toewyding 'n bekende naam geword.

"Met die WAT het Botha verseker dat Afrikaans sy regmatige plek naas die ander amptelike tale in Suid-Afrika inneem," lui 'n verklaring van die Taalraad.

Kruger is die regisseur en aanbieder van die radionuusprogramme *Monitor* en *Spitstyd* op RSG.

"Sy het haar lewe gewy aan Afrikaans in die uitsaaiwese, maar ook in haar persoonlike lewe," sê die taalraad.

Daar is ook drie jeugwenners van Koker-eerbewyse aangewys. Hulle is Barron Hufkie, nuusanker op kykNET se eNuus en eNCA, Kanja van der Merwe, 'n doktorsgraadstudent en bedryfsbestuurder van die studenteorganisasie StudentePlein, en Marlie Coetzee, uitvoerende direkteur van die Virtuele Instituut vir Afrikaans (VivA).

Hukfie is vereer vir die bewusmaking van die inklusiewe en nierassige aard van Afrikaans op die kampusradiostasie MFM in 2015.

Van der Merwe is vereer vir baanbrekerswerk ter bevordering van Afrikaans en het verskeie nuwe terme geskep, soos "pedagogiese tolking", wat na die gebruik van tolking as 'n tegniek in taalonderrig verwys.

Coetzee het die eerbewys ontvang vir haar bevordering van die relevansie van Afrikaans internasionaal. Sy vertrek volgende jaar op 'n toer waartydens sy gaan praat oor kwessies soos Afrikaans se herkoms en die belangrike rol wat Afrikaans steeds in Europa speel.

Nog Koker-wenners is Chareldine van der Merwe, projekbestuurder van die Vriende van Afrikaans, wat die Koker-eerbewys vir bemagtiging deur Afrikaans gekry het.

Karien Brits het 'n Koker vir die bevordering van Afrikaans ontvang. Brits se navorsingsfokus is meertaligheid en taalbeplanning.

Danie van Wyk, taalaktivis en voorsitter van die DAK Netwerk, het 'n Koker-eerbewys vir die beskerming van Afrikaans ontvang.

Dr. Willem Botha, hoofredakteur van die Woordeboek van die Afrikaanse Taal. Foto: FACEBOOK

'Boer soek vrou'-paar verwag 'n seuntjie

Ané van Zyl

Die paartjie Esmerélda en Johan Lombard (albei 29) van *Boer soek 'n vrou* het gister met 'n grappie oor die TV-program aangekondig dat hulle ouers gaan word.

Die egpaar, wat in Augustus in Clarens getroud is, het gister 'n foto van 'n babapakkie op Facebook geplaas met drie sonarfoto's daarby. Hulle het daarop gesinspeel dat hulle 'n seuntjie verwag.

Voor op die pakkie staan in groen geskryf: "Hierdie boer soek nie 'n vrou" en agterop "hy soek net sy mamma".

Die *Boer soek 'n vrou*-logo van 'n windpomp is op die pakkie gedruk.

Op die foto is 'n groen speelgoedtrekker en Esmerélda skryf: "Toekomstige trekkerbestuurder op pad."

Johan, 'n saai-en-veeboer van Marquard in die Vrystaat, se paaie het eers ná die program met dié van Esmerélda (née Van Wyk) gekruis omdat hulle albei ander mense in die program leer ken het. Sy het vir boer Nelis van die Vaal Marina in Gauteng ingeskryf en hy het haar gekies, maar hul verhouding is kort daarna verbreek.

Esmerélda en Johan het in Junie verloof geraak.

Die foto waarmee Esmerélda en Johan Lombard haar swangerskap aangekondig het. Foto: INSTAGRAM

Esmerélda en Johan Lombard verwag hul eersteling. Foto: MODERN RAE MEDIA

Nataniël vereer

Alexa Strachan, uitvoerende hoof van Aardklop, en Nataniël Vrydag op die fees se Hartsvriendeprysgeselligheid in Centurion. Die *Smitstraat Suite* deur Nataniël is as die beste grensverskuiwende produksie aangewys. Hy het ook die prys vir die beste prestasie in 'n musiekgedrewe produksie gewen. Foto: PIETER LOMBAARD

Vrou (90) kry haar Harley-droom

Kaydene Davids

'n Bloemfonteiner se jare lange droom is die naweek bewaarheid toe sy op haar 90ste verjaardag op 'n motorfiets kon ry.

Mada Basson kon Saterdagoggend haar oë nie glo toe Pieter Venter en Pieter Swanepoel op hul Harley-Davidson-motorfietse voor haar dogter Renée Jonker se huis in Langenhovenpark stilhou nie.

Hulle het haar en haar skoonseun Pieter Burger op 'n plesierrit na die Greenside-kwekery daar naby geneem waar sy saam met haar kinders, wat van heinde en ver, selfs Kanada, gereis het, die mylpaal gevier het. Hulle is tot tussen die tafels geneem waar hulle saam met die res van die familie ontbyt geniet het.

Basson, destydse voorsitter van die Maria van Riebeeckklub, het haar heup sowat vyf weke gelede gebreek en loop met 'n loopraam, maar het die rit van sowat tien minute terdeë geniet.

Mada Basson op Pieter Swanepoel se Harley-Davidson-motorfiets.

Volgens Jonker, 'n afgetrede assistentmatrone van die Life Rosepark-hospitaal in die stad, het haar ma nog altyd gesê as sy 90 word, wil sy op 'n motorfiets ry.

"Sy kon haar oë nie glo nie. Sy het die rit vreeslik geniet."

Basson het die res van haar verjaardag saam haar kinders, Jonker, Madine Scheeres van Kanada, Edell Burger van Stilbaai en Henriek de Wet van Johannesburg deurgebring.

Basson is die dogter van dr. Willie Knobel, wat pres. Blackie Swart se huisdokter was, en suster van dr. Niël Knobel, voormalige geneesheer-generaal van die weermag.

Sy was getroud met dr. Hennie de Wet, voormalige president van die Vereniging van Plastiese Chirurge van Suid-Afrika. De Wet is in die 1990's oorlede waarna Basson met Faure Basson getroud is. Hy is in 2020 oorlede.

TROUE IN PRETORIA

2 vind oulike metgeselle met dié plan

Vraelys op Facebook bring hul bymekaar

Seugnet van Zyl

Twee hartsvriendinne se plan om metgeselle vir vriende se troue in die Jakarandastad te kry, was 'n groot sukses.

"Ons het gekry wat ons wou hê," sê Marunelle Hitge (27), 'n prokureur van Mbombela, van haar en Janke Muller (26), 'n Afrikaans-lektor in Pretoria, wat in Augustus besluit het hulle gaan nie weer alleen na 'n troue toe nie.

Hul vriende Danel Wessels en JP Engelbrecht is Saterdag by De Harte naby Onderstepoort in die noorde van Pretoria getroud. Muller was 'n strooimeisie.

Hulle het op 29 Augustus in 'n video-oproep van twee uur met hul plan vorendag gekom, wat 'n advertensie en aanlyn vraelys ingesluit het. Hulle het dit die volgende dag op hul Facebookblaaie geplaas en dis teen die aand meer as 100 keer gedeel.

Die aansoekers moes ongetroud en nie in 'n verhouding wees nie, "partytjiedier-persoonlikhede" hê en lekker kan dans.

Hulle moes ook die aanlyn vorm voltooi waarin hulle onder meer hul ouderdom en beroep moes gee, of hulle van sokkie hou, hul beste *pick-up-lines*, of hulle van bier of brandewyn hou, braaibroodjies met blatjang daarop of daarsonder verkies en wat hulle meen die beste bakkie op die mark is.

Boereseuns het dubbelpunte gekry.

Hul grootste behoefte was om op die troue lekker te kan dans. Volgens hulle is baie van hul vriende in 'n ernstige verhouding of staan op trou, wat hul moontlikhede om 'n metgesel te vind, beperk.

Uiteindelik kon hulle kies en keur uit meer as 100 aansoekers van oor die land heen.

> **Ons ly eintlik steeds aan bomskok dat ons plan so goed gewerk het.**
>
> — Marunelle Hitge

Riaan van Wyk (25) het Hitge na die troue vergesel en Anrich Fourie (26) vir Muller.

Nog een van die vriendinne se voorwaardes was dat hul metgeselle vriende moes wees. Van Wyk en Fourie is beste vriende, oud-Pukke en oorspronklik van Benoni aan die Oos-Rand.

Vir drie maande voor die troue het hulle mekaar beter leer ken deur oor die foon en met video-oproepe te gesels.

Hulle het mekaar ook van aangesig tot aangesig in Pretoria ontmoet.

Albei sê Van Wyk en Fourie het hulle op die hande gedra op die troue en hulle het lekker gedans en partytjie gehou.

Hulle het Muller ook met haar heildronk op die bruidspaar gehelp.

"Ons ly eintlik steeds aan bomskok dat ons plan so goed gewerk het. Dis regtig *crazy*. Dit was 'n *roller coaster*. Ons het so baie mense ontmoet en in die proses baie van onsself geleer," het Hitge gister gesê.

Vir Muller was die spesiaalste dat sy dit saam met Hitge kon doen. Hulle het die plan saam beraam en deurgevoer.

In 'n tyd van maats en geliefdes aanlyn soek, het hulle besluit om met 'n ander manier vorendag te kom.

"Ons advertensie en aanlyn vorm was meer persoonlik. Ons wou die aansoekers persoonlik leer ken. Ons het ook vir elkeen wat aansoek gedoen het, 'n dankie-sê-briefie gestuur," sê Muller.

Hitge en Muller gaan hul plan weer gebruik vir die volgende troue of ander geleentheid waar hulle lekker sal kan dans.

Muller, oorspronklik van Middelburg in Mpumalanga, het Hitge, oorspronklik van Mbombela, vyf jaar gelede in Pretoria ontmoet.

Sy gaan binnekort by Hitge kuier waar hulle gaan "filosofeer oor hul sakeplan" om ander te help om metgeselle en selfs liefde te vind.

Marunelle Hitge by haar metgesel, Riaan van Wyk, en Anrich Fourie saam met Janke Muller opdie troue in Pretoria.

Sjef Jan se kothuis-restaurant baie gewild

Ané van Zyl

Die Suid-Afrikaanse Michelinster-sjef Jan Hendrik van der Westhuizen se nuwe seisoenale restaurant in Franschhoek is byna vol bespreek.

Hy het mense Vrydag genooi om besprekings te doen vir 'n "uitsonderlike kos-en-wyn-ervaring" wat aangebied word in die geskiedkundige Veepos-kothuis op die La Motte-wynplaas. Die kothuis dateer van 1712.

"La Motte nooi jou na JAN Franschhoek, reg in die middel van die Franschhoekvallei se skilderagtige laventelvelde," lui 'n advertensie vir die restaurant.

"Gegrond op die gewilde TV-reeks *JAN RSVP* vertel Suid-Afrika se eerste Michelin-ster-sjef 'n nostalgiese storie met kos.

"JAN Franschhoek bied 'n kulinêre reis geïnspireer deur die omliggende rivier en berge, wat twee pilare van 'n vasgestelde a la carte-spyskaart sal vorm," sê Van der Westhuizen op Facebook.

Besprekings om een van die 16 gaste te wees wat daagliks Van der Westhuizen se kookkuns kan geniet, raak vinnig vol, en daar is slegs enkele sitplekke oor.

Van der Westhuizen se die restaurant sal van 1 Desember tot 31 Mei oop wees.

"JAN Franschhoek se span sal 'n kulinêre kollektief insluit onder leiding van Antro Davel van die JAN-groep en die hoofsjef Anzette Klynhans. Ek sal die rol van kulinêre direkteur vervul."

Op *JAN RSVP* nooi Van der Westhuizen mense na die koservaring van 'n leeftyd en maak vir elkeen 'n unieke gereg wat geïnspireer is deur hul eie stories.

Hy en sy gaste maak saam kos, gesels oor die lewe, ou resepte, tradisies en geregte.

Onder die gaste is bekendes soos Coenie de Villiers, Ina Paarman, die sjef Mokgadi Itsweng en Evita Bezuidenhout.

Van der Westhuizen bedryf ook JAN, 'n Michelin-ster-bekroonde restaurant, in Frankryk, asook Restaurant Klein JAN in die Tswalu-wildreservaat in die Kalahari.

Die toonaangewende reistydskrif *Travel + Leisure* het Restaurant Klein JAN as een van die wêreld se tien mees buitengewone hoëgehalte-koservarings gekies.

Van der Westhuizen het ook 'n ontwikkelingskombuis in Kaapstad waar 'n talentvolle span sjefs en studente saamwerk om Suid-Afrikaanse kos verder te ontwikkel en te vernuwe.

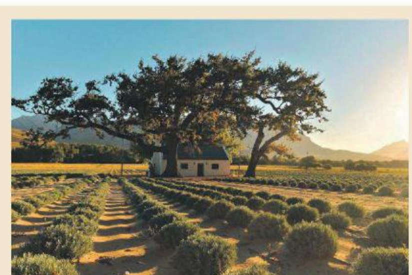

Die Veepos-kothuis op die wynplaas La Motte in Franschhoek waar die seisoenale restaurant sal wees. Foto: FACEBOOK

ZUMA EN SHAIK KUIER SAAM

‘Klap in gesig van Suid-Afrikaners’

Zille en AfriForum kritiseer optrede

Dennis Delport

Die optrede van oudpres. Jacob Zuma en Schabir Shaik is ’n klap in die gesig van Suid-Afrikaners, sê Helen Zille, voorsitter van die DA se federale raad.

“Hulle lag vir die regstelsel.”

Haar kommentaar volg nadat Duduzile Zuma-Sambudla, Zuma se dogter, onlangs ’n video op sosiale media geplaas het waarin Zuma en Shaik saam by die nuwe Zuma-restaurant in Umhlanga, KwaZulu-Natal, kuier. Die restaurant behoort nie aan hom nie en is nie na hom genoem nie.

Zuma en Shaik is albei op mediese parool vrygelaat nadat hulle “terminaal siek” verklaar is.

“Dis ’n klap in die gesig van Suid-Afrikaners. Hulle lag vir die regstel en het geen respek vir die Grondwet nie,” het Zille gister aan *Beeld* gesê.

Ook AfriForum het sy kommer oor die ontmoeting uitgespreek.

“Dis kommerwekkend, want Zuma is vrygelaat omdat hy terminaal siek is. Het hy nou skielik herstel? Dit dui op ernstige probleme in die departement van korrektiewe dienste en wys dat politici voorkeurbehandeling kry,” sê Reiner Duvenage, veldtogbeampte vir strategie en inhoud van AfriForum.

Hy sê Shaik is lank gelede op mediese parool vrygelaat, maar daar is steeds vrae daaroor.

Shaik is in 2005 gevonnis weens korrupsie in verband met die wapenskandaal en is 12 jaar gelede mediese parool toegestaan. Hy was Zuma se finansiële raadgewer.

By die video van Zuma en Shaik skryf Zuma-Sambudla dat “die media gedink het hulle sal op die gholfbaan ontmoet, maar hulle het by die Zuma-restaurant ontmoet”.

Zille het gereageer en op Twitter gevra: “Was hulle nie op die randjie van die dood toe hulle vrygelaat is nie?”

Zuma-Sambudla reageer: “Almal moet die een of ander tyd eet, *darling*, en saam met wie ons eet het niks met jou te doen nie.”

Nadat Zuma op 7 Julie verlede jaar in hegtenis geneem is weens sy weiering om voor die Zondokommissie van ondersoek na staatskaping te verskyn, is hy op 5 September verlede jaar op mediese parool vrygelaat.

Die appèlhof in Bloemfontein het egter verlede Maandag beslis Zuma (80) se mediese parool is ongrondwetlik en dat hy moet terugkeer na die Estcourt-gevangenis om die res van sy vonnis van 15 maande uit te dien. Die hof het beslis dat die kommissaris van korrektiewe dienste moet besluit vir hoe lank en of die tyd wat Zuma op mediese parool was, in ag geneem moet word.

Die departement van korrektiewe dienste het intussen aangedui hy gaan teen die uitspraak appelleer en dat Zuma nie nou sal teruggaan tronk toe nie. Zuma het ook sy regspan opdrag gegee om sy opsies te bekyk.

Duvenage sê AfriForum, wat saam met die DA en die Helen Suzman-stigting Zuma se mediese parool in die howe betwis het, sal enige aansoek in die konstitusionele hof teenstaan.

Zille sê die DA het aansoek gedoen dat Zuma in hegtenis geneem moet word as die appèl onsuksesvol is.

‘Hy was net ’n gas’

Zuma het Vrydagaand die lint geknip vir die opening van die Zuma-restaurant in Umhlanga.

Die voormalige staatshoof was net ’n gas, sê David Manal, oftewel Chef Raw, eienaar van die restaurant.

“Die Zuma-restaurante is internasionaal bekend en daar is meer as 11 restaurante oor die wêreld heen. Ek besit die plaaslike regte op die handelsnaam. Die Zuma-restaurant is ’n kontemporêre samevoeging van Mediterreense en Asiatiese kos.

“Ons het tydens die opening die eer gehad om ons voormalige president by ons te hê. Ek kook gereeld vir BBP’s en bekendes, so die hele Zuma-familie is my klante en het al my restaurante in Suid-Afrika besoek. Hy is soos die ander BBP’s ook genooi,” sê Manal, ’n medeskrywer van die boek *Kitchen Gangster*.

Die oudpresident se dogter het foto’s en video’s van Vrydagaand se geselligheid op Twitter geplaasl en daarby geskryf: “Pres. Zuma het ’n heerlike Vrydagaand by die Zuma-restaurant gehad.”

– Ané van Zyl

Oudpres. Jacob Zuma en David Manal, eienaar van die Zuma-restaurant, Vrydagaand in Umhlanga. Die voormalige staatshoof was net ’n gas, sê Manal, oftewel Chef Raw. Foto: TWITTER

Meer as 35 000 nog nie in skole

Dennis Delport

Kort voor die einde van die jaar is meer as 35 000 gr. 1- en gr. 8-leerlinge in Gauteng nog nie in skole geplaas nie.

Dit verbaas hom egter nie, want Gauteng het bloot nie genoeg skole nie, sê dr. Jaco Deacon, uitvoerende hoof van die Federasie van Beheerliggame van Suid-Afrikaanse Skole (Fedsas).

Die provinsiale onderwysdepartement beloof egter dat alle leerlinge voor die nuwe skooljaar geplaas sal wees.

“Ons was dit te wagte. Selfs met die ekstra klaskamers wat opgerig is, is daar steeds nie genoeg plek vir almal nie.

“Die krisis gaan net vererger. Ons almal weet dat duisende meer leerlinge in Januarie by skole gaan opdaag omdat hul ouers na Gauteng verhuis het of omdat hulle nie om plasing aansoek gedoen het nie.

“Die enigste manier om die krisis op te los, is om skole te bou in gemeenskappe waar daar ’n behoefte is.

“Nou moet die departement tydelike skole oprig. Die skole moet langs die tydelike skole gebou word sodat leerlinge en die gemeenskap kan sien dit word gebou.

“Geen amptenaar kan nou slaap of met vakansie gaan nie. Ons kan nie bekostig om leerlinge in stampvol skole in te prop nie,” sê Deacon.

Matome Chiloane, LUR vir onderwys in Gauteng, het gister bekend gemaak altesame 35 897 leerlinge is nog nie geplaas nie. “Dit sluit in 9 897 leerlinge in gr. 1 en 26 000 leerlinge in gr. 8,” sê Chiloane.

Volgens hom doen die departement alles in sy vermoë om die leerlinge betyds geplaas te kry.

“Die sluitingsdatum is 30 November, maar ons verseker ouers en voogde dat alle leerlinge geplaas sal word voor die begin van die nuwe skooljaar,” sê Chiloane.

Hy sê 256 248 leerlinge het reeds plek: 129 567 in gr. 1 en 126 681 in gr. 8.

“5 485 aansoekers aan wie plek toegeken is, het dit nog nie aanvaar nie. Die stelsel sal hierdie leerlinge op 30 November outomaties plaas,” sê Chiloane.

Die stelsel sal van 20 Desember tot 20 Januarie oop wees vir laat aansoeke vir plasings, sê hy.

Die weer in Beeld

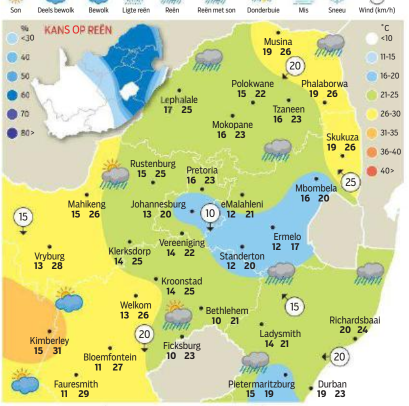

SON & MAAN (Jhb)

Sonop 05:07	Maanop 09:27
Sonsak 18:xx	Maansak 23:33

MAANFASES

23 Des.	30 Nov.
8 Des.	16 Des.

REISIGERSGIDS

Upington	21	37	Beaufort-Wes	14	32
De Aar	12	29	Oudtshoorn	14	35
Springbok	20	35	Gqeberha	16	24
Calvinia	14	35	Makhanda	13	24
Kaapstad	18	31	Cradock	12	31
Vredendal	14	40	Graaff-Reinet	11	32
Riversdal	12	32	Oos-Londen	16	23
George	13	24	Potchefstroom	14	24
Worcester	14	37	Sasolburg	15	25

BUITELAND

Los Angeles	9	18	Wene	2	6
Chicago	-3	8	Rome	4	13
New York	3	12	Athene	9	13
Washington	4	12	Jerusalem	13	19
Dublin	6	10	Bangkok	23	30
Londen	2	11	Beijing	-2	12
Amsterdam	6	9	Hongkong	23	27
Parys	5	11	Tokio	4	14
Berlyn	2	5	Perth	14	29

‘Eskom sluit 7 kragstasies in 10 jaar’

Llewellyn Prince

Eskom beplan om ten spyte van die voortslepende energie- en beurtkragkrisis in Suid-Afrika oor die volgende tien jaar tot sewe steenkoolaangedrewe kragstasies uit diens te stel.

Pravin Gordhan, minister van openbare ondernemings, sê so in ’n parlementêre antwoord en voeg by dat van dié kragstasies vir hernubare-energie-opwekking heraangewend sal word.

Mgcini Tshwaku, ’n EFF-LP, wou by hom weet of Eskom, ná die uitdiensstelling van die Komati-kragstasie, ook planne het om ander kragstasies te sluit én hoe die kragopwekkingskapasiteit vervang sal word wat gevolglik verlore sal gaan.

Volgens Gordhan beplan Eskom om oor die volgende tien jaar, tot die einde van 2032, sewe steenkoolaangedrewe kragstasies, Komati ingesluit, uit diens te stel en om sommige eenhede by twee ander kragstasies af te skakel.

“Eskom het egter tans nie planne om die kragstasies ten volle te sluit nie in ooreenstemming met planne om dit te hergebruik ter ondersteuning van die regverdige energie-oorgang.”

So beplan Eskom om 150 MW-sonkrag, 600 MWh battery-energieberging en 70 MW-windkrag by te voeg om die afskakelingskapasiteit van Komati te vervang. Daar word ook nie verwag dat elke steenkoolkragstasie wat gesluit word, ten volle vir hernubare energie heraangewend sal word nie.

Intussen wou Nontando Nolutshungu, nog ’n EFF-LP, in ’n ander parlementêre vraag by Gordhan weet watter stappe gedoen is om beurtkrag te beëindig. Dit was in die lig van pres. Cyril Ramaphosa se versekering vroeër vanjaar dat dit beëindig sal word, “maar dat die land ten spyte daarvan in fase 6-beurtkrag in die naweek van 10 September gedompel was”.

Volgens Gordhan is beurtkrag ’n laaste uitweg om die kragnetwerk teen ’n algehele ineenstorting te beskerm wat duur vir die land sal wees.

Een van die vernaamste redes vir die onvermoë om in die vraag te voorsien, is ’n nasionale kapasiteitstekort van tussen 4 000 en 6 000 MW.

Gordhan meen die kragkrisis kan toegeskryf word aan die destydse “laat besluit” om Eskom toe te laat om nuwe opwekkingskapasiteit te bou, baie jare se gebrekkige betroubaarheid van die kragnetwerk en kragtariewe wat nie die koste dek nie en daartoe gelei het dat kragstasies vir meer as ’n dekade oorwerk was.

Pravin Gordhan

So wil kragreus beurtkrag takel:

Pravin Gordhan, minister van openbare ondernemings, sê Eskom bekyk bedryfsherwinning en kapasiteitsverbetering om die beskikbaarheid van sy opwekkingsvloot te hanteer. Dit sluit in:

- Om die oorblywende twee eenhede van die Kusile-kragstasie by die kragnetwerk in te skakel en die terugkeer van Medupi se eenheid 4 te bespoedig;
- Betroubare instandhouding deur te fokus op gehalte, die werwing van ervare personeellede en die gebruik van vervaardigers van oorspronklike toerusting;
- Die gebruik van klimaatfinansiering om te belê in die heraanwending van kragstasies wat uit diens gestel moet word;
- Die doeltreffende hantering van Eskom se skuld om die vereiste beleggings moontlik te maak;
- Gekoördineerde pogings met wetstoepassingsowerhede om sabotasie, diefstal en bedrog by die kragstasies te hanteer;
- Die fokus op ses prioriteit-kragstasies, naamlik Duvha, Kendal, Kusile, Majuba, Matla en Tutuka, waar die maksimum voordeel deur verbeterde prestasie behaal kan word; en
- Die inwerkingstelling van die presidensiële energie-aksieplan om aandag aan die elektrisiteitskrisis in die land te gee.

e-Beeldskool 2023

e-BEELDSKOOL IS JOU SKOOL, NET VIR JOU – WAAR JY OOK AL IS

Kry dit nou reg, nie later nie met eksklusiewe ekstra aanlyn klasse by e-Beeldskool – dis elke sent werd sê leerders. Geen ander leerervaring is soos jou e-Beeldskool ervaring nie.

Deurlopende, ekstra aanlyn klasse
13 Februarie tot 6 September
Wiskunde Graad 8-10 • Wiskunde en Fisiese Wetenskappe Graad 11-12

Vakansie aanlyn klasse
(Verskillend van deurlopende klasse)
Graad 11 en 12 Wiskunde en Fisiese Wetenskappe
Datums: 23-31 Maart, 24 Junie - 11 Julie, 1-7 Oktober

Graad 11 Wiskunde en Fisiese Wetenskappe
Graad 12 Wiskunde en Fisiese Wetenskappe, Afrikaans Huistaal, English First Additional Language, Lewenswetenskappe en Rekeningkunde

Verrykende eksamenvoorbereiding vir Graad 12
Wiskunde 24 Junie en 30 September • Fisiese Wetenskappe 1 Julie en 7 Oktober
NBT 25 en 26 Maart, 14 en 15 Julie

e-Beeld SKOOL

Besoek: www.ebeeldskool.co.za • e-pos: skool@ebeeldskool.co.za
SMS: 083 380 1800
Oefenvraestelle met memorandums vir alle grade beskikbaar by www.duxedmedia.co.za

Beeld IN ONDERWYS

Ses mense sterf in ongeluk op N4-snelweg

Ses mense is gisteroggend op die N4-snelweg tussen Middelburg en eMalahleni in ’n motorongeluk dood, het Moeti Mmusi, woordvoerder van die departement van gemeenskapsveiligheid, gesê.

Die bestuurder van die voertuig het glo beheer oor die voertuig verloor en dit het by ’n brug die pad verlaat.

“Die ses insittendes, wat die bestuurder insluit, is op die toneel dood. Daar was vyf mans en een vrou in die kar,” sê Mmusi.

’n Ondersoek word gedoen om die oorsaak van die ongeluk vas te stel. Moegheid het vermoedelik ’n rol gespeel.

Vusi Shongwe, LUR vir gemeenskapsveiligheid, het gesê veral motoriste wat lank op die pad is, moet gereeld ’n ruskans neem.

– Breyten Cupido

Ses mense is gisteroggend dood toe hul Fordvoertuig die pad verlaat het.

Staffie Jan gevind ná boot op Vaal sink

Dennis Delport

Die oorskot van Jan, die rooibruin Staffie wat sedert verlede Saterdag gesoek word, is in die Vaalrivier gevind.

Die boot waarop hy saam met ses mense was, is deur die sluise van die Vaaldam getrek. Die mense is almal gered.

Die Healthy Hound Missing Pet Search Team en die Vaal River Rats South Africa het Saterdag op Facebook bevestig dat Jan gevind is.

"Dit is met groot hartseer dat ons die nuus met julle moet deel. Jan is vroeër vandag (Saterdag) deur mense op 'n boot gevind," het Healthy Hound op Facebook geskryf.

Jan

"Ons span het hoog en laag na jou gesoek en ons het geweet dat Jett ('n snuffelhond) jou kon ruik. Ons het net nie geweet waar nie. Maar vandag het jy jouself gewys en vir jou familie berusting gebring.

"Jy was 'n wonderlike en geliefde hond. Jy sal vir altyd in baie van ons se hart wees. Jy sal nie vergeet word nie," skryf Healthy Hound.

Verskeie mense sê hoewel die rivier aan die bokant van die keerwal daardie Saterdag vol was, was die water ver genoeg van die keerwal nog kalm, berig **Hanti Otto**.

Weens die baie reën moes van die Vaaldam se sluise oopgemaak word. Daarna is van die sluise in die keerwal verder af ook oopgemaak weens die hoeveelheid water wat die rivier ingestroom het.

Pad van storms

'n Storm doem Vrydagmiddag oor die M1 in Midrand op. Gauteng het die naweek wydverspreide donderbuie en hael ervaar. Gedeeltelik bewolkte en warm weer met verspreide donderbuie word vir die komende week voorspel. Foto: STEHAN SCHOEMAN

Vrou vas ná sy glo rassistiese stemnota stuur

Dennis Delport

Die vrou wat glo agter 'n rassistiese stemnota is wat verlede week die ronde op WhatsApp begin doen het, is Saterdag in hegtenis geneem.

Die 60-jarige vrou, glo van Benoni, is dieselfde dag op waarskuwing vrygelaat en aangesê om op 27 Maart volgende jaar in die hof te verskyn, sê brig. Brenda Muridili, polisiewoordvoerder in Gauteng.

"Die polisie ondersoek 'n klag van crimen injuria," sê sy.

Die vrou se naam is bekend aan Netwerk24, maar dit word weerhou omdat sy nog nie in die hof verskyn het nie.

Muridili sê klagtes is Vrydag teen die vrou aanhangig gemaak.

Die stemnota hou blykbaar verband met 'n petisie om die aanhou van pitbull-honde as troeteldiere te verban.

Die vrou verdedig pitbulls en sê dan swart mense moet verban word.

"Ek is baie passievol hieroor. Verban hulle, maak hulle dood, skiet hulle, raak ontslae van hulle, want hulle is die probleem – nie die pitbulls nie, nie diere nie.

"Diere is mooi en hulle verdien 'n warm bed, kos, liefde, aandag en alles anders. God het daardie diere geskep. Wie het die swart man geskep? Dink jy God het? Ek dink nie so nie," lui die stemnota.

Daar word ook gevra dat swart vroue se uterus verwyder moet word sodat hulle nie kinders kan kry nie en dat swart mans verbrand moet word omdat hulle "verkrag, steel en moor en daarmee wegkom", berig IOL.

Die vrou wat Saterdag in hegtenis geneem is, het eers ontken dat dit sy is wat in die stemnota praat, maar het later aan Times-Live gesê haar diabetes was buite beheer en dat sy nie reguit kon dink nie.

Sy ontken dat sy 'n rassis is en sê sy is gaaf met veral swart-mense.

News24 het voorheen berig dat die Menseregtekommissie (MRK) ook die stemnota ondersoek.

NUMSA KAP ANC

Parool vir Walus 'uiterste verraad'

Protes by hof 'mislei'

Llewellyn Prince

Die ontevredenheid oor die vrylating van die moordenaar van die SAKP-leier Chris Hani in 1993 kring uit.

Die metaalwerkersvakbond Numsa het nou ook sy stem gevoeg by organisasies wat die parool vir Janusz Walus as verraad teen Hani beskryf.

Die ANC en sy alliansievennote, die SAKP en Cosatu, het hul misnoeë openlik gelug met die konstitusionele hof se besluit verlede Maandag om Walus binne tien dae op parool vry te laat.

Pres. Cyril Ramaphosa het die besluit as teleurstellend beskryf en Limpho Hani, sy weduwee, het dit ook gekritiseer.

Die ANC-alliansie het 'n massaveldtog daarteen begin wat Saterdag met 'n betoging voor die konstitusionele hof begin het.

Solly Mapaila, SAKP-sekretaris, het Saterdag gesê hulle wil die besluit omkeer.

"Ons gaan 'n herroepingsaansoek teen die besluit indien, want dis die enigste regskanaal tot ons beskikking. Deur dit te doen, oefen ons ons regte in die Grondwet uit waarvoor kameraad Chris Hani gesterf het."

Hani is op 10 April 1993 by sy huis in Boksburg doodgeskiet.

Irvin Jim, Numsa se hoofsekretaris, sê in 'n verklaring dit het destyds amper tot 'n burgeroorlog gelei en die Hani-familie van 'n pa en broodwinner ontneem. Dit het die werkersklas van 'n opregte, revolusionêre leier beroof.

Volgens Jim voel baie verraai deur die besluit.

"Maar ons weet wie hiervoor verantwoordelik is. Dit is net nog 'n voorbeeld van verraad deur die ANC-regering wat weier om die lewe van die meeste mense te verander. Om parool aan Hani se moordenaar toe te staan is die uiterste vorm van verraad wat die ANC teen sy mense pleeg."

Jim kap ook die ANC-alliansie en sê Numsa is "gewalg deur die alliansie se skynheiligheid" om oor Walus by die konstitusionele hof te betoog.

"Dis opportunistiese taktiek om die werkersklas te mislei en hul woede op die howe te fokus eerder as die ANC."

AANBIEDINGS GELDIG VANAF MAANDAG 28/11/2022 TOT SONDAG 11/12/2022. PRYSE GELD BY CHECKERS & CHECKERS HYPER LIQUORSHOPS GAUTENG. ONS BEHOU DIE REG OM HOEVEELHEDE TE BEPERK. GEEN HANDELAARS ASSEBLIEF. UITGESOEKTE ITEMS IS NIE BY SEKERE WINKELS BESKIKBAAR NIE. BEHOUDENS FOUTE & WEGLATINGS (BFW). AS GEVOLG VAN STAATSREGULASIES MAG DRANK HANDELSURE VERSKIL. BESOEK ASSEBLIEF WWW.CHECKERS.CO.ZA/LIQUORSHOP VIR DIE NUUTSTE HANDELSURE. DRANK SLEGS BESKIKBAAR BY WINKELS MET 'N GELDIGE DRANKLISENSIE. TERWYL VOORRAAD HOU. KLIËNTESORGLYN 0800 01 07 09 (TOLVRY). XTRA SAVINGS SORGLYN 0800 33 33 85 (TOLVRY).

Nie vir Persone Onder die Ouderdom van 18 nie. Drink Verantwoordelik. #NO18

NATUURONDERRIG IN LIMPOPO

Skool in die wildernis kry groengebou

Begin met 3 tente in 1981 langs die rivier

Carla Lewis

Meer as drie dekades gelede het Clive Walker en Dale Parker 'n droom gehad: om kinders van alle agtergronde en herkoms die geleentheid te bied om 'n buitelug-wildernis-klaskamer te ervaar, met die beste onderrig as grondslag.

"Vandag laat ons daardie droom voortleef, want hoe kan ons van die jeug verwag om bewaarders van ons natuurlike erfenis te wees as hulle dit nie self ervaar nie?"

So het Duncan Parker, seun van wyle Dale Parker, Saterdag by die opening van die Lapalala Wilderness School se nuwe skoolgebou gesê.

Die skool is in die Lapalala Wilderness-reservaat van 48 000 ha in Limpopo, sowat 'n uur en 'n half se ry noordwes van Mokopane.

Dit het in 1981 die lig gesien en destyds uit drie tente met 'n piepklein grasdakkombuis op die oewer van die Palala-rivier bestaan. Tien leerlinge en 'n veldbeampte het oor naweke die reservaat, wat toe 5 000 ha beslaan het, verken. In 1985 het die skool sy klaskamers na 'n gerestoureerde plaashuis naby die Palalarivier verskuif.

Die nuwe skoolgebou, wat Saterdag amptelik bekend gestel is, is ligjare verwyder van die drie tentjies en grasdak op die rivieroewer en gebruik die jongste tegnologie in volhoubare groenargitektuur. Daar is lesinglokale, koshuiskamers en blyplek vir onderwysers en lektore. Die gebou is afgewerk met pragtige grofgepleisterde mure wat van grond op die reservaat kom.

Duncan Parker, seun van wyle Dale Parker, deel 'n emosionele oomblik met Clive Walker by die opening van die Lapalala Wilderness School se nuwe kampus. Foto: LAPALALA WILDERNESS SCHOOL

Hoewel die skool oor amper vier dekades ontwikkel en gegroei het, het Dale, die oorspronklike eienaar van die reservaat, en Walker, medestigter van die Trust vir Bedreigde Natuurlewe, se filosofie onveranderd gebly: om jong mense die beste onderrig moontlik te bied, met 'n bewaring- en omgewingsgegronde leerplan. Dit was nóg belangriker dat dit toeganklik vir almal moes wees, nie net dié met diep sakke nie.

Die sakeman dr. Reuel Khoza het in sy hoofrede die skool geprys oor wat hy vermag het.

"Verskeidenheid en diversiteit behoort die grondslag in onderwys te wees – dis goed vir menslike ontwikkeling en groei. Tans is daar ook 'n reusebehoefte aan onderrig wat op omgewingsbewaring fokus en aanklank by die natuur vind."

> **Tans is daar ook 'n reusebehoefte aan onderrig wat op omgewingsbewaring fokus en by die natuur aanklank vind.**
>
> — Dr. Reuel Khoza

Vir volhoubaarheid moet daar egter 'n balans wees tussen die natuur en handelsgeleenthede – 'n wisselwerking tussen mense, die aarde en winsmarges.

"Die Lapalala Wilderness School is in dié opsig 'n klein, maar noemenswaardige projek," sê Khoza.

Dis 'n onderriginstansie soos geen ander nie, sê Mashudu Makhokha, die skool se direkteur.

"Ons visie is om jong mense die beginsels van bewaring, ekologie en wildbewaring en van wildlandskappe en die natuurlike bronne in ons omgewing te leer. By Lapalala gebruik ons die omgewing as klaskamer om die lesse oor te dra, wat blywende verandering in leerlinge en die wêreld waarin hulle woon, kan meebring."

Kinders van die omliggende gemeenskappe ontvang beurse om onderrig by die skool te ontvang. Leerlinge van skole oor die land heen kom woon ook kursusse op primêre en sekondêre vlak by.

Die skool bied ook, in vennootskap met die reservaat, studente in tersiêre omgewingstudie die geleentheid om praktiese ondervinding op te doen. Die nuwe kampus is deur die Parker-familie en die Mapula-trust gefinansier onder die leiding en bestuur van Duncan, met die ondersteuning van Giovanni Ravazzotti en die Italtile-stigting.

Lugard, die olifant wat straks die swaarste ivoor ter wêreld gedra het, 'n week voor sy dood. Foto: HESTÉ DE BEER

SA span by Lugard voor sy dood

Marietjie Gericke

Lugard, die ou olifant van Kenia wat verlede week dood aangetref is, was waarskynlik die olifant in Afrika met die swaarste paar tande.

Hoewel hulle nog nie geweeg is nie, reken dr. Johan Marais, 'n veearts van Johannesburg, elk van daardie tande weeg waarskynlik meer as 45 kg (of 100 pond).

Marais was net 'n week voor die dood van die ou grote saam met die natuurlewe-fotograaf Hesté de Beer en haar vriend dr. Willem Daffue, 'n veearts van Kroonstad, in Kenia, waar hulle Lugard vir oulaas gaan afneem het.

Hulle het eers na Kenia gevlieg en is toe met 'n viertrekvoertuig vort voordat hulle verder te voet na hom en van die ander "groottand-olifante" of "100-ponders" gaan soek het.

Marais is 'n kenner van dié olifante en het twee boeke oor hulle geskryf: *Great Tuskers of Africa* en *In Search of Africa's Great Tuskers*.

De Beer, 'n fotograaf van Kroonstad in die Vrystaat, het vertel hulle het saam met lede van die Tsavo Trust na Lugard gesoek en "toe ons hom uiteindelik raakloop, was daar groot vreugde".

Marais sê daar is bittermin van dié groottand-bulle, met tande wat op die grond sleep en elk meer as 45 kg weeg, in die natuur oor.

"Daar is hoogstens so 20 tot 30 van hulle en dit is wat dié ekspedisie so opwindend gemaak het.

"Daar is ook olifantkoeie met groot tande wat tot op die grond sleep, maar hul tande is dunner en weeg minder."

Marais sê daar is nog maar net sowat 420 000 olifante in die wêreld oor. "En in Suid-Afrika is daar net een groottand waarvan ek weet – in die Krugerwildtuin. Daar is ook 'n klompie in Oos-Afrika."

Hy sê hy het Lugard twee keer vantevore, in 2015 en in 2016, gaan afneem.

"Lugard het nie van mense gehou nie en het sommer gestorm as iemand naby hom geloop het. Dus moes ons baie versigtig wees. Hy het taamlik na aan voertuie gekom, maar was maar erg befoeterd."

Lugard is die tweede groottand-olifant wat in die laaste tyd in die Tsavo Nasionale Park dood is. Net 'n maand gelede is die matriarg Dida, wat 60 jaar oud was, ook dood.

Lugard was 53 jaar oud. Hy het dus 'n lang lewe gehad, maar volgens die Tsavo Trust het die knellende droogte in die park sy dood verhaas.

Toe sy karkas gevind is, was albei sy tande ongeskonde.

Joseph Kimaile, bewaringsbeampte en vlieënier van die trust, het die karkas uit die lug gewaar toe hy verlede Maandag op 'n roetine-vlug oor die gebied gevlieg het, sê Marais.

Kenya Wild Life Services en Tsavo Trust het toe gaan ondersoek instel.

Benewens sy groot tande, was Lugard bekend om 'n groot vrat aan sy slurp. Dit het hom maklik identifiseerbaar gemaak.

Lugard is in Januarie 2014 in die "Big Tusker Project" se databasis opgeteken en hulle het hom sedertdien 373 keer gesien.

"Uit die rekordhouding kan 'n mens aflei die olifant het 'n vol lewe gelei. Dit is uniek in vandag se olifant-wêreld, en veral vir 'n olifant wat soveel jare sulke indrukwekkende tande gedra het," sê De Beer.

Danksy die groottand-olifantprojek word data ingesamel en kan daar op onmiddellike bedreigings gereageer word.

Verskeie groottand-olifante is in die laaste paar jaar dood, soos Amboseli se Tolstoy, wat vroeër vanjaar weens komplikasies van 'n spieswond dood is, en Tsavo se Wilde Satao en Amboseli se Big Tim, wat albei aan natuurlike oorsake dood is.

Lugard het gereeld die gebied tussen Tsavo-Oos en Tsavo-Wes in die Manyani-gebied van die nasionale park deurkruis. Hy was die pa van tientalle kalfies oor dekades heen.

Die hoop bestaan dus dat sy nageslag ook eendag "groottande" kan word.

| TROUES | KONFERENSIES |
| SPESIALE GELEENTHEDE |
| KORPORATIEWE GELEENTHEDE |
| 5-STER AKKOMMODASIE |
Monte De Dios
EQUESTRIAN WEDDING & CONFERENCE VENUE

info@montededios.co.za | www.montededios.co.za | 087 654 4457/8/9

Wysig dié wette om zama-zamas te stuit – LP's

Llewellyn Prince

Myngemeenskappe leef deurlopend in vrees vir die onwettige en swaar gewapende myners (zama-zamas) wat hulle dikwels met ernstige misdade teister.

Dit is egter ook duidelik dat die polisie en departement van minerale bronne en energie nie na behore saamwerk om dié krisis daadwerklik te takel nie.

"Dié departemente word aangemoedig om nouer saam te werk in die bekamping van dié misdade om die situasie te verbeter."

Dit is van LP's se bevindings in 'n verslag wat hulle opgestel het nadat hulle onlangs toesighoudende besoeke aan onwettige mynbou-brandpunte in Gauteng, Limpopo, Mpumalanga, die Vrystaat en Noordwes gebring het.

Die verslag is Vrydag deur die onderskeie portefeuljekomitees oor minerale bronne en energie, polisie en binnelandse sake aanvaar.

Nosiviwe Mapisa-Nqakula, speaker van die Nasionale Vergadering, het dié drie komitees opdrag gegee om 'n gesamentlike toesighoudende besoek af te lê sodat hulle regstreeks kan ervaar hoe onwettige mynbou-aktiwiteite en die gepaardgaande geweldsmisdade myngemeenskappe raak.

Dit was ná die opspraakwekkende voorval in Julie waarin agt vroue by 'n mynhoop in West Village, Krugersdorp, deur 'n bende zama-zamas verkrag is.

Sahlulele Luzipo, voorsitter van die portefeuljekomitee oor minerale bronne en energie, wat die toesighoudende besoeke gelei het, het Saterdag in 'n verklaring gesê dit is betreurenswaardig dat die aanklagte teen die onwettige myners wat aanvanklik weens die groepverkragting van die vroue in hegtenis geneem is, teruggetrek is.

"Ons hoop dat die terugtrekking van die klagte net 'n strategiese stap is en dat meer werk gedoen gaan word om die oortreders aan die pen te laat ry."

In die verslag loof LP's ook die Vrystaat vir die multidissiplinêre benadering wat gevolg is om zama-zamas te beveg en beveel aan dat dit as maatstaf deur alle provinsies gebruik word in die stryd teen die onwettige mynbedrywighede.

Dit lui verder dat LP's ook 'n behoefte in geraakte gemeenskappe waargeneem het dat die weermag ontplooi word om onwettige mynbou daar eens en vir altyd stop te sit.

"Die komitees het met kommer waargeneem dat onwettige mynwerkers pilare van ou mynskagte erodeer, wat die lewe van baie mense op die oppervlak van hierdie ou myne in gevaar stel."

Die verslag lui voorts as die Wet op die Ontwikkeling van Minerale en Petroleumhulpbronne nie gewysig word om onwettige mynbou uitdruklik strafbaar te maak nie, sal dit 'n wesenlike tekortkoming wees en polisie-operasies erg beperk.

"Die komitees meen ook dat ander wetgewing om onwettige mynbou te bekamp, gefragmenteer is en nie omvangryke maatreëls bied om dit doeltreffend te beveg nie.

"In die verslag word ook 'n aantal aanbevelings gedoen oor hoe om die probleem te takel. Dit sluit in die dringende wysiging van die verskillende wette oor immigrasie, minerale en petroleumhulpbronne, diamante, edelmetale, gevaarlike stowwe en doeane en aksyns."

60 gevalle van masels in Limpopo aangeteken

Van 1 September tot 22 November is 71 gevalle van masels in Limpopo en Mpumalanga bevestig.

Daar is tans 60 gevalle van masels in Limpopo, luidens 'n mediaverklaring wat die Nasionale Instituut vir Oordraagbare Siektes (Nios) Donderdag uitgereik het, is

Die Capricorn-, Mopani-, Groter Sekhukhune- en Waterbergdistrik is tot gebiede verklaar waar daar uitbrekings is.

In die Vhembe-distrik is nog net twee gevalle deur laboratoriumtoetse bevestig en dit voldoen nie aan die kriteria vir 'n uitbreking nie.

Die Ehlanzeni-distrik in Mpumalanga is ook tot 'n gebied verklaar waar daar 'n uitbreking is.

Die distrik grens aan Groter Sekhukhune en Mopani in Limpopo.

Nege van die 11 gevalle in Mpumalanga is in die Ehlanzeni-distrik, een in die Gert Sibande-distrik en een in die Nkangala-distrik.

In Ehlanzeni wissel die ouderdomme van die maselgevalle van 18 maande tot tien jaar.

Die ouderdomme van die mense in Limpopo wat masels het, wissel van vier maande tot 42 jaar.

Drie mense is in die provinsies gehospitaliseer, maar geen sterftes is nog aangemeld nie.

In Limpopo is die inentingstatus van 38 van die gevalle onbekend, terwyl 11 van die inwoners wat masels opgedoen het, nooit ingeënt is nie.

Nege wat siek geword het, het wel twee entstofdosisse ontvang, terwyl twee gedeeltelik ingeënt is.

In Mpumalanga is drie gevalle se status onbekend, vyf is glad nie ingeënt nie en drie is ten volle ingeënt.

Volgens Nios word mense wat in kontak was met die besmette persone, ingeënt.

Die personeellede van klinieke maak ook seker dat kinders wat nie ingeënt is nie, wel ingeënt word. – **Netwerk24**

Onthou jy nog?

Estelle en die Helderberg

Dit is vandag presies 35 jaar sedert die nuus van die Helderberg-vliegramp op 28 November 1987 skokgolwe deur die land gestuur het. Albe Grobbelaar dink terug.

Dit was met die rondsoek na 'n boek dat ek onlangs toevallig weer op *The Little Prince* op my boekrak afkom, die Engelse weergawe van Antoine de Saint-Exupéry se Franse kinderboek vir grootmense.

Die verhaal van die klein prinsie wat op sy eie planeet tydlose wyshede met almal uitruil. (Was dit die jakkals wat iewers vir die prinsie sê: "Dit is slegs met jou hart dat jy behoorlik kan sien; die onontbeerlike is onsigbaar vir die oog."?)

Met die deurblaai gaan my gedagtes ver terug. Dit was Estelle wat die boek destyds op skool vir my gegee het, 'n ewigheid gelede.

Estelle. Estelle met die hemelblou oë en die drome.

Ons het in matriek saam op die skoolbanke gesit, in Vryburg; saam in ons geliefde mentor, mnr. Koekemoer, se Afrikaans-klas Van Wyk Louw gelees, Opperman en Antjie Krog. Veral Antjie Krog.

Estelle en ek wat altyd meegeding het om die mooiste opstelle te probeer skryf. Stilletjies ons pogings om te dig vir mekaar gewys het. Hare altyd beter as myne. Daar het later van haar gedigte in die *Tydskrif vir letterkunde* verskyn.

Saam ook in die formidabele Mam, ons Engels-juffrou, se klas Shakespeare leer ken. En Robert Herrick: "Gather ye rosebuds while ye may, Old Time is still a-flying: And this same flower that smiles today, Tomorrow will be dying."

Die dood is so ver van 'n mens af as jy nog kind en onskuldig is; as jy in matriek is en as jy drome droom.

Ná skool het ons kontak gehou, al het ons mekaar min gesien. Sy het 'n lugwaardin geword. Gereeld nog kleurryke poskaarte van ver lande af gestuur. En af en toe 'n gediggie.

Tot daardie oggend, Saterdag 28 November 1987. Ek het die radio aangeskakel. Daar was 'n soektog aan die gang na 'n vermiste vliegtuig. Aanvanklik was daar min besonderhede bekend. Later het die skokkende verhaal begin ontvou.

Ek het dadelik aan Estelle gedink toe die eerste nuus hieroor uitgesaai is. Daar was tog sekerlik geen kans dat sy juis op dáárdie vlug sou wees nie. Die lugdiens het tog honderde vliegtuie en daar is duisende vlugte. Waarom sou sy in die Helderberg wees?

Die dood was eensklaps deel van my menswees toe dit bekend word dat sy wel in die Helderberg was. 'n Lugwaardin op vlug SA 295 tussen Taiwan en Suid-Afrika. Haar man was ook lid van die vlugpersoneel.

Ek blaai stadig deur *The Little Prince*. Voorin is 'n poskaart wat sy vir my gestuur het uit Mauritius. (Dat dit juis Mauritius moes wees…) Die datumstempel is 28 Junie 1987, dag en datum vyf maande voor haar laaste vlug.

Estelle. Estelle met die hemelblou oë en die drome.

"In die nag," sê die klein prinsie voordat hy terugkeer na sy planeet, "in die nag as jy opkyk na die hemelruim, sal dit vir jou wees asof ál die sterre lag. Net jy sal sterre hê wat kan lag! En as jy oor jou verlies gekom het (want ons kom altyd daaroor), sal jy bly wees dat jy my geken het. Jy sal altyd my vriend wees."

Grobbelaar is 'n radioman, afgetrede joernalistiek-dosent en rubriekskrywer wat daagliks die radiopraatjie Historiese almanak op Pretoria FM en MedFM aanbied.

DOOD: ANDRÉ SCHALEKAMP EN SY VROU, ESTELLE

'n Gedenkbundel van Estelle Botha se gedigte, saamgestel ná haar dood deur haar broer, Daan Botha.

Estelle Botha sit regs voor. Die foto is op 'n skooltoer in 1973 geneem. Albe Grobbelaar is tweede van links agter.

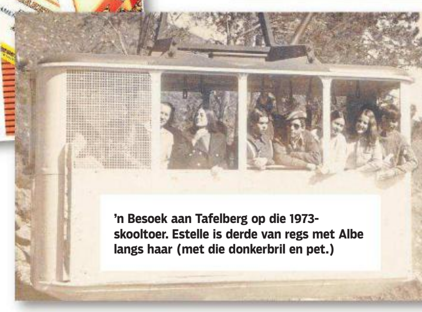

'n Besoek aan Tafelberg op die 1973-skooltoer. Estelle is derde van regs met Albe langs haar (met die donkerbril en pet.)

Grondhervorming 'kolossale mislukking'; DA vra indaba

Llewellyn Prince

Die ANC-regering se grondhervormingsprogram, waarin miljarde rande van belastingbetalersgeld tot dusver gestort is, is 'n "kolossale mislukking", meen die DA.

Daarom is dit tyd dat gewone Suid-Afrikaners volgens Noko Masipa, DA-LP en woordvoerder oor landbou, grondhervorming en landelike ontwikkeling, vir 'n nasionale indaba bymekaar kom om praktiese oplossings te vind om dit te laat werk.

Masipa het gister gesê sy gaan 'n versoek rig aan Thoko Didiza, minister van landbou, grondhervorming en landelike ontwikkeling, om dringend 'n nasionale indaba byeen te roep met belanghebbendes in die bedryf, begunstigdes van grondhervorming en landboudeskundiges.

"Nadat die ANC-regering sedert 2006 meer as R12 miljard bestee het aan die verkryging van plase vir grondhervorming ingevolge die Proaktiewe Grondhervormingstrategie (Plas), het sy swak inwerkingstelling van ná-skikkingsbystand gelei tot 'n mislukkingsyfer van 75% op Plas-plase.

"Van die 529 Plas-plase wat uitgesoek is vir R3,4 miljard se ná-skikkingsbystand deur die Heropbou- en Ontwikkelingsprogram (HOP), werk 397 óf op bestaansvlak óf is glad nie produktief nie."

Volgens Masipa moet oplossings op die nasionale indaba gevind word buite die ANC-regering se mislukte benadering tot grondhervorming.

"Die oplossings moet fokus op die sukses van die begunstigdes in plaas van die mislukte, gefragmenteerde en ongekoördineerde proses wat grondhervormingsbeleid gekenmerk het sedert die samesmelting van die voormalige departement van landbou en die departement van grondhervorming en landelike ontwikkeling."

'n Grondhervormingstelsel wat op begunstigdes gerig is, sal volgens die DA verseker dat boere kommersiële boere kan word.

Die indaba moet plaasvind voordat die meesterplan vir landbou-verwerking afgehandel word om te verhoed dat dieselfde mislukte grondhervormingsbenadering toegepas word.

Didiza se departement het onlangs 'n voorlegging aan die Nasionale Raad van Provinsies gedoen oor 'n assessering om die invloed van die HOP-ingryping, wat miljarde rande beloop, op die produktiwiteit van Plas-plase te bepaal.

Die departement het volgens Masipa toe toegegee dat dit nie 'n aansienlike invloed op produktiwiteit het nie.

"Wat dit beteken, is dat belastingbetalers meer as R3 miljard bestee het aan plase waarop min of geen boerdery plaasvind nie.

"Dit het egter nie die ANC-regering verhinder om meer geld aan die HOP toe te ken nie.

"Tot sy eer het die departement vir die eerste keer erken 'n deel van die mislukking van grondhervormingsplase kan deels aan die ondergaagte keuse van begunstigdes toegeskryf word."

Darwin-brief kan R20 m. haal

'n Brief wat deur die natuurkundige Charles Darwin onderteken is waarin hy sy evolusieteorie verdedig, word van Vrydag af deur Sotheby's in New York te koop aangebied.

Die brief sal waarskynlik vir meer as £1 miljoen (sowat R21 miljoen) verkoop word, 'n wêreldrekordprys vir 'n Darwin-manuskrip, berig die BBC.

Die brief dateer van 1865 en is so seldsaam omdat dit 'n skaars voorbeeld van sy volledige handtekening bevat.

Darwin het die brief geskryf op versoek van Hermann Kindt, die redakteur van die tydskrif *Autographic Mirror*, volgens Sotheby's in New York met die bedoeling dat dit in druk gereproduseer word, berig *The Times*. Hy het die brief geskryf met die doel dat dit gekopieer kon word in die tydskrif.

Die brief in Darwin se handskrif met sy volle naam onderaan.
Foto: SOTHEBY'S

Darwin het nie 'n gewoonte daarvan gemaak om sy papierwerk te argiveer nie en gevolglik het min oorspronklike materiaal behoue gebly.

As dit ondersoek geargiveer is, en as dit onderteken is, is dit amper altyd net met die verkorte "C Darwin" of "Ch Darwin" gedoen.

Dit is baie selde dat hy sy naam volledig en in sy eie handskrif uitgeskryf het.

Die manuskrip sal volgens ArtDependence verkoop word op Age of Wonder, 'n veiling wat gewy is aan die verkenning van die kruisings van wetenskap en kultuur in die 19de eeu.

Saam met die brief sal ander buitengewone werke verkoop word, soos 'n eerste uitgawe van Darwin se *On the Origin of Species* (met 'n geskatte waarde van $300 000 tot $400 000).

'N VEILIGER MOLOTO-PAD IS NOU MOONTLIK.

As die toegewyde instansie wat omsien na Suid-Afrika se nasionale padinfrastruktuur, spits ons onsself toe op die verbetering van padveiligheid en die vermindering van padsterftes. Aangesien die pad die land se ekonomie bevorder is ons hard besig om Molotoweg wat die Limpopo-, Mpumalanga- en Gautengprovinsies verbind, op te gradeer. Meer as 50 000 pendelaars maak daagliks van die pad gebruik.

Ons het onder meer verkeerskalmerende sirkels aangebring, 'n skoenlapperkruising by Mathys Zyn Loop gebou, paaie verbreed en middellyne geverf. Die opgradering het ten doel om padveiligheid te verbeter en die dode- en ongeluksgetal te verminder.

SANRAL. 'n Agentskap van die Departement van Vervoer.

SANRAL
BUILDING SOUTH AFRICA THROUGH BETTER ROADS

www.sanral.co.za

Reg. No. 1998/009584/30 An agency of the Department of Transport.

Beeld
My wêreld

Aardklop '23 se terugkeer na Potch wins vir kunste

Die nuus dat Momentum Beleggings Aardklop van 2023 weer 'n bestemmingsfees word – heelpad terug na Potchefstroom – sal wyd verwelkom word – nie net deur Potchefstroom nie, maar ook deur feesgangers landwyd.

Min sektore is so vernietigend deur die pandemie getref soos die kunste en gevolglik ook kunstefeeste. Boonop was daar vrese vir verdere pandemiegolwe in die winter. Die tweede helfte van vanjaar is dus gekenmerk deur 'n oorvol aktwiteitskalender.

Die Aardklop-bestuur erken dat die verspreiding van die fees oor drie sentrums vanjaar, met beperkte bronne, waarskynlik oorambisieus was. Soos sommige in die leserskolomme laat blyk het, het dit plek-plek tot klein operasionele frustrasies gelei.

Tog was die terugvoering, ook van lesers, positief en daar was groot lof vir veral die gehalte van die produksies. Die meer as 11 000 kaartjies wat verkoop is, het 52 kunstenaars en akteurs op die verhoog geplaas in 32 produksies. Daar was 25 aktuele gesprekke en 16 kunstenaars het baat gevind by sewe kunsuitstallings. In Potchefstroom het 120 tydelike werkers 'n inkomste verdien en in Gauteng 140, saam met 20 tegnici.

In totaal was daar 111 aanbiedings oor die drie sentrums versprei. Dit alles is heelwat minder as in tradisionele jare, maar het as basis gedien waarop beplan kan word vir 2023, en 'n meer tradisionele fees op Aardklop. Ook het dit 'n broodnodige inkomste help bied vir diegene wat andersins eenvoudig daarsonder sou gesit het. Maar nog belangriker: Dit het 'n klein vlammetjie vir die kunste, midde-in groot donkerte, aan die brand gehou. Die Amerikaanse skrywer Theodore Dreiser het immers na die kunste verwys as "die heuningstoor van die menslike siel".

Ook Afrikaanssprekendes gaan weer opnuut in 'n ontwrigtende samelewing, waardes wat onder druk is, Afrikaans wat minder ruimte kry en 'n Netflix-kultuur moet herbesin oor groter deelname aan en ondersteuning vir die kunste(feeste).

Hopelik sal Potchefstromers die Noordwes-Universiteit se voorbeeld volg en opnuut uitreik om die fees 'n groot sukses te maak ter wille van 'n baie groter belang as wat sigwaarde bied.

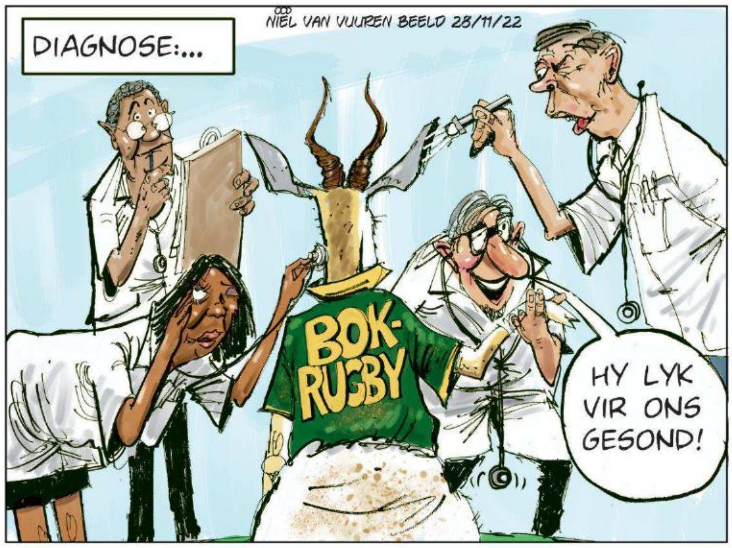

Die ANC-pasta is uit die buis

Standpunt
Johann Maarman

As die tandepasta eers uit die buis is, het een van Richard Nixon se konkelaars gesê, gaan dit bars om dit weer daar in te kry. H.R. Haldeman was reg. Die ANC ondervind dit nou. En hier praat ons van die swetterjoel faksies binne die ANC wat baklei om die hart en siel van Suid-Afrika se grootste politieke party.

Poëtiese geregtigheid, want baie van die tandepasta het hy self uit die buis gedruk tydens die stryd. Die geveg om wie se snoete die diepste in die trog moet wees, het alles te doen met 'n party wat skouspelagtig begin inplof het omdat dit 'n geveg geword het wie hulle hande op die staat se hefbome kan kry.

Hulle is nou in presies dieselfde bootjie as die eens magtige NP. Niemand het gedink dat 'n mens ooit die sterwensritueel van die NP sou aanskou nie, omdat hulle feitlik alles beheer het in Suid-Afrika. Die NP het die gang van die politiek en Suid-Afrika beheer, dis maar soos dit was. Ná 48 jaar aan die bewind het die party skouspelagtig 'n roemlose politieke dood gesterf.

Die ANC as bevrydingsparty het die son, maan en sterre vir die kiesers-korps belowe. Politieke en ekonomiese bevryding van wit oorheersing was die ANC se mantra. Onder hierdie kombers het hy die regerende party geword.

Maar nou bevind die ANC – net soos die NP – hom in 'n maalpot van ontevredenheid en hy slaag nie daarin om sy ondersteuners tevrede te hou met die realisme dat 'n mens niks vir niks kry nie. Die ANC het sy beurt gehad om te regeer en sy ondersteuners is verby die stadium waar hulle alles vir soetkoek opeet.

Hulle soek nou konkrete, materiële dividende wat vir hulle beloof is, want gister se beloftes word nie eens vandag deur die ANC se politieke meesters nagekom nie.

En hierdie koersloosheid van die ANC het alles te doen met faksiegevegte. Mooiklinkende frases van dat die ANC eenheid moet nastreef om sodoende weer die geur van die maand te wees, is pure bogpraatjies. Die ANC en faksies is aan die naelstring verbind en dit het in die laaste paar jare geil wortelgeskiet in die ANC.

Die sambreel van "hernuwing" en "eenheid" waaronder Cyril Ramaphosa se ANC-presidentsveldtog gevoer word, is 'n blote versinsel. Hy mag dalk die persoon wees wat staatskaping wil nek omdraai, maar faksies is soos onkruid in die ANC. Hy gaan dit nie met die beste onkruiddoder – in hierdie geval die veelbesproke Zondo-kommissie – regkry nie. Faksies is in die DNS van die ANC.

Gaan kyk maar wie is die kandidate vir die ses topleiersposte. Hier sit 'n mens weer met 'n *mixed masala* van leiers. Net soos in die vorige ANC-leierskorps blyk dit weer 'n geval te gaan wees van 'n verdeelde ANC.

Met Paul Mashatile feitlik verseker van die pos as adjunkpresident van die ANC, is dit maar weer die ou gesous. 'n Stryd van die radikale ekonomiese transformasie-groep en die Cyril-kamp.

Mashatile loop hand aan hand met albei faksies. Dit is 'n slim politieke spel en as 'n mens kyk na die getal benoemings, kan hy selfs Ramaphosa van die vloer uitdaag. Sy kanse behoort ook bitter goed te wees, maar dan sal hy die steun van Zweli Mkhize moet opslurp wat hom nou pens en pootjies in die anti-Cyril-brigade bevind.

Daar was 'n tyd toe Mashatile as troonopvolger afgeskryf is. Nou wed niemand meer teen hom nie. Agter die skerms moes hy 'n aardige klomp dinge reggekry het.

Maar selfs ná die volgende vyf jaar sal hy weer van vooraf moet baklei, want faksiegevegte gaan weer woed. Dis soos 'n ou grieperigheid wat maar elke winter uitslaan.

■ **Maarman is eindredakteur van *Die Burger*.**

Só moet mens die boelhond mos boelie!

Blouwillemaandag

Nee wat, ná Saterdag kan ons vir die res van die jaar mos nou lekker witpens in die lug ontspan!

Nie sedert Magersfontein en Stormberg se veldslae meer as 'n eeu gelede het ons die ou spulletjie Bleekbene so goed op hul rooi baadjies gegee nie. Hulle sing nog so "God Save the King" vir die nuwe ou koning van hulle, min wetende dat hulle self ook die volgende 80 minute redding van êrens gaan nodig kry.

Mooi, manne, dit was te lekker om te sien hoe die boelhond geboelie word!

En net om my niggie weer te herinner watse belangrike rol die syfer 44 in ons geskiedenis speel: Dit was Donderdag dag en datum 71 jaar gelede wat die Springbokke onder leiding van generaal Hennie Muller die arme Skotte met 44-0 daar op Murrayfield afgeransel het. Ek moet sê, ou nig, al was dit nie jou bedoeling nie, jy en jou 44 het meer gedoen om die mense van my taal te verenig as wat volksfeeste, pannekoek en koeksisters ooit sou kon doen.

Vandag wil ek darem 'n spesiale koeksister en 'n koue enetjie op 'n baie spesiale pensioenaris geniet, naamlik onse Frik, wat vandag op hierdie mooi blou Maandag 'n ronde 87 jaar oud is. Nodeloos om te moet verduidelik van watter Frik ek nou eintlik praat. Frik is mos 'n nasionale gedenkwaardigheid soos die Voortrekker-monument en meer vermaaklik as die willetuin. En hy lyk soos 'n sestiger en speel waarskynlik nou meer gereeld gholf as Gary Player (volgens hom Japan se nr. 4-slot).

> **"Hulle sing nog so "God Save the King", min wetende dat hulle self ook die volgende 80 minute redding van êrens gaan nodig kry.**

Toe Frik destyds 80 word en partytjie hou, kon ons ongelukkig nie gaan nie, want dit was Seunhulle se troue. Dis toe wat ou Frik vir my sê: "Jy moet mooi dink as jy wegbly, want jou seun kan altyd weer trou, maar ek word net een keer 80."

Nou ja, Frik is nog sterk en so ook Seun-hulle se huwelik. Dank Vader!

Ons sien oom Jacob reken ongeag wat die hof sê, hy gaan nie terug tronk toe nie, want dis nie lekker daar nie.

Dik Daan sê dit laat hom dink aan die storie van die tannie wat haar ou man niks plesiertjies gegun het nie. Sy seun nooi hom vir gholf, maar dan sê die tannie: "Pappie sal nie wil gaan nie, hy het al gholf gespeel, maar Pappie hou nie van gholf nie." Nooi sy dogter hom vir fliek, sê Ouma: "Nee wat, Pappie was al in die fliek, maar Pappie hou nie van fliek nie."

En so gaan dit al die jare totdat Ouma skielik die tydelike met die annerlike wissel. Die dag van die begrafnis kom die kinders om vir Pappie op te laai, maar toe hulle daar kom, sit Pappie en bier drink met sy onderhempie aan.

"Maar Pappie, wat gaan aan, die begrafnis begin dan oor 20 minute?!" Antwoord die oom toe doodluiters: "Pappie was al by 'n begrafnis, maar Pappie hou nie van begrafnisse nie."

Nou ja, oom Zoempie was al in die tronk, maar oom Zoempie hou blykbaar nie van die tronk nie.

Briewe

Sê jou sê: Skryf aan briewe@beeld.com

Briewe moet die skrywer se naam, adres en telefoonnommer bevat. *Beeld* behou hom die reg voor om briewe te verkort en te redigeer. Laster, persoonlike beledigings of haatspraak word nie gepubliseer nie.

Los Rassie; hy's goud werd

Sarel Myburgh, Thailand

Rassie word tans deur al wat rugbyjoernalis, oudspeler en administrateur verguis oor sy twiets.

Vir diegene wil ek net sê: Los Rassie uit. Hy is goud werd vir SA rugby. As die Bokke wen, soos Saterdag teen Engeland, kan dit toegeskryf word aan die druk wat Rassie se video's en twiets op Wêreldrugby se bestuur en ook alle rugbyspelende lande uitoefen.

Rassie is sonder twyfel die grootste rugby(vry)denker van sy tyd en is sy eweknieë myle voor in die ontleding van die spel. Niemand sal vergeet hoe Rassie die Bokke 18 maande voor die 2019-Wêreldbekertoernooi gevat en 'n wenkombinasie van hulle gemaak het nie. Sy grootste triomf is sekerlik dat hy die potensiaal van soveel bruin en swart spelers raakgesien en saamgesnoer het in die hegte eenheid wat die Bokke vandag is. Van ons swart en bruin spelers is vandag wêreldsterre.

Dit was tyd dat Rassie die skeidsregters se katnes oopgeskop het. Wêreldrugby, joernaliste en ondersteuners moet hom toelaat om dit te doen.

Oppas vir Nederlandse kerkverlating

Hennie Pieterse, Brooklyn

Ek het so pas 'n nuwe teologiese boek uit Nederland gelees deur Martien Brinkman: *Hoe mijn God veranderde*. Daarin beskryf hy hoe die Nederlanders hul geloof in God verloor het en massaal die kerk begin verlaat het.

Karl Marx se projeksie-teorie is deur sommige Nederlanders omarm. Dit beteken dat God 'n projeksie van die mens is en dat Hy nie bestaan nie. Dit noem ons 'n proses van sekularisasie – verwêreldliking. By ons mense is die proses al lank aan die gang.

Daarom is dit so jammer dat ons stry oor die interpretasie van seksualiteit in die Bybel en dreig om die kerk te skeur. Moet ons nie liewer konsentreer op goeie interpretasie van 'n teks in sy konteks en die boodskap daarin oordra in ons eie konteks vir vandag nie? Sulke prediking geskied binne die waarheidsraamwerk van God se liefde vir ons.

Wat sê jy? Stuur 'n SMS na 32515

SMS'e kos R1. Netwerk24-kommentaar ook gebruik.

SMS'e met die naam en plek van die skrywer kry voorkeur. Onthou om die woord Beeld vooraan jou boodskap te skryf.

Volpunte aan elke lid en argitek van die Springbokrugbyspan. Julle het SA weer eens trots gemaak! **– Hettie, Coligny**

Dit bly nou maar net een groot lekkerkry om Eddie Jones op sy neus te laat kyk. Dit was 'n lekker wen, Springbokke. En goed gedoen, Bulle. **– Joe**

Eddie Jones

Die feit dat die Bokke met 14 spelers nog oorheers het, bevestig die swak teenstand wat Engeland gebied het. **– Hein, Pretoria**

Hoop dat die uitstaande gehalte van Ox, Siya, Damian en Kurt-Lee se spel die kwota-rassiste finaal stil gespeel het. Wil nooit weer 'n SMS van hulle sien nie. **– Fanie, Pretoria**

Eskom het bekend gemaak dat sy begroting vir dieselaankope oorskry is. Welkom in die regte wêreld, Eskom. Ons as motoriste beleef dit al byna die hele 2022. Maar, ons kan nie soos julle, aankope tot April 2023 uitstel nie. Ons moet elke dag skool toe, werk toe, winkel toe. Die kersie op die koek is egter jul aansoek vir 'n 33%-verhoging vir tariewe in 2023 – dít terwyl daar tans minder krag opgewek word as in 2008. **– Dries**

Hanri Wondergem, dankie vir jou bydraes oor F1. *Motor-Beeld* konsentreer deesdae omtrent net op motor-promosies. **– HC, Pretoria**

Hanri Wondergem

Raymond Willemse se rubriek in Saterdag se Brandpunt is uitstekend saamgevat. **– Leser**

Jan Braai adverteer nou al selfs 'n teensuurmiddel op sy program. Kry jy sooibrand van sy souse? **– Johan, Letsitele**

Hoeveel kinders moet nog verskeur word voordat SA wakker skrik en ook daardie moorddadige pitbullhondespesie verbied? **– J.H.J., Middelburg**

Veronique van Heiningen se *Musiek sonder grense* Vrydagaand op RSG was uit die boonste rakke. Baie dankie. **– Hans Retief, Pretoria**

Hoekom praat hulle van 'n Afrikaanse TV-nuusbulletin as minstens die helfte in Engels is? **– Esther, Lyttelton**

Ag nee wat, Kokerboom (26.11), Nederlands is nog 'n taal wat al lankal nie meer suiwer is nie. Elke tweede woord is Engels. Hulle spreek dit net op Hollands uit. **– Stellie, Lyttelton**

Baie mans, veral dié wat reeds met 'n volronde gesig geseënd is, se voorkoms word definitief nie deur 'n baard of snor verbeter nie. Om die baardmanne te oorreed om dit af te sny is 'n onbegonne taak. Hulle glo dat die karikatuur, wat in 'n spieël na hulle terugkaats, 'n bydrae lewer tot hul gewaande aantreklikheid en manlikheid. **– Izak Bergh, Plattekloof**

Goeie Nuus

Hoop het geloop – of nie

Hoop het geloop. Dit het die pad gevat. Hoop het geëmigreer saam met baie Suid-Afrikaners wat buiteland toe is. Of dalk nie. Dalk dink ons heeltemal verkeerd oor hoop. Dalk het ons vergeet hoop het nooit gunstige omstandighede nodig om te groei nie. Hoop, die Bybelse soort, is nooit afhanklik van voorspoed of veiligheid nie. Hoop is altyd Persoon-gerig. Dit is gefokus op Christus as ons bron. Daarom gedy hierdie hoop onder alle omstandighede. Daarom hou dit aan om te groei wanneer dinge moeilik en onverstaanbaar raak. Om hierdie lewensbelangrike feit te weet én om dit te glo, het verreikende gevolge. Dit maak dat jy nooit onderstebo geleef word deur die lewe nie.

Hoop verander hoe jy kyk na die lewe. Dit begelei jou om, ten spyte van jou eie omstandighede, jou geloofsoog fyn ingestel te hou op die Here. Dit maak dat jy nooit gevange gehou word deur jou eie situasie nie.

Hoop loop hand aan hand met 'n leefwyse van vertroue, dapperheid en geloofsmoed in die Here se teenwoordigheid. Beoefen hoop en leef! **– Stephan Joubert**

Uit die Woord

Laat ons styf vashou aan die hoop wat ons bely, want God is getrou: Hy doen wat Hy beloof het. – Hebreërs 10:23

Om te glo, is om seker te wees van die dinge wat ons hoop, om oortuig te wees van die dinge wat ons nie sien nie. – Hebreërs 11:1

Distopiese roman vol spanning en hope aksie

***Moederland* is kennelik bedoel as ontvlugtingsliteratuur en daarin slaag dit onteenseglik. Madelein Rust mág maar, skryf Neil van Heerden.**

Fiksie

Moederland
Madelein Rust
HUMAN & ROUSSEAU, R320

Madelein Rust is veral bekend om en bemind vir haar populêre misdaadfiksie, maar met *Moederland* waag sy haar hand vir die eerste keer aan 'n distopiese toekomsroman.

Die jaar is 2070. Klimaatsverandering is 'n voldonge feit. Suid-Afrika word deur 'n gewetenlose plutokrasie regeer – met sterk Russiese en Chinese neokoloniale invloede. Die stede van ouds lê in puin ná 'n rits burgeroorloë. Bo-op die ruïnes het slimstede verrys waar die elite in weelderige tegnologiese borrels leef, terwyl bendes in die buitewyke amok maak en mense op die platteland sukkel om aan die lewe te bly.

Die hoofkarakter is ene Jenesis Baron en sy kom, soos haar adellike van suggereer, uit 'n welgestelde familie. Haar pa, Jericho, is immers die brein agter die regering se nuutste blink wapentuig.

Haar lewe lank was Jenesis 'n ondersteuner van die nuwe regime, maar dan word sy sonder 'n permit swanger en die regering se gehate kaders word ontbied om haar pasgebore tweeling met behulp van 'n Medi-Bot (een van haar pa se uitvindsels) van kant te maak.

Dit ontketen in Jenesis 'n diepe wrok en stuur haar op 'n epiese vergeldingstog. Vandaar ook die roman se titel, want as jy nou wil weet waartoe 'n moeder in staat is, moet jy haar kinders van haar wegneem…

Moederland sluit aan by 'n vlaag van onlangse distopiese fiksie in Afrikaans. Voorbeelde sluit in Lien Botha se *Wonderboom* (2015), Deon Meyer se *Koors* (2016), Alettie van den Heever se *Stof* (2018), Harry Kalmer se *In 'n land sonder voëls* (2019), Willem Anker se *Skepsel* (2020) en Jaco Fouché se *Simoelêgri* (2021).

Terloops, die term distopie verwys na die uitbeelding van 'n denkbeeldige plek waar dit bepaald slég gaan; waar dit moeilik is om te oorleef; waar onregverdigheid hoogty vier. 'n Soort nagmerriewêreld. Dit is die teenoorgestelde van 'n utopie: 'n geïdealiseerde wêreld waar alles skoon en mooi en gaaf is.

Ek vermoed die opbloei in distopiese fiksie het iets te doen met die onstuimige tye waarin ons leef. Distopiese fiksie wil meestal nie voorgee om 'n presiese voorspelling van die toekoms te maak nie. (Hoewel baie van die "voorspellings" wat ons in distopiese literatuur aantref, waar word. Dink maar aan die Orwelliaanse massadophouding waaronder mense deesdae gebuk gaan of die Huxley-aanse genetiese manipulasie waartoe die wetenskap toenemend in staat is.)

Dit is eerder asof skrywers van distopiese fiksie ons hedendaagse sosiopolitieke probleme ekstrapoleer en tot die uiterste voer. Hulle wys vir ons 'n skrikwekkende fotoflits van hoe dinge kán handuit ruk as ons nie oppas nie sodat ons hopelik kan terugkeer na die hede met 'n nugterder blik.

In *Moederland* is die voorbode duidelik, maar daar is darem nog hoop. Ons vind later uit van die rebellegroep wat letterlik ondergronds (in die vloedwaterstelsel onder die ou Rosestad) voorberei vir D-dag, die dag waarop die rebelle gaan opruk en die haatlike regime omverwerp sodat demokrasie en vryheid kan seëvier.

Hul leier is die forse Adam Bormann (let op die Bybelname). Hy is ook Jenesis se eks en die pa van haar kinders. Asof bestemde land Jenesis in die rebellebasis en sy word "een van hulle". Sy glip gemaklik in die rol van vryheidsvegter.

Hulle noem haar nie verniet "Joan of Arc" nie. Al daardie eersteklas-opleiding in gevegskuns waarop haar pa aangedring het, kom nuttig te pas.

'n Briljante ingewing wat Rust gehad het, is om voorin die boek 'n aantal fiktiewe koerantknipsels te plaas. Opskrifte (met datums) soos "Rusland ontketen Derde Wêreldoorlog in Oekraïene" [sic], "Bloedige EFF-staatsgreep slaag" en "Smeltende ysdekke eis duisende lewens, miljoene ontheem" wat die leser met die intrapslag oriënteer ten opsigte van die toekomswêreld waarin die verhaalgebeure gesetel is. Sodoende hoef die outeur nie ellelange eksposisionele teks te skryf om te verklaar hoe ons hier in 2070 geëindig het nie.

Die "goeie" en "slegte" ouens in *Moederland* word taamlik ondubbelsinnig geskets. Moenie noodwendig uitermatig komplekse karakterstudies verwag nie.

Vat byvoorbeeld genl. Ben Wagner, Jenesis se aartsvyand. Hy is die "sadistiese sosiopaat" wat beveel dat haar babas die genadeskoot kry; hy vermoor sy onderdane met minagting as hulle hom verontagsaam; en hy ontwikkel boonop 'n perverse seksuele obsessie met Jenesis. Ondubbelsinnig boos.

Dan is daar ook die teruggryp na Bybelse waardes wat miskien vir sommige lesers na 'n anachronisme sal lyk, maar vir baie is dit waarskynlik 'n riem onder die hart. En hierin lê die interessante vraagstuk, uit 'n kultuurstudie-oogpunt, want wie se ideologiese wêreldbeskouing is dit nou eintlik wat uiteindelik in *Moederland* bevredig word?

Beslis nie 'n Chinese Marxistiese Boeddhis s'n nie… Maar nou is ek besig om onnodig astrant te wees.

Moederland is kennelik bedoel as ontvlugtingsliteratuur en hierin slaag dit onteenseglik. Die boek is stampvol aksie en 'n sterk spanningslyn word deurgaans gehandhaaf. Die patroon vordering-terugslag-vordering word telkens herhaal en die vertelling word chronologies-lineêr aangebied (met min of geen terugflitse) wat aan die verhaal 'n snelle voorwaartse pas verleen. Iemand, bel vir Hollywood, want hier is 'n lokettreffer soos min!

■ **Neil van Heerden** *doseer Afrikaanse letterkunde aan Unisa.*

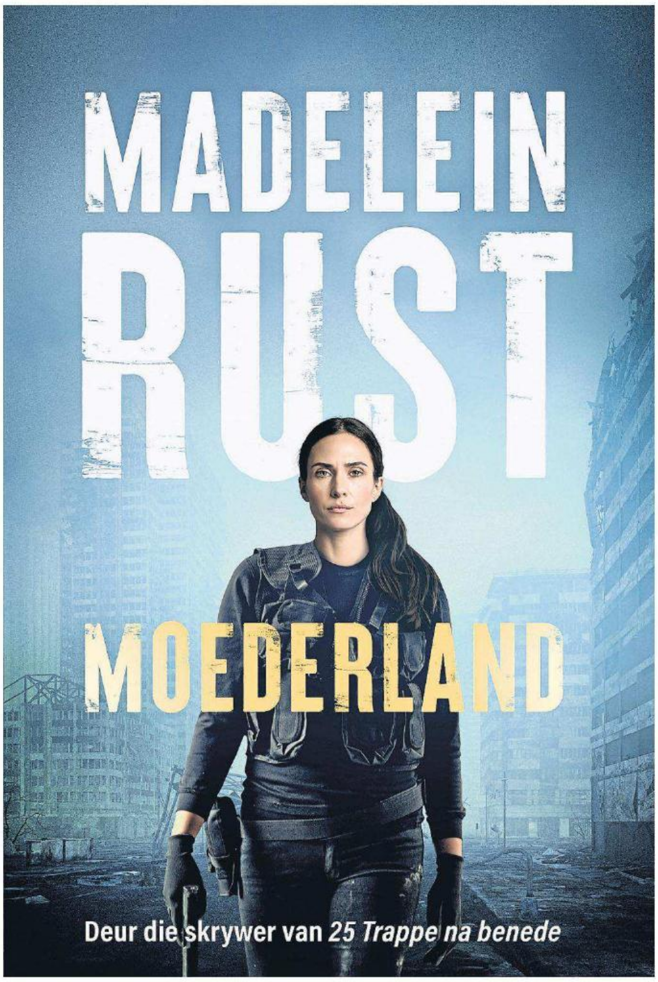

> **Iemand, bel vir Hollywood, want hier is 'n lokettreffer soos min!**
>
> – Neil van Heerden

Heerlike boek vir jongklomp

Tienerfiksie (13+)

Tyd is 'n bksem**
Marieta Nel (samest.)
LAPA, R190

In die 1970's was 'n meisietjie op 'n Karooplaas vir 'n somervakansie.

Gedurende die grootmense se verpligte middagslapies moes kinders stil wees en die meisietjie het uit verveling in 'n stoorkamer gaan rondkrap.

Daar was kartondose met stokou boeke. Van haar gunstelinge was skoolleesboeke uit die 1940's, veral die *Dagbreek*-reeks (1942) en die *Silwerboom*-reeks (1948). Dit was so anders as die vervelige *Boet en Saartjie*; hierdie boeke het 'n groot verskeidenheid van genres gedek: gedigte, mitologie, fabels, eenbedrywe, geskiedenis en die verhale van karakters uit die wêreldgeskiedenis. Aan die einde van elke bydrae was daar ook 'n lys vrae wat die meisietjie gretig voltooi het.

Sy het sedertdien vergeefs gehoop dat sy so 'n boek amptelik in haar skoolloopbaan sou teëkom; dit het nooit gebeur nie en sy het aanvaar dat dié wonderlike soort leesboek tot die verre verlede behoort.

Ek was daardie meisietjie en toe ek *Die skool vir uitsonderlike talente* (Lapa, 2022) raakgelees het, het ek dit onthou en besef: Dié konsep is alles waarna ek soveel jare vergeefs gesoek het, netjies verpak in 'n 21ste-eeuse baadjie. *Tyd is 'n b**ksem* is die jongste in dié reeks. Die bundel, gemik op gr. 6 tot gr. 8, spog weer eens met verskeie bekende skrywers as bydraers, onder wie Fanie Viljoen, Elsa Winckler, Jaco Jacobs, Hannes Barnard, Kristel Loots, Troula Goosen, Nadine Petrick, Zelda Bezuidenhout, Solet Scheeres, Francois Verster en vele ander, en 'n ingeslote QR-kode wat die leser neem na oudio-insetsels waar die skrywers en bekende stemkunstenaars voorlesings van die inhoud doen.

Die 17 kortverhale dek 'n groot verskeidenheid: van 'n vindingryke onderwyseres, motorwagte en mensehandel tot *dreadlocks* en die nostalgie van pre-digitale fotografie. Verskeie verhale, insluitend die titelverhaal, het tyd as fokuspunt en Wilna van Heerden bewys met haar bydrae – die kortste in die bundel – dat tyd in die sin van verhaallengte irrelevant is wat gehalte betref. Die ses oorgelewerde verhale sluit in: 'n Vloek uit Nederland, die volksverhaal van leeus in die Serengeti, die legende van Hendrik Spoorbek, die poetsbakker Abu Nuwas (uit *'n Duisend en een nagte*) se skelmstreke en die verhaal van die hiëna se klein(er) linkeragtervoet. Daarna volg 28 gedigte en twee dramas; en 'n tipiese kinkel in die kabel-verhaal deur De Wet Hugo.

Dis verblydend om te sien dat 'n groep leerlinge as keurders aangewend is en my hartsbegeerte is dat skole dit sal aanwend; iewers is daar nog kinders wat dit net soveel begeer as wat ek destyds het. Ouers en grootouers kan dit vir hul kinders en kleinkinders koop en self ook die inhoud geniet – soos wat ek het.

■ **Anschen Conradie** *is 'n vryskutresensent van Makhanda in die Oos-Kaap.*

Ouer King nog lank nie koud

Fiksie

Fairy Tale
Stephen King
HODDER & STOUGHTON, R380

Stephen King het onlangs 75 geword – en daar is geen teken van brieke aandraai wat nuwe skryfwerk of insinking wat gehalte betref nie. Trouens, van die beste Kings wat ek al gelees het, is onlangse romans soos *The Outsider* en *Billy Summers*.

King-aanhangers weet teen dié tyd dat die skrywer nie veel gee om bloot agter die storie aan te skryf nie; vir hom gaan dit oor die karakters, die mense self en hoe hul reis die koers van die betrokke verhaal bepaal. Die latere werke van King is juis prikkelend en uiters genotvol omdat hy in feitlik elk van sy nuwer boeke 'n subtiele soort bestekopname gee en metakommentaar lewer op die genreverhale wat hy skryf, hoe sy skryfwerk en idees oor tyd en in verskillende kontekste ontwikkel het en hoe die King-wêreldbeskouing oor etlike dekades heen vorm aangeneem en aangepas het.

Dus is *The Outsider* en *Billy Summers*, een 'n aangrypende gruwelverhaal wat sterk op die bonatuurlike steun en die ander 'n veelvlakkige, dikwels tong-in-die-kies-meta-spanningsverhaal, gerat om kommentaar te lewer op die moderne samelewing. Een waar die een se dood soms heel letterlik die ander se brood is.

Ten spyte van die verskriklikhede wat King onthul – die traumas en treurmare wat sy jong en ouer karakters moet beleef – is hy darem nie gewoonlik te snoep met die moontlikheid van 'n gelukkige einde nie. Met 'n titel soos *Fairy Tale* kan jy alte seker wees dat King jou met 'n hele paar *curveballs* gaan gooi en met die verwagtinge gaan speel.

Charlie Reade – soos jong karakters in *It*, *The Body*, *The Stand*, *Needful Things*, *Apt Pupil*, *The Talisman* en ander – is die 17-jarige hoofkarakter en held van hierdie sprokie vir volwassenes. Charlie se ma is dood in 'n tref-en-trap-onelukkig toe hy tien was. Sy pa het aan die drink gegaan.

En Charlie kon kop bo water hou, soms net-net.

Maar alles verander, vir ewig, wanneer Charlie 'n vriendskap met die kluisenaar Howard Bowditch aanknoop. Hy verloor sy hart op Bowditch se hond, Radar. Daar verskyn goud, en sommer baie. 'n Opspraakwekkende kassetopname laat jong Charlie steier. En wat Bowditch aan Charlie bekend stel, 'n skuur wat inderdaad 'n weg is na 'n ander dimensie, transformeer Charlie se aanvanklik bedeesde, ernstige storie in 'n maltrap, verbeeldingryke en humoristiese sprokie waarin King sy eie weergawe van *Jan en die boontjierank* opdis.

Hoe meer jy al in die verbeeldingsvlugte van HP Lovecraft en King se werk belê het, hoe meer sal jy uit hierdie boek kry. *Fairy Tale* se kopknik-stempel op die gelukkige einde bring 'n knop in die keel.

■ **Jonathan Amid** *is 'n vryskuttaalpraktisyn en resensent van Stellenbosch.*

Boekevat

'Snotjantieties' se visier op skuilnaambrigade

Jeanette Serdyn

Skuilname is suiwer sonde.

So laat val vriendin Jana-Mariana Human, 'n vir te lank stil gewese rubriekskrywer, nou die dag vir my. Dít natuurlik na aanleiding van die omstredenheid wat soos 'n stralekrans bo Crito se kop dobber en onlangs, soos Krismisligte wat aangeskakel word, in 'n regte rooi relletjie ontvlam het.

Wat vir 'n ding is Crito? Dít sal sekere lesers van selfs dié boekeblad vra. Lank voor sekeres uit die jongklomp hulself geslagtelik as nie-binêr geüit het, het die skrywes van die skynbaar geslaglose resensent van boekresensies op die webblad LitNet verskyn. Maar die gewaande geslagloosheid was ook maar net 'n sluier. 'n Teorie het in die volkskop ontwikkel dat Crito – 'n skuilnaam wat verwys na 'n landbouer nogal wat met die Griekse wysgeer Plato gestribbel het – nie een persoon van vlees en bloed is nie, maar 'n komitee of 'n opeenvolging, soos Charles ná Elizabeth, van literêre kwaadstokers.

Lees 'n mens onlangs wat Crito te skrywe had, blyk dit tans 'n sy te wees wat haar inkdonker gal en penne in voorstedelike Snorstad koop. Dis vanuit die hoofstad, wil dit voorkom, dat Crito tans haar aanvalle loods.

"O, nee," kap Jana-Mariana skerp. " 'Aanvalle' is té lig en verskonend 'n woord. Met haar losbrand nou die dag teen die snotjantieties wat in die wêreld – die falanks onbetaalde boekbeywveraars – het sy haar ware kleure gewys." My linkerwenkbrou lig.

"Ja, ou sussa," snou sy voort, "Crito is 'n anti-demokraat. Sy's so dik, van ego én postuur, dat sy haar nie by die steil trappies van haar ivoortoring kan afsukkel nie. As 'n resensent nog nie 'n streep pryse gewen het nie, stel sy gewoon nie belang nie.

"Vandaar dan," voeg Jana-Mariana by, "dat sy die mooiste ding ter wêreld – die vrouebors – sinies-neologisties aangewend het om 'n skeldnaam te skep. A nee a, wat my betref is sy die Styx van kritiese betaamlikheid lankal oor."

Ná 'n stilte: " 'n Waaragtige tiertermagog!" Sy skater.

"Maar, weet jy, Jeanette," hervat sy, opnuut so ernstig soos 'n graf. "Daar's net een uitweg."

Sy merk die onbegrip op my gesig.

"Ons opgelegde taak in die nuwe jaar sal wees om Crito te ontsluier. Om sodoende die vloek van skuilname finaal die nekslag toe te dien!"

"En hoe stel jy voor sal ons die Fort Knox van die Afrikaanse literêre sisteem deurdring?" werp ek terug. "Ons het nie genoeg geld om Toiletbesem of 'n dergelike pie-aai te bekostig nie."

"Nee wat," antwoord Jana-Mariana. "Baie mense dreig-dreig al baie lank hulle weet wie dit is. Ons sal nie in die Brooklyn-winkelsentrum muisvalle hoef op te stel met Afrikaanse resensies, in diepgeel prosa, wat uitlokkend daarin lê nie."

"Wat dan?" is my onkundige antwoord.

"Daar's baie slim mense in ons universiteite. Die linguiste sê 'n mens se taalgebruik is soos 'n vingerafdruk. Hulle praat van 'n idiolek: 'n string woorde, uitdrukkings en sinsvorme wat aantoon dat 'n stuk teks deur 'n bepaalde persoon geskryf is."

"Ja?"

"Ja! Ek't 'n vriendin, Estelle Venter van die Weskus, oorreed om dít vir haar voorgenome PhD-tesis as onderwerp te kies. Estelle gaan agter die kap van die byl kom. Met woord en daad gaan sy blootlê wie Crito is.

"Die ondergang van die skuilnaambrigade is op hande. Die skavot word al op die markplein opgestel," prewel sy.

"Snotjantieties boontoe!" is al wat ek kan uitkry.

■ **Jeanette Serdyn** *is 'n briewebladpolemikus van Parktown.*

Verbruikersforum

totudiens@beeld.com

Onder redaksie van **Karla Janse van Vuuren**

Klagte van die week

Jeff Ormond het by ons hulp gevra.

"Ek het op 31 Maart 'n 50%-deposito aan **Unique Coatings** (dryf ook handel as **Unique Gutterings**) vir vogbehandeling betaal en hulle versoek om die werk op 7 en 8 April te doen. Ná verskeie onsuksesvolle pogings om die datum te bevestig en 12 dae ná die betaling van die deposito moes ons 'n ander kontrakteur aanstel.

"Die eienaar van die maatskappy weier om die deposito terug te betaal. In 'n e-posboodskap van Unique Coatings op 12 April is gemeld dat daar 25%-kansellasiegelde is, maar dit is ook nie terugbetaal nie. Ons is nie bereid om 25% te betaal nie omdat die maatskappy geen verlies gely het. Ek voel die maatskappy het ook deurgaans swak gekommunikeer."

Tot u Diens het Ormond se klagte in Mei aan Unique Coatings gestuur. Hulle het daarna 'n antwoord gestuur wat hulle in April reeds aan Ormond gestuur het. Daarvolgens het hulle 'n spesifieke prosedure wat gevolg moet word en die proses kan nie aangejaag word nie.

As 'n kliënt wil kanselleer, is 'n 25%-kansellasiefooi betaalbaar op die prys waarop ooreengekom is. In dié e-pos is die langnaweke in April ook as rede gegee hoekom die werk nog nie gedoen is nie. Tot u Diens het vir onlangse terugvoering gevra, maar niks ontvang nie. In Junie en September het ons weer gevra, maar steeds geen reaksie gekry nie. Begin vandeesmaand het ons telefonies kontak gemaak en weer die klagte aangestuur. Steeds was daar geen reaksie nie.

Nie so betroubaar

Maryke Swart skryf sy was een van die honderde mense wat die groot fout gemaak het om iets by **Reliable Store** te koop.

"Ek het eers ná die tyd gesien daar is honderde klagtes oor dié onderneming op Hellopeter.

"Ek het in Mei twee items by hulle gekoop. Die totale bedrag was meer as R2 000.

"Die pakkie sou binne sewe tot 14 werkdae afgelewer word. Ek het niks ontvang nie en toe ek navraag doen, sê hulle ek moet nog twee weke wag. Toe ek weer navraag doen, sê hulle die pakkie is nog by die doeane, maar dit behoort binne 72 uur by die koerier te wees."

Swart se probleme was nog lank nie verby nie. Toe die koerier uiteindelik kontak maak, blyk dit Reliable Store het haar adres verkeerd deurgegee.

"In plaas van Pretoria soek hulle my toe in Potchefstroom. Hoe gebeur so iets?

"Ná kommunikasie tussen my, Reliable Store en die koerier het ek uiteindelik my pakkie ontvang. My bestelling was onvolledig en die pakkie het net een van die items wat ek bestel het, bevat."

Swart het Reliable Store gevra waar die res van haar bestelling is. Hulle het laat weet die ander item is op pad, maar weer was haar adres verkeerd. "Ná 'n lang gesukkel ontvang ek toe die pakkie, maar die item daarin was glad nie wat ek bestel het nie. Ek het Reliable Store dadelik gekontak en hulle ingelig. Tot op hede het ek nie weer 'n woord van hulle gehoor nie."

Tot u Diens het probeer kontak maak met Reliable Store, maar alle pogings is geïgnoreer.

Ons waarsku lesers teen sulke ondernemings en moedig hulle aan om eers navorsing te doen voordat hulle aanlyn koop.

Besoek die maatskappy se sosiale media en kyk wat ander verbruikers oor hulle sê.

Swart se sy het eers later gesien dat webwerwe soos Trustpilot en Scamadviser baie klagtes oor Reliable Store het.

■ Zonia Botes het ook 'n stel afgetrap met Reliable Store.

"Op 13 Februarie en 3 Maart het ek twee verskillende items bestel en met my kredietkaart betaal. Ek het nie een van die items ontvang nie.

"Op 23 September het ek vir hulle 'n e-posboodskap gestuur waarin ek navraag gedoen het. 'n Vrou van hul kantoor het my op 26 September gebel en bevestig dat hulle 'n probleem met die verskaffer het, maar dat Reliable Store my geld sal terugbetaal. Hulle het 'n bankbevestigingsbrief aangevra sodat hulle die terugbetaling kan reël.

"Weke het verloop en niks het gebeur nie. Ek het weer opgevolg en gevra hoe die proses vorder. Iemand in hul kliëntediens- en verkoopafdeling het terugvoering gegee en verskoning gevra vir die vertraging en my verseker hy sal die probleem oplos. Dis weer 'n week later en ek het nog niks van Reliable gehoor nie."

Tot u Diens het in Oktober Botes se klagte aan Reliable Store gestuur. Ons het geen reaksie gekry nie, maar Botes het laat weet hulle het kontak gemaak en belowe om haar geld terug te betaal.

"Ek het egter steeds geen geld ontvang nie. My navrae val op dowe ore."

Teen druktyd wag Botes steeds op haar geld en het gevra dat Tot u Diens oor haar klagte skryf om ander mense te waarsku.

Wag lank vir produkte

Johan Slater-Kinghorn het kla oor **Pool & Pebbles**. Hy het swembadbedekkingsprodukte by hulle bestel en betaal.

" 'n Gedeelte van my bestelling is afgelewer, maar ek wag steeds op die ander items wat ek bestel het.

"Elke keer moet ek ander verskonings hoor en hulle belowe hulle sal terugkom na my toe, maar dan hoor ek niks. Ek is nou op die punt waar ek eerder graag my geld wil terughê."

Tot u Diens het Slater-Kinghorn se klagte aan Pool & Pebbles gestuur. Hulle het flink geantwoord en laat weet dat hul kliënt ingelig is oor die vertraging in aflewering.

"Alle bestellings is op die oomblik vertraag en ons is deurentyd in kommunikasie met mnr. Slater-Kinghorn. Ons vra net vir geduld; hy sal sy bestelling ontvang."

Slater-Kinghorn het sowat 'n week nadat ons hierdie terugvoering ontvang het, laat weet dat hy sy bestelling ontvang het.

'n Leser het al sy dae gehad met Virgin Active om sy kontrak te verander. Foto: ISTOCK

Man sukkel om gim-lidmaatskap te verander

Albert George het sy klagte oor **Virgin Active** aan ons voorgelê.

"Ek het aan die einde van Oktober met hulle kontak gemaak en gevra dat hulle my seun, wat na Londen verhuis het vir studie, se gimkontrak kanselleer. Ek wou ook my eie lidmaatskap verander in slegs plaaslik en nie landwyd nie.

"Ek het my versoek telefonies probeer uitvoer, maar kon niemand in die hande kry wat my kon help nie. Ek het toe maar 'n e-posboodskap gestuur met my versoek.

"Groot was my verbasing toe 'n werknemer van Virgin Active my 'n paar dae later bel en aan my 'n kontrak probeer verkoop asof ek 'n nuwe lid is! Dit was vir my baie duidelik dat hulle glad nie my e-posboodskap gelees of my versoek ontvang het nie. Ek is nou moedeloos gesukkel met hulle."

Tot u Diens het George se klagte aan Virgin Active gestuur en gevra vir terugvoering. Hulle het verskoning gevra vir die ongerief.

Hulle het bevestig dat sy lidmaatskap nou verander is in slegs plaaslik en dat sy seun s'n gekanselleer is.

George is tevrede met die oplossing van sy klagte, maar meen steeds dat Virgin Active vinniger daarop kon gereageer het.

Kla so by ons: Verbruikers kan hul klagtes elektronies by Tot u Diens indien. Stuur e-pos na totudiens@beeld.com. Klagtes wat elektronies ingedien word, kan spoediger afgehandel word. Onthou om die maatskappy se e-posadres en volledige besonderhede in te sluit.

Wenke wat werk

Dit is weer die tyd van die jaar wat ons baie geld bestee aan uiteet, uitstappies saam met die gesin en natuurlik Kersgeskenke.

Sedert 2019 is Swart Vrydag ook uiters gewild in Suid-Afrika en baie handelaars het in November en tot in Desember spesiale aanbiedinge wat moeilik kan wees om te weerstaan.

Die **Nasionale Kredietreguleerder (NCR)** waarsku egter dat jy baie spyt kan wees as jy op hol gaan oor die feestyd se opwinding en impulsief koop. Dit is veral 'n probleem as jy nie vir die uitgawes begroot het nie en jou kredietkaart uithaal om te koop.

Hier is 'n paar wenke om in die komende feestyd slim te koop:

■ Doen navorsing. As jy jou of jou gesin wil bederf met iets spesiaals en jy weet presies wat jy wil koop, vergelyk die prys van dieselfde item by verskeie winkels om so seker te maak jy kry die beste aanbod. Dit kan na baie moeite klink, maar dit kan jou baie geld spaar.

■ Stel 'n begroting op en hou daarby. As jy volgens 'n begroting werk, sal dit keer dat jy oorhaastig geld uitgee.

■ Vermy impulsiewe kopies. Maak 'n lys van alles wat jy graag wil koop (dit sluit Kersgeskenke in). Moenie inkopies gaan doen en items koop wat jy nie regtig nodig het nie, al is dit teen 'n winskoop.

■ Wees bewus van die koste en risiko van aanlyn inkopies. Daar is die risiko van kubermisdaad as jy jou kredietkaartbesonderhede aanlyn verskaf.

■ Moenie meer uitgee as wat jy kan bekostig nie. Die onverantwoordelike gebruik van jou kredietkaart kan daartoe lei dat jy op die swartlys beland, wat skade kan doen aan jou kredietgeskiedenis.

Breinknoop

1. In watter streek van Spanje is Bilbao 'n groot stad?
2. Hoe heet die rivier wat in die Tibettaanse plato ontspring en deur China, Birma, Laos, Kambodja, Thailand en Viëtnam vloei?
3. Wat is die naam van die korrelrige voedingstof berei van die setmeel uit die maniok of kassawe se wortels?
4. Ná hoeveel jaar as 'n politieke gevangene is wyle oudpres. Nelson Mandela vrygelaat?

Antwoorde:
1. die Baskeland; 2. Mekong; 3. tapioka; 4. 27.

Vandag wat was

Frik du Preez, Suid-Afrikaanse rugbyspeler, is 87 jaar oud.

137 jaar gelede (1885): Die spoorlyn tussen Kimberley en Kaapstad word geopen.
123 jaar gelede (1899): In die Anglo-Boereoorlog vind die Slag van die Twee Riviere plaas. Lord Methuen voer die Britse soldate aan.
118 jaar gelede (1904): Die eerste vrou in die latere Suid-Afrika word tereggestel.
35 jaar gelede (1987): Die SAL-vliegtuig Helderberg stort naby Mauritius in die Indiese Oseaan neer. Al 159 insittendes sterf.

Zitts

Stoffel

Hagar

Groeipyne

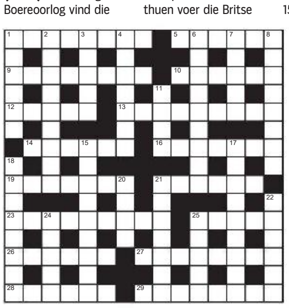

Crossword 276

Across:
1. Hunters (8)
5. Results (in sports games) (6)
9. Out of… (rusty) (8)
10. Instilled (with) (6)
12. Cream of the crop (5)
13. Very good (9)
14. Orderly (6)
16. Team court sport (7)
19. Determination (7)
21. Lessen (6)
23. Natural catastrophes (9)
25. Of the poorest quality (5)
26. … and stick (method of persuasion) (6)
27. Production of books, e.g. (8)
28. Play settings (6)
29. Letters, e.g. (8)

Down:
1. Salt and… (seasoning) (6)
2. Preparedness (9)
3. Loosen (5)
4. Shaky (7)
6. Finished (9)
7. Blush (5)
8. In a serene way (8)
11. Glance over quickly (4)
15. Optical instrument on a submarine (9)
17. As stated by (9)
18. Manufactures (8)
20. Flat (4)
21. Withhold (7)
22. Phases (6)
24. Talus (5)
25. In the… (ready and waiting) (5)

Solution of 275
Across: 1. fans; 3. vegetables; 10. inexact; 11. Beyoncé; 12. noisier; 13. wastes; 15. signs; 16. ambulance; 18 insurance; 21. usher; 23. ballot; 25. kimonos; 27. imitate; 28. abstain; 29. statements; 30. eyes.
Down: 1. friendship; 2. needing; 4. entertain; 5. elbow; 6. abyssal; 7. lantern; 8. stem; 9. habits; 14. represents; 17. breakfast; 19. stamina; 20. release; 21. utmost; 22. Hungary; 24. these; 26. oils.

TV

Maandag 28 November

Hou dop: In die fliek *Batman & Robin* word aan 'n verhouding gewerk en moet gekeer word dat 'n stad vries. **(SABC2, 22:00)**

SABC2

06:00 Morning Live
09:00 50/50
10:00 Daddy 24/7
11:00 7de Laan
11:30 Muvhango
12:00 Uzalo (H)
12:30 Generations: The Legacy (H)
13:00 Skeem Saam (H)
13:30 The Estate (H)
14:00 Monk
15:00 Elias: Rescue Team Adventures
15:30 Takalani Sesame
16:00 The Epic Hangout III
16:30 The Tribe
17:00 Yu-Gi-Oh!
17:30 Nuus (Afrikaans)
18:00 7de Laan
18:30 Nuus
20:30 Leihlo La Sechaba
21:00 Muvhango
21:30 Black Tax
22:00 Batman & Robin (OL13GT) ★★
Aksie, fantasie. Met Arnold Schwarzenegger, George Clooney en Chris O'Donnelly. (1997)
00:00 Yu-Gi-Oh!

*Alle inligting oor uitsaaitye, programtitels en -inhoud was teen druktyd korrek. Die inligting word van die skakelafdelings en publisiteitspanne verkry en word in goeie trou gepubliseer.
**A almal; G geweld; H herhaling; OL ouerleiding; S seks; T sterk taal en N naaktheid.
***TV-skedulenavrae: e.tv: 083 1222; SABC: 011 714 9797; M-Net: 011 289 2222.

SABC3

06:00 Expresso
09:00 The Ultimate Bookshow with Sihle
10:00 Wild Orphan Rescue
10:30 7de Laan
11:00 The Estate (H)
11:30 Generations – The Legacy
12:00 The Lost World
13:00 On Point (H)
14:00 Dreamchaser (H)
14:30 Sport Wrap (H)
15:00 The Ultimate Bookshow with Sihle
16:00 Hectic on 3 III (H)
16:30 Little Lunch
17:00 Meerkat Manor (H)
17:30 Dreamchaser (H)
18:00 Insider SA
19:00 The Estate
19:30 Bump
20:00 Nuus
20:30 Unfiltered
21:00 The Tropika Island of Treasure
22:00 Maxxx
22:30 Transplant
23:30 Sport
00:00 Bundesliga-oorsig
01:00 The Lost World

e.tv

05:30 The Morning News
06:00 The Morning Show
08:30 Wrede stad (13)
09:30 Elif (13)
10:30 Verdeelde liefde (13)
11:30 House of Zwide (OL13) (H)
12:00 Scandal! (OL13) (H)
12:30 Imbewu: The Seed (13) (H)
13:00 Durban Gen (H)
13:30 eKasi: Our Stories
14:30 Cool Catz New Masters
14:55 Gabby's Dollhouse
15:20 Archibald's Next Big Thing
15:55 Transformers – Robots in Disguise
16:10 Paternity Court
16:35 Judge Judy
17:00 Isono the Sin
17:30 Doodsondes
18:30 Durban Gen
19:00 House of Zwide
19:30 Scandal! (OL13)
20:00 eNews
20:30 Isono the Sin (13)
21:00 Imbewu: The Seed (13)
21:30 Black Door
22:00 Hustle
23:00 Voëlvry
00:00 Mean Machine (16GT) ★★★
Drama, komedie. 'n Voetbalspeler wat weens aanranding tronkstraf uitdien, lei gevangenes in 'n wedstryd teen bewaarders. Met Vinnie Jones, David Kelly en David Hemmings. (2001)

M-Net

Satelliet (DStv)
08:00 The Kelly Clarkson Show III (13) (H)
09:00 MasterChef Australia XIV (13) (H)
10:00 Chicago Fire X (13) (H)
11:00 Chicago Med VII (13) (H)
12:00 The Kelly Clarkson Show III (13) (H)
13:00 MasterChef Australia XIV (13) (H)
14:00 Walker II (13) (H)
15:00 Carte Blanche (13) (H)
16:00 9-1-1 V (13) (H)
17:00 The Kelly Clarkson Show (13) (H)
18:00 MasterChef Australia XIV (13)
19:00 The Good Doctor V (13)
Seisoen begin.
20:00 First Lady (16)
21:05 The Flight Attendant II (16)
22:00 City on a Hill III (18)
23:00 Law & Order: Organized II (18) (H)
23:55 Last Week Tonight with John Oliver IX (16 (H)
01:00 Ghosts (13) (H)
01:30 Chicago P.D. IX (18) (H)
02:30 Nancy Drew III (16) (H)
03:25 Evil III (16) (H)

Analoog
17:00 Binnelanders, 17:30 Suidooster, 18:00 Satelliet-skedule.

kykNET

06:00 Die groot ontbyt
08:00 Die Boodskap: Vir jou lewensreis
08:15 Hopla
08:30 Kwêla 23 (H)
09:30 Oppiestoep 7 (H)
10:00 Dankie, Lottoland 5 (H)
10:30 Die Real Housewives van Pretoria (H)
11:30 Poena (H)
12:00 Koppieteefontein 2 (H)
12:30 Hier gaan ons alweer 21 (H)
13:00 Wanderlus 2 (H)
13:20 Die groenste vingers 2 (H)
14:30 Jan Braai vir erfenis 12 (H)
15:00 4x4 met André (H)
15:30 Winslyn 9 (H)
16:00 Met 'n huppel in die stap 12 (H)
16:30 Kwêla 24 (H)
17:30 Spreekkamer 2 (H)
18:00 Suidooster
18:30 Diepe waters
19:00 Nuus
19:30 Binnelanders
20:00 Poena
20:30 KN verslag 7
21:30 Fraksie (H)
22:30 Diepe waters (H)
23:00 Suidooster (H)
23:30 Binnelanders (H)
00:00 Die Real Housewives van Pretoria (H)
01:00 Kwêla 24 (H)
02:00 Fraksie (H)
03:00 Poena (H)

Via

06:00 Nisboere (H)
06:30 Houvrou of trouvrou? (H)
07:30 Die Via-Kersmark (H)
08:30 Jan RSVP (H)
09:00 Mooi: Frankryk (H)
10:00 Kies die lewe (H)
10:30 Gesondheid, prontuit (H)
11:00 Minki (H)
12:00 Martelize se stamtafel (H)
12:30 Kies die lewe (H)
13:00 Plan van aksie (H)
13:30 Konings van kitskos (H)
14:00 Huisgenoot: Ware lewensdramas: Vlees en bloed (H)
15:00 Huisgenoot blokraaibestes
15:30 Gesondheid, prontuit (H)
16:00 Kom ons braai: Familie en vriende (H)
17:00 Gesondheid, prontuit (H)
17:30 Minki
18:30 Kies die lewe
19:00 Plan van aksie
19:30 Konings van kitskos
20:00 Huisgenoot: Ware lewensdramas: Vlees en bloed
21:00 Huisgenoot blokraaibestes
21:30 Uit die slaapkamer (H)
22:00 Jan RSVP (H)
23:00 Gesondheid, prontuit (H)
23:30 Minki

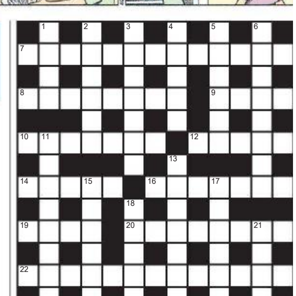

Blokraai 229

Dwars:
7. Skaamheid (13)
8. Kern (8)
9. Inspirasie (vir 'n skrywer) (4)
10. Skoon laken opsit (7)
12. Smal strokie (5)
14. Angste (5)
16. Tersiêre instelling (7)
19. Kug (4)
20. Ontroue eggenoot (8)
22. Grillerig (13)

Af:
1. Spook (4)
2. Gaan weg! (6)
3. Giftig (7)
4. Skop dít as jy sterf (5)
5. Skeikunde (6)
6. Soort witwyn (8)
11. … gooi (ontslae raak) (8)
13. Kookvertrek (7)
15. In so 'n mate (6)
17. Bemin (6)
18. Bedsprei (5)
21. Vir altyd (4)

Oplossing van 228
Dwars: 1. gelaai; 4. weblog; 7. denkbeeld; 9. edel; 10. kans; 11. kruid; 13. marmot; 14. grepie; 15. vullis; 17. matras; 19. April; 20. kaas; 22. knap; 23. inmenging; 24. takbok; 25. spring.
Af: 1. gekerm; 2. adel; 3. inkort; 4. woelig; 5. balk; 6. grasse; 7. deurblaai; 8. dampkring; 11. kofia; 12. draal; 15. vakant; 16. spreek; 17. misgis; 18. sappig; 21. snob; 22. knor.

Beeld
Sake

MAANDAG 28 NOVEMBER 2022
www.netwerk24.com
e-pos: sake@media24.com
☎Johannesburg 011 713 9000
☎Pretoria 012 485 9000
☎Kaapstad 021 406 2121
☎Gqeberha 041 503 6111
☎Bloemfontein 051 404 7600

HOFSAAK IN DUITSLAND

Die aanklagte teen Jooste en kie

Verliese glo met skyntransaksies verdoesel

Nellie Brand-Jonker

'n Klopjag einde 2015 op Steinhoff se kantore in die Duitse dorp Westerstede het so bynabyna die feesvieringe van die internasionale groep se notering op die Frankfurtse beurs versuur.

Op foto's van die notering op 7 Desember, waarop Christo Wiese, toe voorsitter, pryk, is Markus Jooste, gewese uitvoerende hoof, opmerklik afwesig.

Hy het op dié dag in 'n telefoniese onderhoud aan *Sake* gesê hy kon dit nie bywoon nie, want hy lê op sy rug in traksie nadat hy sy nek beseer het. Dokters het glo aanbeveel dat hy nie reis nie.

Steinhoff het die mark eers op 4 Desember 2015, drie dae voor die notering, oor die klopjag twee weke vroeër op 26 November op die kantoor van sy Duitse filiaal in Westerstede ingelig.

Jooste het gesê daar is besluit om dit die Vrydag voor die notering aan te kondig.

"Sulke dinge het 'n manier om uit te lek en ons wou nie die kans waag dat so iets belagliks die notering en die dag vir almal bederf nie."

Jooste het toe ook ontken dat hulle senuagtig is oor wat 'n "belastingondersoek" in die betrokke Duitse filiaal genoem is.

Hy het dit beskryf as 'n "klein gebeurtenis in Steinhoff se lewe en nie beduidend vir die groep nie".

Steinhoff het daarna regsadviseurs aangewys om ondersoek te doen en daar is kwartaalliks aan die direksie verslag gedoen dat geen fout gevind is nie.

Net twee jaar later, in Desember 2017, het die bom in Steinhoff gebars en het die maatskappy aangekondig dat hy weens ongerymdhede in sy boeke nie sy geouditeerde jaarstate kan uitreik nie.

'n Forensiese ondersoek is van stapel gestuur.

Jooste het onmiddellik bedank en van die toneel af verdwyn.

Nou kan hy volgende jaar, dalk al in Maart, in 'n hof in Oldenburg verskyn op aanklagte in verband met vyf wetsoortredings, het die streekhof van Oldenburg Donderdag in 'n verklaring aangekondig.

Dit was eers ses aanklagte, maar die eerste aanklag het verjaar.

Dit handel oor wanvoorstellings in die finansiële state van filiale van die groep wat ook die groep se gekonsolideerde resultate beïnvloed het.

Die beskuldigdes

Luidens die verklaring, waarin die beskuldigdes se name nie bekend gemaak is nie, is die gewese uitvoerende hoof van Steinhoff International, wat 61 jaar oud is, een van die vier beskuldigdes.

Dit kan net **Markus Jooste** wees.

Hy en nog 'n buitelander (dus nie 'n Duitser nie) se hofsaak gaan apart aangehoor word van dié van die twee Duitse burgers wat ook betrek word.

Hulle is onderskeidelik 63 en 51 jaar oud en was albei besturende direkteure van Steinhoff Europe Group Services, waar die klopjag uitgevoer is.

Hulle kan geïdentifiseer word uit die datums wat hulle sekere poste beklee het, soos in die verklaring aangedui word.

Die 63-jarige is **Siegmar Schmidt**, wat tot 6 Oktober 2011 besturende direkteur van dié maatskappy was en tot 19 Oktober 2011 besturende direkteur van Tau Enterprises, nog 'n onderneming in Westerstede.

Die 51-jarige is **Dirk Schreiber**, wat ná Schmidt besturende direkteur van Steinhoff Europe Group Services en Tau Enterprises was. Schreiber was ook van 29 Maart 2012 af by Omega Enterprises, ook in Westerstede.

Die vierde beskuldigde (72), van die Britse Virginiese Eilande, was 'n trustee van 'n maatskappy wat betrek word. Hy is voorheen as die Brit **George Alan Evans** geïdentifiseer. 'n Foto van 'n paspoort van hom wat amaBhungane voorheen gepubliseer het, toon dat hy 72 jaar oud is.

Sake het die name voorheen by bronne gekry.

Wie word waarvan aangekla?

In die verklaring word gesê Schmidt en Jooste word daarvan aangekla dat hulle gesamentlik 'n wanvoorstelling van die balansstate van Duitse maatskappye van die groep (aanklag 1) gemaak het.

Schreiber word in vyf gevalle (aanklagte 2 tot 6) daarvan aangekla dat hy 'n wanvoorstelling van Duitse maatskappye se balansstate gemaak het.

Jooste het Schreiber na bewering aangehits en Schmidt het hom na bewering gehelp.

Jooste en Schmidt word dus van aanhitsing of hulpverlening in die wanvoorstelling van die balansstate in die vyf gevalle aangekla.

Evans het na bewering in vier gevalle (aanklagte 2 tot 5) gehelp om wanvoorstellings van die balansstate te maak.

Spesifieke aanklagte

Die spesifieke bewerings handel oor skyn- of vals transaksies, insluitend met ontsbare bates en maatskappye asook deur die buitensporige waardasie van vaste bates. Die verweerders het glo met behulp van die transaksies verliese versteek, wat daartoe gelei het dat die Steinhoff-groep groter winste op sy boeke gewys het.

Aanklag 1: Luidens die verklaring voer die staatsaanklaer van Oldenburg aan dat 'n ongemagtigde verkoopsopbrengs van sowat €95,6 miljoen in die finansiële jaarstate van Steinhoff Europe Group Services van 2010 weens 'n skyntransaksie met ontsbare bates aangegee is.

Aanklag 2: Luidens dié aanklag het die filiaal Tau Enterprises – waarvan Schmidt en Schreiber besturende direkteure was – in sy state aangetoon dat hy 'n maatskappy vir €839,9 miljoen verkoop het.

Dit was 'n onaktiewe maatskappy wat verkoop is aan 'n maatskappy wat deur die trustee Evans besit is. Dit was na bewering 'n skyntransaksie wat Tau Enterprises gehelp het om in sy 2011-boekjaar 'n vals wins aan te meld.

Aanklag 3 en 4: Verdere vals transaksies het na bewering in die 2012-boekjaar plaasgevind as gevolg van die verkoop van aandele in 'n onaktiewe maatskappy aan 'n maatskappy van Evans.

Dit is in die balansstate van die twee filiale Tau Enterprises en Omega Enterprises weerspieël.

Met dié transaksies het Tau 'n bedrag van €16,2 miljoen en Omega €308,7 miljoen verkeerdelik as debiteure opgeteken.

Aanklag 5: In die 2013-boekjaar is die fiktiewe verkoopprys van die onaktiewe maatskappy, die onderwerp van die misdrywe in aanklagte 3 en 4, na bewering weer verhoog.

As gevolg hiervan het Omega Enterprises €332,5 miljoen aangeteken in sy boeke wat nog ontvangbaar is.

Aanklag 6: In die 2014-boekjaar van Tau is die waarde van eiendom aangetoon wat na bewering met €820 miljoen opgejaag is.

Wat gebeur volgende?

Tydens die Covid-19-pandemie is die hoofhofsaak teen die beskuldigdes geskei en Schmidt en Schreiber word saam aangekla, behalwe op aanklagte 1,.

Hul hofsaak sal na verwagting op 3 Mei volgende jaar begin.

Nog 'n verdere strafregtelike hofsaak is teen Schreiber ten opsigte van kredietbedrog begin. Dit is omdat hy glo as besturende direkteur van die Steinhoff-groep in twee gevalle doelbewus vals inligting aan banke verskaf het toe om lenings aansoek gedoen is.

Hy het die gekonsolideerde finansiële state van die groep aan banke verskaf waarin die wanvoorstellings is.

Hy het twee lenings van banke verkry – in Desember 2015 vir €680 miljoen en in Augustus 2016 vir €250 miljoen.

Die banke het op grond van die dokumente wat aan hul voorgelê is, 'n evaluering van Steinhoff se kredietwaardigheid uitgevoer waarin bevind is dat die roep van "top-beleggingsgraad" is.

Jooste en Evans se saak gaan na verwagting volgende jaar in die Europese lente in Duitsland begin. 'n Datum word nog bepaal.

■ Callie Albertyn, Jooste se regsverteenwoordiger van die firma DKVG, het oor die jongste verwikkelinge gesê soos voorheen het sy kliënt geen kommentaar nie.

■ Toe Jooste in 2018 voor die parlement getuig het oor die gebeure by Steinhoff, het hy die skuld op Andreas Seifert, 'n voormalige sakevennoot van Oostenryk, gepak.

Seifert was die mede-eienaar van die Europese afslagmeubelgroep Poco.

In dié hof in Oldenburg in Duitsland gaan Markus Jooste, gewese uitvoerende hoof van Steinhoff, hom dalk in 2023 moet verweer teen strafregtelike aanklagte wat met die beweerde gekonkel met die groep se boeke verband hou. Foto: FACEBOOK

Hiér moet Markus Jooste op klagte antwoord

Op 4 Desember 2015 het Steinhoff aangekondig 'n klopjag is op sy Duitse filiaal Steinhoff Europe Group Services uitgevoer. Die ondersoek het nou ver genoeg gevorder om in 2023 met die strafregtelike verhoor te begin.

THEUNS KRUGER, Netwerk24 Grafika

Die indrukwekkende gebou in Westerstede waar Steinhoff Europe Group Services se kantoor is. 'n Klopjag is in Desember 2015 hier uitgevoer, enkele dae voordat Steinhoff sy primêre notering in Duitsland op Frankfurt se aandelebeurs gekry het.

Beurtkrag se impak op ekonomie tot 2024 'al hoe erger'

Hanlie Stadler

Die impak van beurtkrag op die ekonomie word al hoe erger hoe langer dit voortduur.

Dié impak gaan waarskynlik eers van 2024 af begin verminder namate nuwe opwekkingsvermoë wat nou opgerig word die kragnetwerk aanvul.

Dis die siening van Fitch Ratings, wat dié naweek die tweede kredietgradeerder geword het wat sy siening gegee het oor Suid-Afrika se vermoë om sy skuldbriefhouers te betaal.

Fitch het Suid-Afrika se graderings onveranderd gehou op BB-, drie vlakke onder beleggingsgraad op sy graderingskaal, en het ook die vooruitsig vir die gradering onveranderd gehou, op stabiel.

Standard & Poor's Global Ratings (S&P) het ook onlangs sy graderings en die vooruitsig daarvoor – in sy geval positief – onveranderd gehou.

Nog net Moody's Investors Service moet sy sesmaandelikse graderingsbesluit aankondig, maar daar word alom verwag dat dit ook onveranderd sal bly in die lig van die relatief positiewe mediumtermynbegrotingsraamwerk wat Enoch Godongwana, minister van finansies, in Oktober ter tafel gelê het.

Fitch en S&P se siening stem grootliks ooreen.

Fitch sê sy besluit neem die beter as verwagte belastinginvordering van die afgelope jaar in ag, asook die regering se "sterk pogings om besteding te beheer, wat, indien dit suksesvol voortduur, skuldstabilisering kan meebring.

"Op die oomblik aanvaar ons egter dat 'n groot deel van die onlangse hoër inkomste tydelik gaan wees en ons meen die huidige loononderhandelinge in die staatsdiens dui op opwaartse druk op besteding."

Ekonomiese groei

Fitch verwag ekonomiese groei van slegs 1,6% vanjaar – baie laer as die 2,1% wat die Internasionale Monetêre Fonds (IMF) in Oktober voorspel het. Die Reserwebank het die afgelope week 1,8% voorspel en S&P 1,9%.

Vir 2023 voorspel Fitch soos die IMF en Reserwebank slegs 1,1%. S&P het 'n relatief optimistiese verwagting van 1,5%.

Kommer oor infrastruktuur

Fitch kap die "beperkte ambisie" van die staat se "hervormingsagenda" en die stadige inwerkingstelling daarvan, hoewel vordering gemaak word onder die vaandel van Operasie Vulindlela.

"Daar is ook 'n risiko dat die maatreëls om vervoerinfrastruktuur te verbeter, 'n kerndeel van die agenda, bloot die onderliggende agteruitgang teenwerk, aangesien verswakkende kapasiteitsprobleme te midde van stygende vraag mynbou-uitvoer vanjaar gekniehalter het."

Tesourie te optimisties oor skuld

Fitch is dit met S&P eens dat die tesourie se verwagtinge oor die begrotingstekort en staatskuld te optimisties is.

Fitch verwag dat die begrotingstekort teen Maart volgende jaar 5,1% van die bruto binnelandse produk (BBP) sal beloop en die volgende twee jaar naby dié vlak sal bly.

Die regering se verwagting is 4,9% in die lopende boekjaar wat teen 2025 tot 3,9% gaan daal.

Fitch se hoër tekort is omdat hy inreken dat salarisverhogings in die staatsdiens hoër gaan wees en omdat die regering se belastinginkomste weer gaan terugsak.

Waar die tesourie voorspel dat skuld-tot-BBP-vlakke vanjaar sy hoogtepunt van 71% gaan haal, meen Fitch dit gaan vanjaar dalk laer wees, op 68%, maar gaan teen Maart 2025 tot 75% styg. S&P voorspel dit gaan in 2025 tot selfs 79% styg.

Dis omdat die hoë wins van mynboumaatskappye van die afgelope paar jaar danksy hoër hulpbronpryse gaan verminder soos pryse daal.

Fitch is ook van mening die goeie prestasie van maatskappye in ander sektore, soos vervaardiging, is net tydelik.

"Die herstel van die belastingowerheid van die uitwerking van staatskaping kan 'n meer permanente faktor wees (wat belastinginvordering verbeter)."

R350-toelae

Selfs al hou die tesourie vol daar is nie geld om 'n permanente basiese inkomstetoelae in te stel tensy belastinginkomste volhoubaar styg nie, verwag Fitch dat die R350-toelae wéér verleng gaan word, tot Maart 2025.

Dié toelae waarvoor alle werklose volwassenes kan aansoek doen wat nie reeds enige ander staatshulp kry nie, is tydens die Covid-19-pandemie ingestel. Fitch meen dit gaan waarskynlik nie laat vaar word voor ná die algemene verkiesing van 2024 nie.

Fitch is bekommerd oor die enorme ongelykheid in Suid-Afrika, wat druk op die staat se besteding aan maatskaplike hulp kan laat styg.

Eskom se skuld

Soos S&P, is Fitch nie te bekommerd oor die feit dat die staat 'n groot deel van Eskom se skuld wil oorneem nie. Fitch het dit al in sy somme ingereken.

S&P het gesê die plan om tot twee derdes van Eskom se skuld oor te neem kan goeie nuus wees, mits Eskom nie weer daarna vir reddingsboeie by die staat aanklop nie.

Besonderhede van die skuldplan gaan waarskynlik in Februarie 2023 se begrotingsrede aangekondig word.

Fitch beskou dit egter wel as 'n risiko dat Eskom benewens dié plan nog reddingsboeie sal nodig hê en ook dat ander staatsondernemings sal aanhou bakhand staan by die staat.

Politieke faktore

Fitch verwag, soos S&P, dat die ANC in 2024 vir die eerste keer sedert 1994 sy meerderheid in die parlement gaan verloor, maar die gradeerder beskou dit nie as 'n groot risiko nie. Die ANC sal waarskynlik danksy alliansies met kleiner partye aan die bewind bly.

Reaksie van tesourie

Die tesourie het in 'n baie kort verklaring kennis geneem van Fitch se graderingsbesluit.

"Die hoër as verwagte belastinginkomste sal gebruik word om die bruto skuldvereistes te verminder, bestedingsprioriteite te ondersteun en risiko's vir die fiskale vooruitsig te verminder. Die regering werk daaraan om die doeltreffendheid van besteding te verhoog en bly daartoe verbind om staatsfinansies op 'n volhoubare pad te plaas."

OUDITRESULTATE

Vrot appels in staat uitgewys

Verantwoordbaarheid is hier nodig, sê OG

Francois Williams

Daar is 'n stelselmatig verbetering in die ouditresultate van nasionale en provinsiale regerings, meen Tsakani Maluleke, ouditeur-generaal (OG).

Maar tot 25% van die entiteite kon nie die akkuraatheid of volledigheid bewys van die onreëlmatighede wat hulle bekend gemaak het nie, het Maluleke Woensdag gesê.

Onreëlmatige besteding van 'n totaal van R51,22 miljard het in die afgelope boekjaar by staatsentiteite voorgekom. Dié syfer kan wel groter wees omdat die entiteite se state nie altyd vertrou kan word nie.

Daar was ook kontrakte van R2,53 miljard wat weens onvolledige of gebrekkige inligting nie geoudit kon word nie.

By die bekendmaking van vanjaar se verslag oor nasionale en provinsiale staatsentiteite en ander staatsondernemings se ouditverslae het Maluleke 'n beroep op die regering gedoen om 'n kultuur van verantwoordbaarheid in die staatsdiens te vestig sodat dienslewering kan verbeter.

"Ons is versigtig optimisties, maar dienslewering, goeie prestasie en finansiële dissipline is nog nie duidelik by die entiteite wat die grootste impak op Suid-Afrikaners se lewe het nie."

Wat kommer wek, is dat die oudits van die groot entiteite wat dienste lewer, nie juis verbeter nie.

Net drie het skoon oudits ontvang.

Die belangrike diensleweringsportefeuljes, soos basiese onderwys, gesondheid, menslike nedersettings, openbare werke, vervoer en water en sanitasie, asook die staatsondernemings, is vir meer as 30% van die begroting verantwoordelik, maar hul ouditresultate is die swakste, sê Maluleke.

Provinsies

Die **Oos-Kaap** het die meeste skoon oudits in sy geskiedenis behaal. Daar is nou 11 skoon oudits in die provinsie, met vier wat hul oudits verbeter het.

Daar was ook 'n verbetering in **KwaZulu-Natal**.

Die **Wes-Kaap** het sy rekord behou met die meeste skoon oudits.

"Daar is 'n robuuste omgewing van beheer met 'n stewige en konsekwente patroon van goeie finansiële bestuur."

Dit lyk of die rekenpligtige amptenare en owerhede die toon aangee met 'n kultuur om die regte ding te doen en verantwoordbaarheid wat ingeprent word. In dié provinsie het 17 entiteite 'n skoon oudit gekry en 15 het hul status van 'n skoon oudit in die drie jaar volgehou.

In die **Vrystaat** het die getal entiteite met 'n skoon oudit van nul tot drie verbeter. Die provinsiale departement van samewerkende regering en tradisionele sake het vir die eerste keer 'n skoon oudit gekry.

In **Gauteng** was daar weens trae reaksie en 'n gebrek aan doeltreffende monitering 'n stagnasie wat ouditresultate betref. Tot 65% van die finansiële state in Gauteng was, vergeleke met 48% in 2019, wel sonder enige wesenlike foute.

Limpopo het in die afgelope drie jaar verbeter, maar die provinsiale departement van vervoer en gemeenskapsveiligheid het sy skoon oudit van die vorige jaar verloor.

In **Mpumalanga** is die ouditresultate wisselvallig.

In die **Noord-Kaap** het die getal skoon oudits van twee in 2019 tot vier verbeter.

Noordwes toon 'n effense verbetering, maar meer werk is nodig.

Nuwe magte

Maluleke benadruk die nuwe magte wat die OG ingevolge wetgewing het, stoomroller nie oor die verantwoordelikhede en pligte van direkteure van staatsondernemings en rekenpligtige die amptenare van die departemente nie.

Die onreëlmatighede wat in die entiteite blootgelê is, wat met die OG se nuwe magte geoudit is, het 'n finansiële verlies van R12 miljard beloop, sê Maluleke.

Teen einde Augustus is 179 wesenlike onreëlmatighede geïdentifiseer waaroor die owerhede en rekenpligtige amptenare ingelig is.

Die feit dat departemente en staatsondernemings deesdae vinniger reageer op die bevindings en aanbevelings van die OG teenoor die trae reaksie in die verlede, wys volgens Maluleke dat die OG se nuwe magte doeltreffend is.

Die nuwe proses om kennisgewings oor wesenlike onreëlmatighede uit te reik, het reeds R636 miljoen se verliese verhoed, R14 miljoen se verliese is verhaal en nog R509 miljoen is in die proses om verhaal te word.

Die OG het talle staatseiendomme gevind wat verwaarloos is en leegstaan, maar pleks daarvan word private eiendom ten duurste gehuur.

In totaal het 128 entiteite (56 departemente en 72 staatsentiteite) vir die 2021-'22-boekjaar 'n skoon oudit ontvang. Maar dit verteenwoordig slegs 6% van die bestedingsbegroting van R2 580 miljard van al dié entiteite.

Dié met 'n skoon oudit maak sowat 30% van alle entiteite uit. Tesame met die 184 entiteite wat ongekwalifiseerde oudits met bevindings behaal het, beteken dit dat 74% van alle staatsentiteite relatief betroubare finansiële state kon voorlê.

Volgens Maluleke is geen sertifikate van skuld nog ingevolge die OG se nuwe magte uitgereik nie. Dit is waar die rekenpligtige amptenaar van 'n betrokke entiteit regstreeks vir finansiële verliese weens swak finansiële bestuur aanspreeklik gehou kan word.

Daar is wel sake wat die OG of die entiteite self regstreeks vir ondersoek na die presidensie se spesiale ondersoekeenheid verwys het.

Baie van die probleme wat die OG vind, is dat entiteite nie die betalingsiklus goed bestuur nie. Rekeninge word laat betaal of te veel word betaal, of tenders word toegeken aan iemand wat nie die beste bod ingedien het nie.

Teen 15 September was 26 oudits nog nie afgehandel nie.

Hiervan was 15 of 58% van staatsondernemings wat nog nie hul finansiële state ingedien het nie. Ses van die entiteite het hul state laat ingedien wat die afhandeling van hul oudits vertraag het.

Die OG se syfers wys daar was in die afgelope drie jaar R5,83 miljard se vrugtelose en verkwiste besteding.

Staatsondernemings

Onder die staatsondernemings het net twee, naamlik die Landbank en die Ontwikkelingsbank van Suider-Afrika, 'n skoon oudit ontvang.

Daar is drie staatsondernemings waaroor daar onsekerheid is of hulle 'n lopende saak is. Dit is die SAUK, die Landbank en die Onafhanklike Ontwikkelingstrust.

Die Poskantoor en die Kernenergiekorporasie (Necsa) het gewysigde ouditmenings ontvang omdat hulle nie genoeg bewyse gelewer het dat hulle 'n lopende saak is nie.

Volgens Maluleke sal Necsa, die SAUK en die Poskantoor se rekenpligtige owerhede moet ingryp, want dit beteken hul regrukplanne werk nie of word nie reg in werking gestel nie.

Daar is altesame R328 miljard se staatswaarborge aan die staatsondernemings.

Eskom hou steeds die enkele grootste fiskale risiko vir die staatskas in omdat hy meer as 80% van die staatswaarborge gebruik, sê Maluleke.

Ouditresultate van openbare entiteite

65 entiteite het verbeter sedert die vorige jaar	41 entiteite het versleg sedert die vorige jaar	114 entiteite het verbeter sedert drie jaar gelede	46 entiteite het versleg sedert drie jaar gelede

	Ongekwalifiseerde oudit met geen bevindings (skoon oudit)	Ongekwalifiseerd met bevindings	Gekwalifiseerd met bevindings	Ongunstig met bevindings	Afwysend met bevindings	Uitstaande of agterstallige oudits	
2018-'19 Laaste jaar van die vorige administrasie	94	184	100	3	27	4	412
2020-'21	117	192	76	2	20	15	422
2021-'22	128	184	76	1	9	26	424
	30%	44%	18%	<1%	2%	6%	
2021-'22 Bestedingsbegroting van R2 580 miljard	6%	45%	15%	<1%	1%	33%	

Bron: Ouditeur-generaal

THEUNS KRUGER, Netwerk24 Grafika

Tribunaal moet sê of staat gas-invoerder mag oorneem

Francois Williams

Die staatsbeheerde Strategiese Brandstoffonds (SFF) wil Avedia Energy, 'n verspreider van vloeibare petroleumgas (VPG) wat tans in sakeredding is, oorneem.

Maar Sunrise Energy, wat 'n VPG-invoer-eindpunt by Saldanha bedryf, maak beswaar teen die SFF se planne om Avedia oor te neem omdat hy meen dit sal 'n oorheersende speler skep wat sy eie bedrywighede kan ondermyn.

Die Mededingingstribunaal het met 'n sitting begin waarin die voorgestelde oorname bespreek word.

Die SFF is 'n volfiliaal van die Sentrale Energiefonds wat onder die departement van minerale bronne en energie se toesig is. Die SFF se hooffunksie is om die land se strategiese olievoorraad te bestuur en hy bestuur ook die tenkplaasgeriewe by Saldanha wat hy aan private oliehandelaars verhuur.

Avedia voer ook VPG in en het gastenkgeriewe by Saldanha van waar hy VPG na nasionale groothandelaars en kleiner onafhanklike gashandelaars in die Wes-Kaap verkoop.

Simphiwe Gumede, markontleder van die Mededingingskommissie, het die voorwaardelike goedkeuring vir die samesmelting by die tribunaal aanbeveel.

Volgens Gumede het die kommissie nie enige wesenlike mededingingskwessies geïdentifiseer toe die samesmelting ondersoek is nie. Hoewel daar effense horisontale oorvleueling is tussen die SFF se susters-maatskappy PetroSA en Avedia omdat albei VPG versprei, is Avedia tans in sakeredding en PetroSA produseer nie tans VPG nie.

Die gesamentlike markaandeel as SFF en Avedia sou saamsmelt, sal steeds klein wees.

Die SFF wil 'n 60%-belang in Avedia hê en die huidige aandeelhouers sal dan die oorblywende belang behou.

Omdat byna al die raffinaderye gesluit is, moet byna alle VPG vir die Wes-Kaap nou by Saldanha ingevoer word via 'n enkelboei-vasmeerpunt of die SFF se kaaigeriewe.

Sunrise voer egter aan hy het 'n ooreenkoms met die Transnet Nasionale Hawe-owerheid (TNPA) vir 'n eksklusiewe bedryfslisensie vir VPG-invoergeriewe in Saldanha so lank as wat hy aan die markvraag kan voldoen. Die ooreenkoms geld 27 jaar en Sunrise het sy aanleg in 2017 begin. Sunrise meen dus dit sal onbillike mededinging van 'n staatsonderneming wees as Avedia aan SFF se kaaigeriewe verbind word.

Gumede sê die Hawereguleerder van Suid-Afrika en die Nasionale Energiereguleerder (Nersa) ag nie Sunrise se ooreenkoms met Transnet as eksklusief nie.

Nersa het juis aan Avedia 'n lisensie gegee om VPG-geriewe te bou weens die jaarlikse gastekorte in die winter in die Wes-Kaap.

Volgens Nersa is daar 'n algemene tekort aan geriewe vir VPG-invoer en dit was belangrik om mededinging in die mark te verhoog deur aan Avedia 'n lisensie te gee.

Gumede voer aan Sunrise moet sy klagte eerder aan die TNPA, die Hawereguleerder en Nersa rig.

Die Mededingingskommissie se voorgestelde voorwaardes vir die samesmelting is dat SFF-Avedia se VPG-invoergeriewe ook ope toegang moet hê vir enige operateur. Die manier waarop operateurs toegang kan kry, moet op Avedia se webblad gepubliseer word.

Adv. Michelle le Roux het namens die SFF en Avedia aangevoer Sunrise het tans 'n monopolie op VPG-invoergeriewe in die Wes-Kaap en wil bloot die tribunaal gebruik om sy monopolie te behou.

Volgens haar sal die samesmelting juis broodnodige ekstra VPG-infrastruktuur moontlik maak. Dit is 'n voorbeeld van 'n openbare-private vennootskap.

Adv. Paul Farlam, namens Sunrise, het aangevoer daar is nie bewyse van ernstige gastekorte in die Wes-Kaap nie. Hy het gesê as die samesmelting daartoe lei dat Sunrise bankrot raak, sal dit tot nadeel wees van sy aandeelhouers, wat die Nywerheidsontwikkelingskorporasie en die Openbare Beleggingskorporasie insluit. Hy voer dus aan dat die samesmelting nie in die openbare belang is nie.

Die tribunaal se sitting duur tot vroeg in Desember.

Sudoku

Moeilikheidsgraad: Kafdraf

Verskaf deur Anina Roux en Samantha McKendrick (xword@xword.co.za). Voltooi die rooster sodat elke ry dwars, elke kolom af en elke 3x3-kassie die syfers 1 tot 9 bevat. Dis al wat jy moet doen. G'n wiskunde is nodig nie. Die rooster is vol syfers, maar niks hoef bymekaargetel te word nie. Jy los die raaisel met logika en beredenering op. Lees meer by http://wikipedia.org/wiki/Sudoku. Regs is Saterdag se oplossing.

7	1	5	6	3	2	8	4	9
3	6	8	7	9	4	2	1	5
9	4	2	1	5	8	7	6	3
2	3	4	8	1	9	5	7	6
5	9	1	3	6	7	4	2	8
6	8	7	4	2	5	9	3	1
1	5	9	2	7	3	6	8	4
8	7	3	9	4	6	1	5	2
4	2	6	5	8	1	3	9	7

7	6				1	5		
		9				3		
			6		2	1	9	
	4					2		
1		6		5			3	
		8	4					6
			8			4	7	
	2			6	4	8	1	5
8	5				3			

Afpers-sindikate al hoe astranter, maar owerhede swyg

Sakesiening
Busi Mavuso

Die ontsporing van 'n steenkooltrein van 97 waens wat na Richardsbaai se uitvoerhawe op pad was, is die jongste van 'n reeks al hoe astranter voorvalle van ekonomiese sabotasie deur georganiseerde misdaadbendes.

Berigte oor afpersing vir finansiële of politieke gewin neem die laaste tyd toe en dit raak al hoe meer sektore, met die ekonomiese skade wat toeneem.

Bonginkosi Mabaso, waarnemende handelshoof van Transnet Freight Rail (TFR), sê Transnet verloor R55 miljoen per dag as sy steenkoolspoorlyn nie in bedryf is nie. Maar die oplopende uitwerking op die mynbou en ander bedrywe kan beteken die ekonomie verloor sowat R1 miljard per dag. Die Richardsbaai-steenkooluitvoerhawe word boonop beboet as hy nie sy uitvoerteikens haal nie.

Ebrahim Patel, minister van handel, nywerheid en mededinging, reken die wyer ekonomiese skade is tot R47 miljard per jaar.

Navorsing wys die ekonomiese koste van die skade aan en diefstal van Eskom, Transnet en Prasa se infrastruktuur en die gevolglike kleiner uitset van die mynbedryf beloop na raming R130 miljoen per dag, het Patel in September in die parlement gesê.

Die onlangse ontsporing is soveel te meer ysingwekkend omdat afpersingstaktieke gebruik is.

"Ons is gedreig dat as ons nie op 'n sekere manier reageer nie, sal daar implikasies wees. 'n Dag nadat ons die laaste dreigement ontvang het, het die ontsporing plaasgevind," sê Mabaso.

Daarna het dieselfde of moontlik medeplendende bendes onder die dekmantel van "sakeforums" na bewering die toegang versper vir vragmotors en masjinerie wat nodig was om die wrakstukke en puin van die toneel van die ontsporing op te ruim. Hulle het ook daarop aangedring om van die kontrakte by Transnet te kry vir die werk. Die opruimingswerk moes onder gewapende veiligheidstoesig plaasvind.

Dit is op sigself skokkend. Maar wat werklik kommerwekkend is, is die swye van die owerhede. Die media berig al hoe meer oor voorvalle van afpersingverwante misdaad en woorde soos die steenkoolmafia en konstruksiemafia het deel van ons woordeskat geword. Maar dit lyk nie asof dit genoeg is om enige soort amptelike reaksie te kry wat wys dat die wetstoepassingsowerhede en politieke leiers besef hoe ernstig die probleem is.

Hulle kan nie wegkruip van die onlangse verslag van die Global Initiative Against Transnational Organised Crime (GI-Toc) nie. Dit skets 'n afgryslike prentjie van Suid-Afrika en lys die land as vyfde in Afrika op die indeks vir georganiseerde misdaad en 19de internasionaal.

Die verslag gee 'n gedetailleerde ontleding van 15 onderling verwante en ingegrawe misdaadmarkte wat in bedryf is en wat geïdentifiseer word as die grootste bedreiging vir Suid-Afrika se demokratiese projek. Hierdie aanhaling uit die verslag verduidelik waarskynlik die rede vir die politieke gebrek aan belangstelling: "Korrupsie bestaan in baie van die verskillende staatsdepartemente, insluitend op senior vlakke in die polisie, vervolgingsowerhede en gevangenisdienste."

Die groeiende gebruik van afpersingstaktiek is veral beswaarend. Namate meer en meer voorvalle van ekonomiese sabotasie sonder enige gevolge plaasvind en sonder enige melding daarvan deur die Suid-Afrikaanse Polisiediens oor wat hulle daaroor doen, versprei die kanker. Dit raak nie net staatsondernemings nie, maar word ook al hoe algemener oor die private sektor heen en raak groot en klein sakeondernemings. Omdat hulle nie enige hulp van die owerhede kry nie, is daar 'n kommerwekkende tendens van mense wat "beskermingsgeld" aan die mafiabendes betaal.

Daar is ooglopend 'n skoonmaakproses in die polisie en al ons ander wetstoepassingsagentskappe nodig, insluitend die Valke. 'n Eksterne agentskap, dalk soortgelyk aan die Zondo-kommissie, is nodig, maar dit sal voldoende toegerus moet wees om die veiligheid en lewensbestaan van fluitjieblasers doeltreffend te waarborg. Bendeverwante sluipmoorde is nou al daaglikse nuus.

As 'n land sal Suid-Afrika diep moet gaan dink en konstruktiewe navorsing oor dié kwessie moet doen: Hoe verander jy 'n polisiediens soos ons s'n met meer as 150 000 mense, asook ander wetstoepassingstrukture?

Ons sal hierdie probleem moet aanpak, anders word dit net al hoe groter. Al die strukturele hervormings wat daarop gemik is om ons ekonomiese groeivooruitsigte te verbeter, sal ondermyn word as die oppergesag van die reg nie gehandhaaf word nie. Dit is waarskynlik die dringendste kwessie om op kort termyn te takel.

Wat ons voor ons oë sien gebeur, is die begin van 'n proses waar die onwettige ekonomie toenemend die wettige ekonomie uit die pad uit stamp. Daar moet nou volgens twee duur stelle reëls gespeel word; die amptelike wette oor die betaling van belastings, minimum lone ensovoorts, en die informele reëls oor beskermingsgeld of om selfs speelveld aan misdadigers af te staan. Dit sal uiteindelik slegs tot ons gesamentlike verarming lei.

Sulke misdadigheid kan oorwin word. In die GI-Toc-verslag word beklemtoon die keerpunt is nog nie bereik nie. Die doel met die risiko-beoordeling van Suid-Afrika is eerstens om die strategiese inligting oor te dra wat nodig is om die bedreiging aan te pak. Tweedens is dit 'n beroep om optrede.

Beleidmakers van 'n groot verskeidenheid gebiede moet die werklike bedreiging van georganiseerde misdaad besef en vinnig optree. Dit is te afgryslik om te dink wat die gevolge gaan wees as daar nie verenigde en doelgerigte strategiese optrede is nie.

"Maar dit is nie 'n onoorkombare uitdaging nie," sluit die verslag af. "Met die regte leierskap, langtermyn- strategiese visie en hulpbronne en met stelselwye institusionele opknapping van sy misdaadbestrydingsagentskappe kan Suid-Afrika georganiseerde misdaad verslaan."

Ons het gewys ons kan grootskaalse sistemiese probleme takel deur die Waarheid-en-versoeningskommissie en die ondersoek na staatskaping. Ons kan dit weer doen om misdaad in ons wetstoepassingstrukture uit te roei. Ons kan nie bekostig om nié te probeer nie.

■ Busisiwe Mavuso is uitvoerende hoof van Business Leadership South Africa. Volg haar op Twitter by @BusiMavuso2 om meer van haar meningstukke te lees.

Beeld Snuffelgids
T: 087 353 1316
F: 012 485 9067
E: olx@beeld.com

Geklassifiseerd

Beeld INDEKS

FAMILIEKENNISGEWINGS 1000
1001 Geboortes
1005 Sterftes
1006 Sterftes (laat)
1015 Ter nagedagtenis
1020 Dankbetuigings
1025 Begrafnisdienste
1030 Gelukwense
1035 Graduerings
1040 Verlowings
1045 Herdenkings
1050 Huwelike
1055 Algemeen

ALGEMENE KENNISGEWINGS 1200
1201 Diere-aannemings
1205 Kerkkennisgewings
1210 Gemeenskapskennisgewings
1215 Gevind
1220 Gratis advertensies
1225 Verlore/weg

PERSOONLIKE DIENSTE 1400
1401 Spysenering & lokale
1402 Aannemings
1405 Kindervermaak
1410 Dagsorg & crèches
1415 Speurdienste
1420 Finansieël
1425 Funksies & konferensies
1430 Gesondheid & skoonheid
1435 Kruiedokter
1440 Regsadvies
1441 Saamrygeleenthede
1445 Lenings
1450 Medies
1455 Verpleging
1460 Persoonlik
1465 Fotografie & video's
1470 Reünies
1475 Sosiaal & ontspanning
1480 Opleiding & onderrig
1485 Gevra
1490 Huwelike

TE KOOP 1600
1605 Antiekware & kuns
1607 Boeke
1610 Boumateriaal
1615 Klere
1620 Elektriese toebehore
1625 Elektronies & digitaal
1630 Snuffels
1635 Meubels
1636 Rommelverkoping
1640 Tuinmaak
1642 Huishoudelik
1645 Juwele & bybehore
1650 Masjinerie & toerusting
1655 Verskeidenheid
1660 Troeteldiere
1665 Fotografie
1670 Ruilhoekie
1675 Te koop gevra
1677 Wendy-huise

ALGEMENE & HUISDIENSTE 1800
1801 Bouwerk & Konstruksie
1802 Bouplanne
1805 Skoonmaakdienste
1807 DSTV-/TV-/DVD dienste
1810 Elektries
1815 Elektronies & digitale dienste
1820 Te huur
1825 Tuin & besproeiing
1827 Glas / Vensters
1830 Bestuurskole
1835 Huisverbeterings binne
1836 Huisverbeterings buite
1840 Masjinerie
1845 Verskeidenheid
1850 Plaagbestryding
1855 Loodgieters
1860 Afvalverwydering
1865 Veiligheid
1868 Swembaddens
1870 Vervoer & berging
1871 Bome
1872 Verfwerk
1873 Plaveisel
1874 Houtwerk

VOLWASSENES 2000
2001 Kletslyne
2005 Klubs & vermaak
2010 Massering
2015 Privaat
2020 Betrekkings

LANDBOU 2200
2201 Bye & byeboerdery
2202 Boorgate
2205 Implement/ masjinerie
2210 Vee & pluimvee
2215 Organies
2220 Ander diere
2225 Produkte
2230 Tenks & damme

SAKE 2400
2401 Te huur
2405 Te koop
2410 Beleggings
2415 Geleenthede
2420 Dienste
2425 Gevra

VAKANSIE & REISE 2600
2601 Toere & Aktiwiteite
2605 Reisagente
2610 Vaarte
2615 Voertuigverhurings
2620 Buitelugtoerusting
2625 Gastehuise / B&O / hotelle
2626 Selfsorgeenhede
2630 Tyddeel
2635 Akkommodasie
2640 Fees-verblyf
2645 Woonwaparke
2650 Sport-verblyf
2655 4×4-roetes
2660 Plaasvakansies
2700 Bestemmings
2701 Suidelike Afrika
2705 Namibië
2710 Buiteland
2715 Mosambiek
2720 Ander
2725 Bosveld
2730 Botswana
2735 Krugerpark
2740 Suid-Kaap
2745 Suidkus
2750 Weskus
2755 Tuinroete
2760 Noordkus
2800 Provinsies
2801 Wes-Kaap
2805 Oos-Kaap
2810 Vrystaat
2815 Gauteng
2820 KwaZulu-Natal
2825 Limpopo
2830 Mpumalanga
2835 Noord-Kaap
2840 Noordwes

VOERTUIE 3000
3001 Bybehore & onderdele & verbouings
3002 Spuitverf & Paneelklop
3005 Motoraktiwiteite
3010 Bakkie/4x2's te koop / huur
3015 Bote & toerusting
3020 Woonwaens Te koop / huur
3025 Motors te koop
3030 Eksklusiewe Motors te koop / huur
3035 4×4's
3040 Sleepwaens
3045 Veldsleepwaens (boswa)
3050 SNV
3055 Motorfietse
3060 Kommersieël
3065 Voertuie te koop onder R30 000
3065 Voertuie te koop onder R50 000
3070 Voertuie te huur
3075 Voertuie te koop gevra
3080 Motorhesteldienste

EIENDOM 3200
3201 Te koop
3205 Te huur
3210 Deelverblyf
3215 Sakepersele
3220 Landgoedere
3225 Duplekse / simplekse te huur
3230 Duplekse / simplekse te koop
3235 Duette te huur
3240 Duette te koop
3245 Plase te koop / huur
3250 Woonstelle te huur
3255 Woonstelle te koop
3256 Gemeubileerde akkomodasie
3260 Pakkamers/ berging
3265 Tuinwoonstelle te huur
3270 Huise te huur
3275 Huise te koop
3280 Losies aangebied
3285 Losies gevra
3290 Kantore
3295 Grond / standplase
3301 Eiendomme te koop gevra
3305 Eiendomme te huur gevra
3310 Aftreeoorde te huur
3311 Aftreeoorde te koop
3315 Kamers te huur
3316 Aparte ingang
3320 Kleinhoewes / standplase
3325 Meenthuise te huur
3330 Meenthuise te koop
3335 Opslaanhuise
3340 Ontwikkelings
3345 Vakansiehuise te koop
3350 A-Z-eiendomme

WERK 3600
3601 Gevra
3605 Administratief
3610 Landbou
3615 Argitekte
3620 Vakmanne / ambagte
3625 Au Pairs
3630 Bankwese / versekering
3635 Bouwerk
3640 Inbel-/kontaksentrums
3645 Gemeenskapsdienste
3650 Bestuurders
3655 Ingenieurs
3660 Opvoeding
3665 Eiendomsagente
3670 Betrekkings gevra
3675 Finansieël
3680 Algemeen
3685 Hare / skoonheid
3690 Gasvryheid / spysenering
3695 IT/rekenaars
3701 Geregtelik
3705 Medies
3710 Motorindustrie
3715 Buiteland
3720 Deeltyds / tydelik
3725 Personeel / Menslike hulpbronne
3730 Personeelagentskappe
3735 Professioneel / bestuur
3740 Kleinhandel
3745 Sekretarieel / PA
3750 Veiligheid
3755 Skakelbord / ontvangs
3760 Verkope & bemarking
3765 Opleidingskursusse
3770 Tegnies
3775 Vaardighede
3776 Vleisbedryf

REGSKENNISGEWINGS & TENDERS 4000
4001 Egskeidings-/ huweliks-kontrakte-/aansoeke
4005 Hofbevele / sekwestrasies / likwidasies
4010 Algemene kennisgewings
4015 Sakelisensie
4020 AJV/vergaderings
4025 Dorpsbeplanning
4030 Dorpsvestiging-stigting
4035 Dranklisensies
4040 Verlore dokumente
4045 OIS (omgewingsimpak-studies)
4050 Advertensieborde
4055 Pensioen-/voorsorgfondse
4065 Verkoop van sakeonderneming
4070 Aannemings
4075 Sloping
4080 Tenders
4085 Herregistrasies

BOEDELKENNISGEWINGS 4200
4201 Boedels: Krediteure en debiteure
4205 Boedels: Likwidasie en verspreiding
4210 Kuratele
4215 Insolvente boedels
4220 Oorgee van boedel
4225 Rehabilitasies

VEILINGS 4400
4401 Openbare veilings

EKSEKUSIEVERKOPING 4500
4501 Geregtelike verkoping

GROEN 4600
4601 Verkope
4605 Dienste

PERSOONLIKE DIENSTE

GESONDHEID & SKOONHEID

1430

650+ Kwaliteit Masserings-Terapeute. Masserings vanaf R 385.00. www.massage.co.za

VOLWASSENES

PRIVAAT

2015

067 333 0055 Lee Anne. AANTREKLIKE DONKERKOP.

Kanselasie-spertye:
1 werksdag voor publikasie om 9:00

REGSKENNISGEWINGS & TENDERS

HOFBEVELE/ SEKWESTRASIES/ LIKWIDASIES

4005

KENNIS AAN BELANGHEBBENDE PARTYE IN FACTORIA, KRUGERSDORP DORPSGEBIED & OMLIGGENDE GEBIEDE
Neem kennis dat **Automotive Gas Oil & CBC Fasteners**, eienaars van **Gedeelte 14 van Erf 179 Factoria,** van voorneme is om aansoek te doen by die Hooggeregshof, Johannesburg, om voorwaarde 5 van Transportakte **T18333/2011** te kanselleer, welke voorwaarde 'n reg van weg is ten gunste van die algemene publiek oor die gemelde **Gedeelte 14.**

Indien u van mening is dat u regte nadelig beïnvloed sal word deur die kansellasie van die gemelde voorwaarde of reg van weg, is u geregtig om 'n skriftelike gemotiveerde beswaar in te dien binne 2 weke by die prokureurs wat namens die applikante ageer nl SWART REDELINGHUYS NEL & VENNOTE ING.
245 Voortrekkerweg, Krugersdorp,
Tel: (011) 954-4000,
e-pos: jann@swarenel.co.za,
Verw: JAN NEL/NT128
NT128 NOV 28, DES 05(S)4005

VERLORE DOKUMENTE

4040

NGL ATTORNEYS

LOST OR DESTROYED DEED
FORM JJJ Notice is hereby given in terms of regulation 68 of the Deeds Registries Act 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer T72208/1999 passed by ALBERTUS JACOBUS PETRUS BOTHA, Identity Nr 371026 5005 08 3 and SUSARA SUSANNA BOTHA, Identity Nr 431206 0002 08 1, Married in community of property to each other in favour of NTSHEHISENG LORRAINE EUPHRIDAITES MAKHETHA, Identity Nr 590331 0388 08 7, Unmarried in respect of certain **ERF 539 BONAEROPARK TOWNSHIP, REGISTRATION DIVISION I.R., THE PROVINCE OF GAUTENG** is 882 (Eight Hundred and Eighty Two) square metres in extent, which has been lost or destroyed. All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at JOHANNESBURG, address: Deeds office information Section, Mezzanine floor, 208-212 Marble Towers Building, c/n Von Weilligh & Pritchard Street, Johannesburg within two weeks from the date of publication of this notice. Dated at MEYERSDAL this 23 day of NOVEMBER 2022
Applicant NGL ATTORNEYS
Address P.O. BOX 1584, ALBERTON, 1450
E-mail kathy@ngllaw.co.za
Contact nr 011 867 0476
ERF 539 NOV 28(NGL)4040

Bekker Brink & Brink

LOST OR DESTROYED DEED
FORM JJJ Notice is hereby given in terms of Regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer T11239/2021 passed by BUSISIWE BEAUTY MASHININI Identity Nr 681121 0316 08 3 Unmarried in favour of NKULULEKO LIBERTY MBATHA Identity Nr 890910 5244 08 5 Unmarried in respect of certain **ERF 468 CASSIM PARK EXTENSION 2 TOWNSHIP Registration Division IT; Mpumalanga Province**: IN EXTENT: 853 (EIGHT HUNDRED AND FIFTY THREE) SQUARE METRES which has been lost or destroyed. All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds, Mpumalanga at Nelspruit, 25 BELL STREET, NELSPRUIT, 1201, within two weeks from the date of the publication of this notice. Dated at ERMELO on 23 NOVEMBER 2022. APPLICANT: BEKKER BRINK & BRINK ATTORNEYS INCORPORATED ON BEHALF OF NKULULEKO LIBERTY MBATHA 2ND FLOOR, ABSA BUILDING, 60 CHURCH STREET, ERMELO, 2351 Tel: 0178112003 aktes3@bekkerbrink.co.za
MBA90/0001 NOV 28(BBB)4040

DIEMONT INC
LOST OR DESTROYED DEED
FORM JJJ Notice is hereby given in terms of Regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer T24237/2011 passed by HENDRIK JACOBUS DU PREEZ, Identity Nr: 541230 5099 08 9 and PATRICIA DU PREEZ, Identity Nr: 601207 0037 08 9, Married in community of property to each other In favour of LINDA VENTER, Identity Nr: 530822 0012 08 4, Unmarried in respect of **ERF 1635 DANVILLE EXTENSION 1 TOWNSHIP, Registration Division J.R., PROVINCE OF GAUTENG**, MEASURING 771 (SEVEN HUNDRED AND SEVENTY ONE) Square Metres, HELD BY Deed of Transfer T24237/2011 which has been lost or destroyed. All persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the REGISTRAR OF DEEDS at PRETORIA, Corner Pretorius & Bosman Streets, Pretoria, within two weeks from the date of the publication of this notice. DATED AT PRETORIA THIS 22nd day of NOVEMBER 2022. Applicant DIEMONT INCORPORATED, The Corner Office, 410 Lynnwood Road, Tel: (012) 941 9896, Fax: 086 676 3678, Email: christa@diemont.co.za, (Ref: Christa/VT0969).
VT0969 NOV 28(D)4040

Ross & Jacobsz Prokureurs - Attorneys

LOST OR DESTROYED DEED
Notice is hereby given in terms of Regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Certificate of Registered Sectional Title
ST357/2007(28)(UNIT)
in favour of
Erf 100 Groeneweide Boksburg CC, Registration Number CK1999/001610/23 being the developer of the scheme **Villa Rosa** SS357/2007 situated at **Erf 100 Groeneweide Township, Local Authority: City of Ekurhuleni Metropolitan Municipality and the title deed for Unit 28,**
which has been lost or destroyed.
All persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the REGISTRAR OF DEEDS at Deeds Office Information Section, Mezzanine Floor, 208-212 Marble Towers Building, c/n Von Weilligh & Pritchard Street, Johannesburg within two weeks after the date of the publication of this notice.
Applicant:
CAREL JACOBUS MARTINUS PEENS
ROSS & JACOBSZ INC.
PO BOX 46 PRETORIA 0001
Email: rika.n@ross.co.za
Contact Number: 012 3481088
REF: WDV/P3575/RN
WDV/P3575/RN NOV 28(R)4040

ERF 1330 MIDSTREAM ESTATE EXTENSION 11 TOWNSHIP
FORM JJJ
NOTICE IN TERMS OF REGULATION 68 OF THE DEEDS REGISTRIES ACT, 1937 (No. 47 OF 1937)
DEED DESTROYED OR LOST
Notice is hereby given in terms of Regulation 68 of the Deeds Registries Act 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer No. T108721/2005 passed by **BONDEV ONTWIKKELINGS (PROPRIETARY) LIMITED** in favour of **BONGINKOSI PATRICK LUKHOZI**, IDENTITY NUMBER: 530112 5755 08 9 AND CATHERINE LULAMA LUKHOZI, IDENTITY NUMBER: 540428 0688 08 5, MARRIED IN COMMUNITY OF PROPERTY TO EACH OTHER in respect of **ERF 1330 MIDSTREAM ESTATE EXTENSION 11 TOWNSHIP,** which has been lost or destroyed.
All persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at Pretoria, Merino Building, 140 Pretorius Street, Pretoria Central, within two weeks after the date of publication of this notice.
Dated at Centurion on 01 NOVEMBER 2022.
Applicant: YOLINDI BARNARD
LPCM - 41105 - FIVAZ INC.
Address: PO Box 7372, Centurion 0046.
E-mail address: jacqueline@fivaz.co.za
Contact number: 012 663 6227
ERF 1330 MIDSTREAM NOV 28(F)4040

HS&R Hack, Stupel & Ross Attorneys

ERF 170 BEDWORTH PARK TOWNSHIP
LOST TITLE DEED
[FORM OF PUBLICATION IN TERMS OF SECTION 68 OF THE DEEDS REGISTRIES ACT, 1937 [NO. 47 OF 1937]
NOTICE OF INTENTION TO APPLY FOR A LOST/DESTROYED TITLE DEED (By virtue of Regulation 68 (1) and (2) of the Deeds Registries Act, 1937 [Act 47 of 193]), I, the REGISTRAR OF DEEDS at PRETORIA, intend to issue a copy of Deed of Transfer T41261/2010 passed in favour of:
ZWELIHLE THERON SHONGWE
Identity Number 750412 5302 08 7
Unmarried
In respect of:
ERF 170 BEDWORTH PARK TOWNSHIP
REGISTRATION DIVISION IQ, PROVINCE OF GAUTENG
MEASURING 2048 (TWO THOUSAND AND FORTY EIGHT) Square metres
HELD BY Deed of Transfer Number T41261/2010
Which has been lost or destroyed.
All persons having objection to such cancellation are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds, Pretoria, at Corner Pretorius and Bosman Streets, Pretoria, 0001, within two weeks after the date of publication of this notice.
This done and executed at the Office of the Registrar of Deeds at Pretoria
In my presence
REGISTRAR OF DEEDS
PRETORIA
ERF 170 BEDWORTH NOV 28(G)4040

Snyman de Jager Attorneys • Prokureurs

LOST OR DESTROYED DEED
Notice is hereby given in terms of regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937 of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer Number **ST14742/2009**
passed by:
MICHAEL CARL SWART
IDENTITY NUMBER: 510607 5079 087
UNMARRIED
IN FAVOUR OF
ROGER MELVILLE ABINGTON
IDENTITY NUMBER: 5609075102080
MARRIED OUT OF COMMUNITY OF PROPERTY
In respect of certain:
A Unit consisting of
(a) **SECTION NO. 20** as shown and more fully described on Sectional Plan No SS 328/2005 in the scheme known as **LEMOENFONTEIN** in respect of the land and building or buildings situated at **ERF 193 BOARDWALK MEANDER TOWNSHIP, LOCAL AUTHORITY: CITY OF TSHWANE METROPOLITAN MUNICIPALITY**, of which section the floor area, according to the said sectional plan is 117 (One Hundred and Seventeen) square metres in extent and
(b) An undivided share in the common property in the scheme apportioned to the said section in accordance with the participation quota as endorsed on the said sectional plan.
HELD BY Deed of Transfer Number ST14742/2009
which has been lost or destroyed.
All interest persons having objection to issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at Pretoria within 2 weeks from date of the publication of this notice.
DATED AT PRETORIA on the 24th of November 2022
Address: SNYMAN DE JAGER INC, Atterbury Boulevard Shopping Centre, Atterbury Road 2nd Floor, Faerie Glen 0043
Email address: marili@sdj.co.za
Contact number: 0123483120
ERF 193 NOV 28(S)4040

FUCHS ROUX INC
ERF 444 DOORNPOORT TOWNSHIP
FORM JJJ
LOST OR DESTROYED DEED
Notice is hereby given in terms of Regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of the Deed of Transfer T55751/1986 passed by BARCLAYS REAL ESTATE LIMITED, REGISTRATION NUMBER 1968/011792/06 in favour of **WESSEL LOURENS ENGELBRECHT** (Identity Number: 580128 5030 00 9), UNMARRIED in respect of certain **ERF 444 DOORNPOORT TOWNSHIP**, REGISTRATION DIVISION J.R., PROVINCE OF GAUTENG MEASURING 1000 (ONE THOUSAND) SQUARE METRES which has been lost or destroyed
All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge same in writing with the Registrar of Deeds at Pretoria, DEEDS OFFICE INFORMATION SECTION, MERINO BUILDING, 140 PRETORIUS STREET, PRETORIA CENTRAL, PRETORIA, 0002, TELEPHONE NUMBER 012 338 7000 within two (2) weeks from the date of the publication of this notice.
Dated at PRETORIA this day of NOVEMBER 2022. FUCHS ROUX ATTORNEYS
373 QUEENS CRESCENT, LYNNWOOD
EMAIL: info@frlaw.co.za TEL: 0123427911
REFERENCE: KNE067
KNE067 ERF 444 NOV 28(F)4040

HS&R Hack, Stupel & Ross Attorneys

ERF 773 MABOPANE-U TOWNSHIP
Form JJJ
LOST OR DESTROYED DEED
Notice is hereby given in terms of Regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Grant TG59/1990BP passed by **PULE VINCENT RATSOANA,** IDENTITY NUMBER 551127 5188 08 5 and **EVA RATSOANA,** IDENTITY NUMBER 591020 0281 08 2, Married in community of property to each other, in respect of certain **ERF 773 MABOPANE-U TOWNSHIP**, REGISTRATION DIVISION J.R., PROVINCE OF GAUTENG PROVINCE, MEASURING 450 (FOUR HUNDRED AND FIFTY) square metres which has been lost or destroyed.
All persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at DEEDS OFFICE INFORMATION SECTION, MERINO BUILDING, 140 PRETORIUS STREET, PRETORIA CENTRAL, PRETORIA, 0002, PRETORIA within two weeks after the date of the publication of this notice.
Applicant: PULE VINCENT RATSOANA, IDENTITY NUMBER 551127 5188 08 5 and EVA RATSOANA, IDENTITY NUMBER 591020 0281 08 2, Married in community of property to each other
HACK STUPEL & ROSS ATTORNEYS, 264 EMILY HOBHOUSE AVENUE, PRETORIA NORTH, 0182, TEL : 012 546 3110X224, EMAIL: yolanda@hsrnorth.co.za,
REF: YOLANDA/W203197
DATED AT PRETORIA THIS 17TH OF NOVEMBER 2022.
W203197 NOV 28(H)4040

BRITS ATTORNEYS INC.
LOST OR DESTROYED DEED
Notice is hereby given in terms of regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer ST102180/2015 passed by Base Major Construction Proprietary Limited Registration Number 2007/000324/07 in favour of The Trustees for the time being of Han Family Trust Registration Number IT002300/2015(G) in respect of certain **Section No. 87** as shown and more fully described on Sectional Plan No SS404/2010 in the scheme known as **PHOENIX VIEW ESTATE** in respect of the land and building or buildings situated at **NOORDWYK EXTENSION 95 TOWNSHIP,** LOCAL AUTHORITY CITY OF JOHANNESBURG METROPOLITAN MUNICIPALITY, which has been lost or destroyed.
All persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at Pretoria within two weeks from the date of the publication of this notice.
Dated at Kempton Park this 24 November 2022
Applicant:
JINPU LU in my capacity as a Trustee for the time being of HAN FAMILY TRUST
C/O BRITS ATTORNEYS INCORPORATED
Address: Die Eike Building 1st Floor Cnr Long & Monument Road Kempton Park
Email: tersia@britsinc.co.za
Contact Number: 010 492 4001
PHOENIX 87 NOV 28(B)4040

M.C. VAN DER BERG INC Attorneys, Conveyancers & Notaries

LOST OR DESTROYED DEED
Notice is hereby given in terms of regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer T71713/2016, transferred from JANET CAROL ERASMUS, IDENTITY NR: 6303100224189, DIVORCED, to the Executor in Estate Late JAN CHRISTIAAN ERASMUS, Estate Nr: 29310/2021, in respect of certain **HOLDING 152 POMONA ESTATES AGRICULTURAL HOLDINGS, REGISTRATION DIVISION I.R., PROVINCE OF GAUTENG**, which said deed has been lost or destroyed. All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at PRETORIA, address: Merino Building, 140 Pretorius Street, Pretoria Central, within two weeks from date of the publication of this notice. Dated at CENTURION on 2022
ADVERTISER & ADDRESS: WILNA ENGELBRECHT MC VAN DER BERG INC C/O SAXBY & FREDERIK AVENUE, ELDORAIGNE, CENTURION EMAIL: wilna@mcvdberg.co.za
TEL: 012 660 6000
MAT32309 NOV 28(MCVDB)4040

DU PLESSIS • MUNDT ATTORNEYS

LOST OR DESTROYED DEED
FORM JJJ Notice is hereby given in terms of regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer ST89429/2007 registered Passed by: WILLEM ABRAHAM VAN DER WALT in respect of **REMAINING EXTENT OF PORTION 10 OF THE FARM ROOIPOORT 46, REGISTRATION DIVISION KS, LIMPOPO PROVINCE, PORTION 21 OF THE FARM ROOIPOORT 46, REGISTRATION DIVISION KS, LIMPOPO PROVINCE, PORTION 22 OF THE FARM ROOIPOORT 46, REGISTRATION DIVISION, LIMPOPO PROVINCE** HELD BY DEED OF TRANSFER T162352/2003 which has been lost or destroyed. All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at Pretoria within two weeks from the date of the publication of this notice. Dated at PRETORIA on 24th of November 2022. Du Plessis & Mundt Attorneys 88 Umkomaas Road Alphen Park 0027 Tel: 0123460411
Email: estelle@dpmattorneys.co.za
ROOIPOORT 46 PTN 10/RE, 21, 22
NOV 28(DPM)4040

DU PLESSIS • MUNDT ATTORNEYS

LOST OR DESTROYED DEED
FORM JJJ Notice is hereby given in terms of regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer ST89429/2007 registered Passed by: WILLEM ABRAHAM VAN DER WALT in respect of **PORTION 27 OF THE FARM ROOIPOORT 46, REGISTRATION DIVISION, LIMPOPO PROVINCE** HELD BY DEED OF TRANSFER T162353/2003 which has been lost or destroyed. All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at Pretoria within two weeks from the date of the publication of this notice. Dated at PRETORIA on 24th of November 2022.
Du Plessis & Mundt Attorneys 88 Umkomaas Road Alphen Park 0027 Tel: 0123460411
Email: estelle@dpmattorneys.co.za
ROOIPOORT 46 PTN 27
NOV 28(DPM)4040

Couzyn Hertzog & Horak

LOST OR DESTROYED DEED
FORM JJJ [Form JJJ added by GNR. 62 of 25 January 2019] Notice is hereby given in terms of regulations 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer ST 42081/2014 passed by The Trustee in the Joint Insolvent Estate of MMBANGISENI EDWIN SIMANI, Identity Nr 650304 6134 08 3 and ITANI ROSE SIMANI, Identity Nr 670721 0228 080, Married in community of property to each other, Nr T679/2012 in favour of HERCULES PHILLIPUS BYE, Identity Nr 5808245119087, Married out of community of property, in respect of (a) **Section No 29** as shown and more fully described on Sectional Plan No SS596/1995 in the scheme known as **LETABA** in respect of the land and building or buildings **situate at SUNNYSIDE (PTA) TOWNSHIP, LOCAL AUTHORITY: CITY OF TSHWANE METROPOLITAN MUNICIPALITY**, of which section the floor area according to the said sectional plan is 48 (FORTY EIGHT) square metres in extent and (b) **An undivided share in the common property** in the scheme apportioned to the said section in accordance with the participation quota as endorsed on the said sectional plan. All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at Pretoria within two weeks from the date of the publication of this notice. Dated at PRETORIA this 23rd of NOVEMBER 2022
COUZYN, HERTZOG & HORAK ATTORNEYS
321 Middel Street Brooklyn Pretoria 0181
Tel: 012 4605090 (Ref. SAN26/0308)
E-mail: sharon@couzyn.co.za
SAN26/0308 NOV 28(CHH)4040

DU PLESSIS • MUNDT ATTORNEYS

LOST OR DESTROYED DEED
FORM JJJ Notice is hereby given in terms of regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer ST89429/2007 registered Passed by: Marthinus J. Louw in favour of The trustees of DEMAR TRUST in respect of **Section Nr 37** as shown and more fully described on Sectional Plan Nr SS 147 in the scheme known as **SS VINKEL EN KOLJANDER** in respect of the land and building or buildings **situated at PORTION 1 OF ERF 873 POTCHEFSTROOM TOWNSHIP, Local Authority: JB MARKS LOCAL MUNICIPALITY** which has been lost or destroyed. All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at Pretoria within two weeks from the date of the publication of this notice. Dated at PRETORIA on 21st of November 2022. Du Plessis & Mundt Attorneys 88 Umkomaas Road Alphen Park 0027 Tel: 012 3460411 Email: estelle@dpmattorneys.co.za
SEC 37 SS VINKEL EN KOLJANDER
NOV 28(DPM)4040

MacRobert Attorneys

LOST OR DESTROYED DEED
FORM JJJ NOTICE is hereby given in terms of Regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of:- a certified copy: DEED OF TRANSFER ST55687/2013 - passed by: FRANCIS BLOEM IDENTITY NR 571020 0054 08 7 UNMARRIED - in favour of: GERT HENDRIK JACOBUS BLOEM IDENTITY NR 571106 5009 08 3 UNMARRIED in respect of A Unit consisting of (a) **1/2 (one half) SHARE in Section No. 38** as shown and more fully described on Sectional Plan No SS 1312/1996 in the scheme known as **MANOR VILLAGE** in respect of the land and building or buildings **situated at ERF 332 CELTISDAL EXTENSION 13 TOWNSHIP, LOCAL AUTHORITY: CITY OF TSHWANE METROPOLITAN MUNICIPALITY**, of which section the floor area, according to the said sectional plan is 138 (One Hundred and Thirty Eight) square metres in extent and (b) **An undivided share in the common property** in the scheme apportioned to the said section in accordance with the participation quota as endorsed on the said sectional plan which has been lost or destroyed. All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at: THE REGISTRAR OF DEEDS – PRETORIA within 2 (two) weeks from the date of the publication of this notice. Dated at Pretoria on 16 November 2022.
APPLICANT MACROBERT ATTORNEYS
1062 JAN SHOBA STREET BROOKLYN, 0184
Email: mengelbrecht@macrobert.co.za
Tel: 012 425 3496 REF: 00079096
00079096 NOV 28(MR)4040

Van Deventer & Campher

LOST or DESTROYED DEED
FORM JJJ
Notice is hereby given that under the provisions of regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937, of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer **T1742/2019** passed by Tronicorp Proprietary Limited, Registration Number: 2009/003127/07 in favour of Nhlanhla Mandla Nkosi, Identity number 870116 5379 08 7, Unmarried in respect of **Portion 178 of Erf 444 Terra Nova Extension 3** Township, Registration Division IS, Province of Mpumalanga which has been lost or destroyed. All interested persons having objection to the issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds, Mpumalanga at 25 Bell Street, Nelspruit 1200 within two weeks from the date of the publication of this notice.
APPLICANT:NHLANHLA MANDLA NKOSI AND LILIAN MAPULE NKOSI
c/o VAN DEVENTER & CAMPHER/ GKN016
48 WALTER SISULU STREET MIDDELBURG 1050
info@vcampher.co.za
0132824675
GKN016 NOV 28(VD&C)4040

Snyman de Jager Attorneys • Prokureurs

LOST OR DESTROYED DEED
Notice is hereby given in terms of regulation 68 of the Deeds Registries Act, 1937 of the intention to apply for the issue of a certified copy of Deed of Transfer Number **T33838/1986**
passed by:
EDWARD MARTIN SIEBERT
Identity Number 3911105069004
And
HESTER MAGDALENA ALLETTA SIEBERT
Identity Number 4603250071005
Married in community of property to each other
In favour of
ABEL JORDAAN VAN DER MERWE
IDENTITY NUMBER 520617 5121 00 1
Married out of community of property
In respect of certain:
REMAINING EXTENT OF PORTION 188 (A PORTION OF PORTION 2) OF THE FARM TIEGERPOORT 371, REGISTRATION DIVISION J.R. TRANSVAAL
which has been lost or destroyed.
All interest persons having objection to issue of such copy are hereby required to lodge the same in writing with the Registrar of Deeds at Pretoria within 2 weeks from date of the publication of this notice.
KYLA SCHUTTE
Address: SNYMAN DE JAGER INC, Atterbury Boulevard Shopping Centre, Atterbury Road 2nd Floor, Faerie Glen 0043
Email address: kyla@sdj.co.za
Contact number: 012 348 3120
TIEGERPOORT 371 NOV 28(S)4040

OIS OMGEWINGSIMPAKSTUDIE

4045

BUCANDI Environmental Solutions

APPLICATION FOR RECTIFICATION
Notice is given in terms of Section 24G of the National Environmental Management Act, Act 107 of 1998 (NEMA), of application for rectification of unauthorised commencement of activities identified according to the environmental impact assessment regulations Listing Notice 2 of 2014 of Government Notice No. R327 in Government Gazette No. 38282 of 4 December 2014 as amended on 07 April 2017 under NEMA for the following activity:
(ACTIVITY NO. 14) The development and related operation of facilities or infrastructure, for the storage and handling of a dangerous good, where such storage occurs in containers with a combined capacity of 80 cubic meters or more but not exceeding 500 cubic meters.
PROJECT TITLE AND DESCRIPTION: Rocky Drift operation of a filling station
LOCATION: Erven 24 & 25 Rocky Drift situated in the White River District within Mbombela Local Municipality.
OFFICIAL: Mpumalanga Department of Economic Development, Environment and Tourism, Telephone nr 013 692 5806.
CONSULTANT: Bucandi Environmental Solutions, PO Box 317, Viljoenskroon, 9520. Tel 076 422 3484, Fax 086 551 1894,
E-Mail info@bucandi.co.za
DATE OF NOTICE: 28 November 2022
In order to ensure that you are identified as an Interested or Affected Party, please submit your name, contact information and environmental interest in the matter to the consultant before 19 January 2023
EMMS S24G NOV 28(BCS)4045

Regskennisgewings
Kontakbesonderhede:
Tel: 011 713 9443 / 9446 of
011-713-9052 / 9065 / 9750 of 012 485 9080
Faks: 086 632 6499 / 086 270 3886
Epos: legals@beeld.com / legals1@beeld.com

VERKOOP VAN SAAK

4065

VERKOOP VAN SAAK
Kennis geskied hiermee ingevolge artikel 34(1) van die Insolvensiewet, Nr. 24 van 1936, aan belanghebbende partye en krediteure van die voorneme van Verkoper of Handelaar of Vennootskap:
HENDRIK JACOBUS HENDERSON,
ID-nr.: 850528 5014 0 80
Besigheid of Handel, Soort, Naam en/of Styl, en Adres waar gedryf om die eiendom **Deel 206 en Deel 207 van die plaas De Onderstepoort 300 JR geleë in Pretoria**, Afdeling JR, te verkoop en oor te dra aan Koper, Nuwe Besitter en/of Eienaar of Vennoot, of Kontrakterende Party:
HENDERSON FAMILIETRUST,
IT2848/2021(T), nie minder as 30 dae of meer as 60 dae van die laaste publikasie van hierdie kennisgewing nie.
Adverteerder en/of Agent, Adres
J. P. BARNARD ING.,
Holdingweg 3, Petit, Benoni 1514.
ADVERTEERDER NAAM EN ADRES:
J. P. BARNARD ING.,
Holdingweg 3, Petit, Benoni 1514.
E-pos: admin@jpbarnard.com
DATUM: 08/11/2022 Tel: 011 965 0130
C1/00605 NOV 21, 28(JPB)4065

SILVER STAR BROKERS

KENNISGEWING VAN VERKOOP VAN BESIGHEID
Kennis geskied hiermee ingevolge artikel 34 (1) van die Insolvensiewet No. 24 van 1936, soos gewysig dat **STONE ARCH SQUARE GROCERS (EDMS) BPK** registrasienommer: 2019/591348/07 het, onderhewig aan die nakoming van sekere voorwaardes, verkoop aan **MARIA SAMARAS** Identiteitsnommer: 690220 0324 086, die besigheid bedryf deur die verkoper as 'n lopende saak onder die naam **OK FOODS CASTLE VIEW** ander gebeurlikhede geleë te Erwe 137, 138, en 139 en gedeelte 1 van Erf 216 winkel nr: 7 Stone Arch Square Sentrum, Hoek Sunstone en Brookhillweg, Castle View , Germiston.
STONE ARCH NOV25,28(S)4065

Oorsese toeriste kom graag vakansie hou in Suid-Afrika… mits hul visumaansoeke aandag kry. Foto: UNSPLASH

TOERISME-KOPSEER

5 800 e-visums nooit verwerk

Proses nou vereenvoudig, sê departement

Arisa Schamrel

Meer as 5 800 aansoeke om e-visums van mense wat in Suid-Afrika wou kom vakansie hou het, is nooit verwerk nie.

"Dit beteken egter nie hulle is toegang tot die land geweier nie. Toeriste kan steeds by 'n ambassade aansoek doen en só 'n visum bekom," sê Yusuf Simons, waarnemende adjunk-direkteur-generaal van binnelandse sake.

Simons was Woensdag 'n spreker in die aanlyn sessie van die Toerismesakeraad van Suid-Afrika (TBCSA) oor probleme in die sektor, onder meer traagheid met die verwerking van e-visums.

Tshifhiwa Tshivhengwa, uitvoerende hoof van die TBCSA, sê hy wil alle struikelblokke uit die weg ruim sodat die raad teen 2030 sy doelwit van 15,6 miljoen toeriste per jaar kan bereik. Die doelwit was aanvanklik 21 miljoen toeriste per jaar teen volgende jaar, maar moes weens die Covid-19-pandemie aangepas word, sê Tshivhengwa.

Die aanlyn sessie was 'n opvolg van die TBCSA se beraad in September.

Oor die vertragings met aansoeke om e-visums sê Simons vroeër moes dit deur twee of drie beoordelaars goedgekeur word. Nou is net een beoordelaar nodig en meer mense is aangestel om die proses te versnel.

Wat die agterstand betref, word 787 aansoeke tans geprioritiseer. Hy sê die agterstand sal binne twee weke uitgewis wees. Dit vat ongeveer vyf dae om 'n e-visum-aansoek te verwerk, maar Simons sê dit kan vinniger verloop as meer personeelede aangestel word.

Die sowat 5 820 e-visum-aansoeke van mense wie se vakansie reeds verby is, gaan afgekeur word, sê Simons, "want dit help nie ons keur iets goed vir iemand wat eintlik al in Augustus hierheen wou reis nie."

E-visums is nie vir alle lande beskikbaar nie en net mense wat hier wil kom vakansie hou, kan daarom aansoek doen. Die moontlikheid van 'n e-visum vir saketoeriste word ondersoek.

Simons sê die departement ondersoek ook die moontlikheid van visums vir mense wat in Suid-Afrika aanlyn vir hul buitelandse werkgewer wil werk en vir "volwaardige entrepreneurs" wat in Suid-Afrika werk kan skep. So 'n visum sal vir vyf jaar geldig wees.

Nog 'n probleem is die agterstand in die uitreiking van lisensies vir toeroperateurs wat toeriste vervoer. Daar is glo 'n agterstand van tot vyf jaar omdat die komitee wat dit moet goedkeur, nie gereeld vergader nie en in die pandemie basies tot niet gegaan het.

Verreweg die meeste operateurs het reeds om 'n lisensie aansoek gedoen, maar die departement van vervoer sloer, sê Tshivhengwa.

Nomsa Mtshwene, direkteur van die departement, sê hulle werk hard om die agterstand uit die weg te ruim.

Sy sê gesprekke word ook met die minister gevoer om te verseker dat 'n operateur se voertuig nie geskut sal word as hy bewys kan lewer dat hy aansoek gedoen het om 'n lisensie en as hy tevore goedkeuring gehad het nie.

Mtshwene sê die komitee vergader nou meer gereeld en sal op 9 Desember weer byeenkom. Die komitee het sedert September 1 246 aansoeke verwerk waarvan 1 019 goedgekeur is.

Clicks koop Sorbet-skoonheidsalonne

Hanlie Stadler

Clicks, wat reeds jare lank Sorbet se skoonheidsprodukte verkoop, gaan nou dié skoonheidsalonne koop.

Die koopprys is slegs R105 miljoen.

Sorbet is voorheen besit deur Long4Life, 'n beleggingsbeheermaatskappy wat Brian Joffe van Bidvest-faam begin het en wat ook Sportsmans Warehouse en Outdoor Warehouse besit het.

Long4Life het ondanks Joffe se legendariese sakevernuf nie die JSE beïndruk nie en is in Maart deur Old Mutual Private Equity uitgekoop en gedenoteer.

Private ekwiteitsmaatskappe is nie gewoonlik langtermynbeleggers nie en die verkoop van Long4Life se bates was dus net 'n kwessie van tyd. Sorbet is eerste aan die beurt.

Sorbet het meer as 190 salonne landwyd onder die handelsname Sorbet, Sorbet Man en die haarsalonne Candi & Co.

Clicks het reeds in 2015 'n 25%-belang in Sorbet Brands bekom wat die skoonheidsprodukte verkoop. Nou sal Clicks 100% van alle Sorbet-entiteite besit.

Sorbet is in 2005 deur die entrepreneur Ian Fuhr gestig.

Bertina Engelbrecht, uitvoerende hoof van Clicks, sê Sorbet is "nommerpas" vir Clicks omdat dit goed inskakel by sy aanbod van skoonheid- en welstandsprodukte.

"Sorbet is 'n hoogs vertroude handelsnaam met 'n lojale en groeiende klantebasis en ons is van plan om geleenthede te benut om ons teenwoordigheid saam uit te brei en die inkomstegroei te versnel."

Sy sê Clicks werk al sedert 2015 nou saam met die Sorbetbestuur en het 'n "gedeelde visie" vir die onderneming ontwikkel.

Jacci Myburgh, medehoof van Old Mutual Private Equity, sê Sorbet is kleiner as die tipiese beleggings in sy stal en Clicks is 'n "baie logiese eienaar". "Ons is baie ingenome om die onderneming in die regte hande te laat en 'n goeie uitgang vir ons beleggers te verseker."

Linda Sinclair, uitvoerende hoof van Sorbet, is vol lof vir die rol wat Clicks gespeel het om Sorbet te ontwikkel en hulle sien ook uit na groeigeleenthede as deel van Clicks.

Sorbet-salonne word deur franchisehouers bedryf, die meeste van hulle vroue-entrepreneurs. Dis Clicks se eerste ervaring met dié model.

Mededingingsowerhede moet die transaksie nog goedkeur.

Sorbet het baie swaar getrek tydens die Covid-19-pandemie omdat salonne vir maande hul deure moes toemaak en mense selfs later, toe salonne weer op vlak 2 van die inperkings kon sake doen, steeds huiwerig was vir persoonlike kontak.

Weens hoë inflasie en stygende rentekoerse skaal baie mense nou af aan luukse besteding, wat dit 'n interessante belegging in dié tyd maak.

Is TikTok werklik so gevaarlik?

Werner Wippenaar

Sommige mense in die VSA meen die Chinese video-app TikTok word gebruik om op hulle en die res van die wêreld te spioeneer, maar is dit regtig gevaarlik?

Twee Amerikaanse senators het onlangs weer gevra dat 'n verbod op TikTok oorweeg word omdat dit te veel data van gebruikers insamel.

Prof. Basie von Solms, een van die wêreld se voorste kenners van kuberveiligheid verbonde aan die Universiteit van Johannesburg, meen TikTok is eintlik maar net soos enige van die vele sosialemedia-apps waaraan gebruikers hul tyd bestee.

"Wat my betref het TikTok maar dieselfde kuberrisiko's as ander sosiale netwerke – onnodige versameling van persoonlike data, beskerming van persoonlike data, verslawing en so meer."

Hy meen die Amerikaanse besware teen TikTok spruit eintlik maar daaruit dat die app deur die Chinese maatskappy ByteDance bedryf word.

"Die feit dat dit 'n Chinese maatskappy is, maak uiteraard veral die Amerikaanse regering meer bekommerd oor wat die app doen en die inligting wat dit insamel oor Amerika."

Die app het sekere ooglopende tekortkominge.

"TikTok ondersteun nie tweefaktor-aantekening nie, wat uiteraard 'n generiese risiko inhou. Ek dink Facebook hou net soveel risiko's in, maar dis 'n Amerikaanse maatskappy en dus word dit nie so beklemtoon nie."

Arthur Goldstuck, uitvoerende hoof van World Wide Worx, meen apps soos Facebook en Twitter rig baie meer skade as TikTok aan.

"TikTok is so gevaarlik soos enige ander sosiale netwerk, sowel wat toegang tot gebruikersdata as manipulasie van menings betref."

Goldstuck sê al het TikTok dalk tekortkominge, kyk die Amerikaners nie na hul eie apps nie.

"Die skade wat Facebook en Twitter reeds aangerig het deur verkeerde inligting te versprei en menings te manipuleer, is onberekenbaar en dis ironies dat die regering vinger na China wys wanneer sy eie tuisgemaakte tegnologiemaatskappye die weg wys om groot gebruikersbasisse te misbruik."

Goldstuck sê Facebook laat sy algoritme toe om dataverkeer te prioritiseer en dit is deur buitelandse magte gebruik om die Amerikaanse kiesstelsel te manipuleer.

"Dit kan ook deels die skuld dra vir die besluit van Brittanje se onderdurdagte en ekonomies rampspoedige onttrekking aan die Europese Unie (Brexit)," volgens Goldstuck.

WILLEMSE OOR SKEPDOELE

Bokke slyp vaardighede voor toets

Dit was instink, sê losskakel ná wedstryd

Hendrik Cronjé

Instink het ingeskop toe Damian Willemse met twee komkommerkoel skepdoele in die Springbokke se toetsoorwinning van 27-13 oor Engeland Saterdag op Twickenham geslaag het.

"Ons het deur die week ons skepdoele geoefen," sê Willemse met 'n breë glimlag.

"In daardie twee oomblikke was dit instink. Ek het gevoel Engeland het goed verdedig en ons kon nie momentum kry nie.

"Ek het besluit om toe eerder terug te val en die telbord aan die rol te kry.

"Toe ek die bal tref, kon ek voel ek het hom in die middel getref. Ek is verheug dat ek tot die span kon bydra."

Dit was Saterdag in Londen die eerste keer sedert Morné Steyn twee skepdoele op 1 Oktober 2016 dat 'n Bok met twee of meer skepdoele in 'n toets slaag.

Jannie de Beer het op 24 Oktober 1999 op Twickenham met vyf skepdoele teen Engeland geslaag wat tot vandag toe nog die Suid-Afrikaanse rekord is.

Op 24 November 2006 het André Pretorius byna De Beer se rekord laat spat toe hy op Twickenham met vier skepdoele teen Engeland geslaag het.

Willemse het dus Saterdag volgens statistieke van die webblad genslin.us/bokke/ ook net die derde Bok geword om met twee of meer skepdoele teen Engeland op Twickenham sukses te behaal.

Die 24-jarige Willemse het sy beste vertoning van die jaar op losskakel in die eerste 40 minute van die toets gelewer. Dit was terloops die sesde agtereenvolgende toets wat hy op losskakel vir sy land begin het.

"Ek is baie tevrede," sê Willemse oor sy eie spel.

"Die voorspelers het my 'n uitstekende platform gegee. Als het net vanaand gekliek."

Willemse het saam met Faf de Klerk en Willie le Roux as die Bokke se speldrywers die afwisseling reggekry wanneer om te skop of wanneer om aan te val.

'n Tikkie spel deur Willemse nadat hy 'n lugskop van die Engelse losskakel, Marcus Smith, in sy eie kwartgebied gevang het, het juis tot een van die hoogtepunte van die toets gelei toe Kurt-Lee Arendse daardie beweging met 'n aanskoulike vyfpunter afgerond het.

"Krediet moet aan Kurt-Lee gaan wat baie goed met my gekommunikeer het," sê Willemse.

"Hy het vir my geskree om hom op die aanval te soek.

"Hy het daardie drie verdien vir die wyse hoe hy teruggeval het vir die hoë skop en toe weer by Willie aan te sluit om af te rond.

Sweef soos 'n Arendse! Kurt-Lee Arendse seil Saterdag oor die doellyn vir die Springbokke se eerste drie teen Engeland. Foto: AP

"Ek dink dit was 'n goeie spandrie."

Willemse sê al het die Bokke teen Ierland en Frankryk verloor, het hulle die Engelse tog met groot selfvertroue gepak.

"Ons het in Dublin nie ons geleenthede gebruik soos ons moes nie.

"Ons was trots op ons vertoning in Marseille oor die wyse hoe ons aanhou veg het, selfs toe ons net 13 spelers was.

"Italië het ons baie selfvertroue gegee in wat ons op die toer probeer het wat ons speelstyl betref.

"Ons het teen Engeland besluit om al ons kaarte op die tafel te gooi aangesien dit ons laaste toets was.

"Ek is egter regtig trots op die span. Ons wou graag hier op Twickenham wen aangesien dit onder meer 'n spesiale geleentheid vir Evan Roos en Manie Libbok was wat in hul eerste toetse (in die opdrafspan) hier gespeel het."

■ **Puntemakers: Suid-Afrika 27 (14): Drieë:** Kurt-Lee Arendse, Eben Etzebeth. **Doelskop:** Faf de Klerk. **Strafdoele:** De Klerk (3). **Skepdoele:** Damian Willemse (2). **Engeland 13 (3): Drie:** Henry Slade. **Doelskop:** Owen Farrell. **Strafdoele:** Farrell (2).

Dié toekenning is vir my broer, sê Franco

Hendrik Cronjé

Franco Mostert het sy Speler van die Wedstryd-prys in Saterdag se toets op Twickenham teen Engeland aan sy verlamde broer, JP (Jean-Pierre) Mostert, opgedra.

Die 32-jarige Mostert was oudergewoonte uitstaande met sy hoë werkverrigting in 'n uitgedunde Suid-Afrikaanse span se pragsege van 27-13 oor Eddie Jones se troepe op 'n koue wintersaand in Londen.

"Ek is geseënd dat ek op my ouderdom nog so hard kan werk," sê Mostert oor sy V8-enjin.

"Alles gaan seker oor vir wat jy speel in die lewe. Ek speel ook vir my familie. Vir my broer JP wat verlam is," sê Mostert terwyl hy twee of drie keer sluk om sy trane terug te hou.

> **Ek speel ook vir my familie. Vir my broer JP wat verlam is.**
>
> — Franco Mostert

JP was in 2017 in 'n ernstige motorongeluk betrokke waarin hy verlam is.

"Sulke goed (soos my broer) maak 'n groot verskil. Jy moet eenvoudig vorentoe beweeg en jou talente uitleef wat die Here jou gegee het."

Mostert was saam met Bongi Mbonambi, Frans Malherbe en Eben Etzebeth die voorspelers wat teen die Engelse die vuur gestook het. Eintlik was die hele Bok-agttal puik.

Mostert het op Twickenham in sy 63ste toets gespeel nadat hy op 18 Junie 2016 as 'n plaasvervanger sy toetsbuiging teen Ierland gemaak het.

Die boorling van Welkom moes as 'n spesialis-vyfslot teen Engeland weer op seweflank instaan nadat Pieter-Steph du Toit vir twee toetse ná sy rooikaart teen Frankryk geskors is.

Mostert sê hy gee nie om in watter posisie of rol die Bokke hom kies nie.

"Vir my is die belangrikste om in die 23-tal te wees."

Mostert, Marvin Orie en Etzebeth was as rankers veral manjifiek teen Engeland.

Engeland se plan met Alex Coles op sesflank as teenvoeter vir Mostert agter in die lynstane het in die proses geboemerang.

Mostert, wat agterna verlig is dat Suid-Afrika sy toer op 'n hoogtepunt kon afsluit, sê hy en die voorspelers geniet die aanvallende spel van 'n agterspeler soos Kurt-Lee Arendse net so baie soos ondersteuners.

"Dis lekker om ouens soos Kurt-Lee Arendse, Willie le Roux, Damian de Allende, Jesse Kriel en ander agterspelers te hê. Hulle is ouens wat iets uit niks maak nie.

"Ek haal my hoed vir Kurt-Lee-hulle af."

Mostert kry ná die Engelse toets 'n blaaskans van sowat twee weke voordat hy na sy Japanse klubspan, Honda Heat, terugkeer.

Franco Mostert was oudergewoonte 'n staatmaker in die lynstane teen Engeland op Twickenham. Foto: AP

Kriel en Carr laat Jake se Bulle trots glimlag

Cobus Claassen

Hoewel hy Saterdagaand op Loftus Versfeld toegegee het die Bulle was "te sag" op die verdediging en het effe teleurgestel in die tweede helfte, het Jake White nie met die witbrood onder die arm gekla nie.

'n Sege van 43-26 oor die Ospreys in die Verenigde Rugbykampioenskap (VRK), wat 'n oes van sewe drieë vir die Ligbloues ingesluit het, was nie te versmaai nie.

Die Bulle-breier het lof gehad vir sy spelers se vernuf op die aanval en dit was veral die regtervleuel, David Kriel, wat weer uitstaande was.

David Kriel

"Hy het twee drieë gedruk en twee gekeer met desperate verdediging. Die kaptein (Ruan Nortjé) het nou daaroor gepraat in die kleedkamer. Sy vertoning het almal in die span energie gegee.

"Hy was in die vorige wedstryd (teen die Haaie) die Speler van die Wedstryd en hy was waarskynlik vandag (Saterdag) weer naby daaraan."

Die 23-jarige Kriel vergestalt die moderne speler by Loftus.

"Sy veelsydigheid is van groot waarde. Hy het al heelagter, buite- en binnesenter gespeel en vaar nou uitstekend op vleuel.

"Hy is die laaste tyd 'n talisman in die groep," sê White.

Daar sal die week by Loftus besluit moet word of die Springbok Kurt-Lee Arendse, wat 'n puik jaareindtoer beleef het, 'n blaaskans gaan kry.

Die Bulle speel Saterdagaand op Loftus teen Cardiff en Canan Moodie en Sbu Nkosi sal ook vir die agterste drie oorweeg kan word.

White sal vir Kriel 'n plek in die agterlyn moet vind.

Die losvoorspeler Nizaam Carr is in sy eerste wedstryd terug vir die Ligbloues as die voorste speler op die veld gekroon.

"Nizaam het 'n groot verskil gemaak met sy tussenspel op die aanval. Hy is dankbaar dat hy weer 'n kans by ons kry ná wat by Wasps gebeur het. Hy het gesê hy sal ons op die veld daarvoor vergoed."

Die Ospreys is met 'n bonuspunt weg by Loftus en White sê hulle het die besoekers in die tweede helfte 'n kans gegee om selfvertroue te kry.

"Ons het 'n keer of wat die bal direk uitgeskop en ons verdediging was nie goed nie. In die eerste helfte het ons regtig goed gespeel, maar ons moes die momentum behou het. Dalk het ons ritme en samespel ingeboet nadat ons plaasvervangers opgestuur het.

"Ek is baie tevrede met ons aanvallende spel en jy kan sien die spelers geniet dit om die bal rond te gooi. Jy moet dieselfde ingesteldheid en begeerte hê wanneer jy verdedig. Ons moet dit aanspreek, want dit kan ons teen ander spanne kelder."

■ **Puntemakers: Bulle 43 (31): Drieë:** David Kriel (2), Nizaam Carr, WJ Steenkamp, Elrigh Louw, Ruan Nortjé, Zak Burger. **Doelskoppe:** Chris Smith (3), Morné Steyn. **Ospreys 26 (14): Drieë:** Jack Walsh, Tiaan Thomas-Wheeler, Keiran Williams, Rhys Henry. **Doelskoppe:** Walsh (3).

Dobson sal lekker kies aan dié rugbyspanne

Stephen Nell

John Dobson, afrigter van die Stormers, se beker sal oorloop wanneer hy in die komende weke spanne moet kies vir 'n bepalende fase van die Kaapse span se Europese veldtogte.

Behalwe 'n voortsetting van die Verenigde Rugbykampioenskap (VRK), neem die Stormers ook hul eerste tree in die Europese Kampioeneliga.

Dis die regte tyd om die Springbokke Damian Willemse, Manie Libbok, Steven Kitshoff, Evan Roos, Marvin Orie, Frans Malherbe, Deon Fourie en Salmaan Moerat terug te kry.

Maar wie om waar in te pas?

Libbok is die Stormers se voorkeur-losskakel en Willemse die Springbokke s'n.

Dobson gaan sy internasionale sterre met hul terugkeer vroeg vandeesweek toets om vas te stel wie van hulle sal kan speel in Saterdag se wedstryd teen Wallis se Dragons in Gqeberha.

Nog 'n belangrike oorweging is dat die Stormers se twee wedstryde ná Saterdag albei in die Kampioeneliga sal wees – teen Clermont in Frankryk en London Irish in die Kaap. Dít is waar senior Bokke die nodigste sal wees.

Die afgelope naweek se wedstryd teen die Scarlets het Dobson 'n goeie blik op hul diepte gegee. Terwyl die Stormers op die aanval redelik moeiteloos 'n pad deur die Scarlets se verdediging gevind het in 'n oorwinning van 36-19, het die Walliesers nie die gehalte gehad om die Kapenaars se leemtes uit te buit nie.

Die grootste daarvan was die verdediging met die Stormers wat baie spasie aan die buitekant gelaat het vir die Scarlets om uit te buit.

Dit sal 'n ander storie wees wanneer Libbok en Willemse – waarskynlik onderskeidelik op losskakel en binnesenter – by die span inskakel.

Bygesê, die jong losskakel Kade Wolhuter het gewys dat die toekoms baie blink is. Hy kan ook met vrug as 'n heelagter ingespan word en dit sal geen verrassing wees as hy met die Stormers op volle sterkte gereeld in hul 23-tal draai nie.

Kaapse ondersteuners sal waarskynlik ook 'n blik op die Samoaanse veteraan Alapati Leiua op vleuel kry. Leiua het dié maand vir Samoa gespeel en kan op kort termyn dalk 'n beter opsie op regtervleuel as Angelo Davids wees. Davids is nog in 'n ontwikkelingsfase.

Dan du Plessis was puik as die Stormers se binnesenter in die oorwinning oor die Scarlets in Kaapstad. Foto: GALLO IMAGES

Dit gaan ook interessant wees om te sien tot watter mate die groter blootstelling op toetsvlak 'n verbetering in Moerat, Orie, Roos en Libbok se spel teweeg gebring het.

Wat die VRK betref, staan die Stormers redelik sterk – vierde met die Bulle wat slegs 'n beter punteverskil het en 'n enkele ligapunt agter Ulster in die tweede plek.

Nou keer die kampioenspan se Bokke op net die regte tyd terug.

■ **Stormers se program in Desember:**
3 Desember t. Dragons (Gqeberha);
10 Desember t. Clermont (Clermont-Ferrand, Frankryk);
17 Desember t. London Irish (Kaapstad);
23 Desember t. Bulle (Kaapstad);
31 Desember: t. Leeus (Kaapstad).

Haaie gly op Cardiff-skil in sopnat Durban

Marnus Kok

Die Walliese klubspan Cardiff het die Haaie gister in 'n nat Durban 'n afgedankte loesing in die spanne se wedstryd in die Verenigde Rugbykampioenskap gegee.

Cardiff het die futlose en planlose Haaie met 35-0 verneder.

Waar die KwaZulu-Natallers verroes en ontuis op die nat veld gelyk het, was die teenoorgestelde waar van Cardiff. Cardiff het die tuisspan onder andere met rolmale, by die afbreekpunte en met doelgerigtheid op die aanval ore aangesit. Daarby het die Walliese span die Haaie se rolmale goed verdedig.

Die besoekers het reeds in die tweede minuut op die telbord gekom toe Jarrod Evans (losskakel) 'n strafdoel deur die pale gejaag het. Daarna was die Haaie meer as een keer in Cardiff se kwartgebied, maar kon dit helaas nie in punte omskep nie.

Teen die tyd dat die hemele se sluise oopgegaan en die reën hard uitgesak het, het dit gelyk of daar beslis nie 'n skouspel tussen die vier lyne gaan wees nie.

Die Haaie het sekerlik gedink die geluksgodin glimlag vir hulle toe Josh Turnbull, flank en kaptein van Cardiff, met 'n geel kaart afgestuur is vir 'n ontoelaatbare duikslag op Anthony Volmink (heelagter).

Marnus Potgieter, vleuel van die Haaie, klap die bal oor die doellyn. Die skeidsregter het 'n strafdrie aan Cardiff toegeken en Potgieter met 'n geel kaart afgestuur. Thomas Young is die speler van die Walliese span. Foto: GALLO IMAGES

Met slegs 14 spelers op die veld was die Walliese span steeds in beheer. Dit was grootliks omdat Lloyd Williams (skrumskakel) met slim skoppe sy span op die voorvoet gehou het.

Dinge het vir die KwaZulu-Natallers uitgerafel toe Marnus Potgieter (vleuel) met 'n geel kaart afgestuur is. Thomas Young, flank van Cardiff, het die bal vorentoe geskop in die rigting van die doellyn. Hy en Potgieter het saam geduik toe die bal by die doellyn was.

Frank Murphy, die skeidsregter, het beslis dat Potgieter die bal oor die doellyn geklap het. Potgieter is nie net afgestuur nie, maar Murphy het ook 'n strafdrie aan Cardiff toegeken.

Voordat die fluitjie vir rustyd geblaas het, het Evans 'n derde strafdoel deur die pale gejaag en Young het ook vir 'n drie oorgeduik. Ná 40 minute se speeltyd was die telling 23-0 in die besoekers se guns.

Dat daar hanteerfoute in 'n nat Durban gaan wees – die reën het later wel ophou – is 'n gegewe. Die Haaie het hulle egter baie meer kere as Cardiff aan bottervingers skuldig gemaak. Boonop was daar ook ander foute deur die Durbaniete – soos een van die afskoppe deur Boeta Chamberlain (losskakel) wat nie 10 m getrek het nie.

Dinge het ook nie in die tweede helfte vir die Haaie beter gegaan nie. Young het in die 49ste minuut gaan afrond van 'n rolmaalbeweging. Dit het die telling 28-0 gemaak.

Voordat die eindfluitjie geblaas het, het Ben Thomas (heelagter) ook 'n drie vir die besoekers gaan druk.

In die laaste kwart het die Haaie meer doelgerig gespeel en 'n paar keer gevaarlik op die aanval gelyk. Maar hulle het die wedstryd sonder punte afgesluit.

■ **Puntemakers: Cardiff 35 (23): Drieë:** Strafdrie, Thomas Young (2), Ben Thomas. **Doelskoppe:** Jarrod Evans (2). **Strafdoele:** Evans (3). **Haaie 0.**

Bradbury wen Joburg-Ope met twee houe

Die 23-jarige onbesonge Engelse gholfspeler Daniel Bradbury, wat in slegs sy derde toernooi in die Road to Dubai-reeks gespeel het, het gister op die Houghton-baan sy eie sprokiesverhaal geskryf.

Bradbury, wat eers in Julie vanjaar 'n beroepspeler geword het nadat hy vyf jaar lank aan 'n Amerikaanse universiteit gestudeer het, was voor die Joburg-Ope 1 384de op die wêreldranglys.

Hy het eers 'n paar dae gelede 'n uitnodiging deur die borge ontvang om in Houghton af te slaan.

Bradbury het van die eerste ronde af voorgeloop en het op 263 houe (-21) geëindig nadat hy tellings van 63 66 67 en 67 op sy telkaart ingevul het.

Hy het drie houe voor die Fin Sami Välimäki geëindig wat tweede op 266 houe (-18) was, gevolg deur die twee Suid-Afrikaners, Christiaan Bezuidenhout en Daniel van Tonder, wat albei op 267 houe (-17) klaargemaak het.

Louis de Jager het op 269 houe vyfde geëindig.

"Dit gaan vir 'n hele paar dae nie insink nie," het Bradbury, wat van Yorkshire in Engeland afkomstig is, gesê voordat hy sy ma, wat die toernooi bygewoon het, omhels het.

Die keerpunt in die laaste ronde was op die sesde putjie toe hy in die moeilikheid was nadat sy bal tussen die bome beland het.

Hy het drie houe geneem om weer op die skoonveld met duskant die setperk te kom en het baansyfer met 'n lang kaphou gered.

Volgens Bradbury was hy ook 'n bietjie bekommerd nadat Välimäki 'n lang sethou op die kort 14de putjie ingeslaan het.

"Maar ek het op my eie spel gekonsentreer en geweet dat ek goed genoeg speel," het Bradbury ná sy oorwinning gesê.

Välimäki het op die 15de putjie nog 'n voëltjie aangeteken, maar Bradbury het kopgehou en op die 16de met 'n voëltjieset teruggeslaan om sy voorsprong weer tot drie houe te rek waar dit enduit gebly het.

Bradbury, wat in die eerste ronde die baanrekord van 63 houe geëwenaar het, het 24 voëltjies en drie arende in sy vier rondtes aangeteken.

Hy het met sy oorwinning spelersregte vir twee jaar in die Europese reeks (Road to Dubai) verwerf asook 'n uitnodiging om aanstaande jaar in die 151ste Britse Ope op Royal Liverpool te speel. **– Sportredaksie, europeantour.com**

Die 23-jarige Daniel Bradbury nadat hy gister die Joburg-Ope gewen het. Foto: GALLO IMAGES

TV-hoogtepunte

R=Regstreeks
H=Herhaling/Hoogtepunte

Grandstand (201)
12:00: Sokker: WB – Kameroen t. Serwië; **15:00:** Korea t. Ghana; **18:00:** Brasilië t. Switserland; **21:00:** Portugal t. Uruguay (alles R).

Variety 2 (207)
09:00: Hokkie: Nasiesbeker – Kanada t. Japan; **11:00:** Frankryk t. Ierland; **13:00:** Maleisië t. Korea; **15:00:** Suid-Afrika t. Pakistan (alles R).

Variety 3 (208)
12:30: Netbal: Diamant-uitdaagreeks – Presidentstwaalftal t. Zimbabwe; **14:00:** Suid-Afrika t. Skotland (H).

Rugby (211)
11:20: Engeland t. Suid-Afrika; **13:25:** Wallis t. Australië; **15:25:** VRK – Stormers t. Scarlets; **17:25:** Bulle t. Ospreys (alles H); **20:00:** SuperRugby (R); **21:00:** VRK – Leeus t. Dragons; **23:00:** Haaie t. Cardiff (albei H).

Golf (213)
20:00: Australiese PGA-kampioenskap; **22:30:** Joburg-Ope (H).

Tennis (214)
21:45: Davisbeker-eindstryd: Kanada t. Australië (H); **23:00:** Monterrey-toernooi, dag 1 (R).

NETBAL

Proteas se trofee kos duur aan beserings

SA wen uitdaagreeks

Annchen Nel

Suid-Afrika het 'n duur prys betaal vir sy verowering van die netbaltrofee in die Diamant-uitdaagreeks wat in Pretoria beslis is.

Die Proteas het Saterdag vir Skotland in die eindstryd met 54-36 getroef.

Twee belowende Proteas, Elmeré van der Berg en Nicola Smith, het egter verlede week beserings opgedoen en het nie in die eindstryd gespeel nie.

Dié twee 21-jariges sal Januarie se Vierhoekige reeks misloop, het Norma Plummer, die SA afrigter, Saterdagmiddag gesê.

Dié reeks in Kaapstad teen Nieu-Seeland, Australië en Engeland sou waardevolle internasionale ondervinding vir albei jongelinge gewees het.

Suid-Afrika het die reeks onoorwonne afgesluit en daar was belowende tekens met Plummer wat minder as twee weke gehad het om die spelers te slyp.

Twee oorwinnings oor Skotland en een oor Zimbabwe kan egter nie 'n maatstaf wees nie.

Die spelers kry nou 'n kort blaaskans voordat hulle in Stellenbosch saamtrek vir die laaste oefenkamp van die jaar.

Spelers wat verlede week vir die Presidentstwaalftal gespeel en Plummer se oog getref het, sal waarskynlik kans kry om saam met die Proteas te oefen.

Plummer en Nicole Cusack, 'n hulpafrigter, sal op 9 Desember na Australië terugkeer en ná die Nuwejaar na Suid-Afrika terugkom.

Plummer sê Proteas wat nie volgende jaar hul klubnetbal in Australië of Engeland speel nie, sal in Februarie 'n geleentheid kry om in Melbourne teen Aussie-spanne te speel.

Die klubseisoen begin reeds vroeg in Februarie.

In Maart sal daar 'n oefenkamp van twee weke wees.

"In April sal die spelers weer toetse ondergaan in Potchefstroom en in Dumisani (Chauke, die hulpafrigter) se hande wees," sê Plummer.

Die Nasionale Liga sal einde Maart begin.

Die kwarttellings in die eindstryd was 10-8, 24-20 en 35-28.

■ Suid-Afrika se uitnodigingspan, die Presidentstwaalftal, het Zimbabwe vroeër in 'n aanskoulike wedstryd met 49-43 geklop.

Die buurspan het in die tweede helfte teruggeveg, maar die tuisspan het vasgebyt. Die rustydtelling was 27-20.

■ Khanyisa Chawane is as die Speler van die Toernooi aangewys. Ine-Marí Venter is die Doelskieter van die Toernooi en Phumza Maweni die Verdediger van die Toernooi.

Die Skot Ione Christian is die Senterbaanspeler. Didintle Keebine van die Presidentstwaalftal is vereer vir die beste sportmangees.

Die Protea-senterbaanspeler Khanyisa Chawane Vrydag in aksie teen die Presidentstwaalftal. Foto: GALLO IMAGES

24 uur

Warriors gee pas aan; Titans en WP op hul hakke

Die Warriors is ná hul derde opeenvolgende oorwinning steeds die pasaangeërs in die plaaslike meerdaagse krieketreeks.

Maar die Titans en die Westelike Provinsie, met twee seges elk, blaas in die Oos-Kapenaars se nekke.

Die Warriors het die Dragons reeds Saterdag op die derde dag van die vierdaagse wedstryd in Gqberha met 239 lopies getroef danksy goeie vertonings met kolf en bal.

Die belowende jong kolwers Matthew Breetzke en Jordan Hermann het albei twee goeie kolfbeurte in die wedstryd gespeel. Breetzke het sy 112 in die eerste beurt opgevolg met 91 in die 2de beurt. Hermann het 48 en 61 in sy twee beurte geslaan om sy uitstekende peil dié seisoen voort te sit.

Marco Jansen **(foto)**, wat Donderdag saam met die Proteas na Australië vertrek vir die komende toetsreeks teen die Aussies, het met 6/80 geëindig.

Renaldo Meyer het 42 in Noordwes se 2de beurt aangeteken.

Die Warriors het die Paarl Rocks en Dolphins in die eerste twee rondes van die seisoen se reeks verslaan.

Die Dragons is vir 203 in hul 2de beurt uitgehaal.

Die Titans het die Jukskei-derby teen die Lions met 10 paaltjies gewen danksy 14 paaltjies deur Simon Harmer.

Dié wegbreekbouler, wat saam met Jansen Australië toe vertrek, het sy 7/83 in die Lions se eerste kolfbeurt met 7/64 opgevolg.

Nog 'n lid van die nasionale toetsgroep, Theunis de Bruyn, het 'n honderdtal in die Titans se eerste beurt aangeteken.

Die Lions is vir net 139 in hul tweede beurt uitgehaal en die Titans het die verlangde 44 lopies gekry sonder om 'n paaltjie te verloor.

Die WP het die Knights reeds Saterdag met 'n beurt en 155 lopies op Nuweland geklop nadat die besoekers vir 309 in hul 2de beurt uitgehaal is.

Die wedstryd tussen die Dolphins en die Rocks het onbeslis geëindig nadat dit meer as twee dae in Durban byna aaneen gereën het. **– Altus Momberg**

Messi verskaf die vonk waarna Argentyne soek

Wie anders sou dit doen? Ná 65 minute waarin Argentinië se Wêreldbeker-drome in die weegskaal was, het Lionel Messi **(foto)** die span weer hoop gegee in sy Groep C-stryd teen Mexiko Saterdagaand in Doha, Katar.

Enzo Fernandez het die sege met 2-0 verseker met 'n puik doel in die boonste hoekie van die doelhok.

Javier Martinez (21) het slegs in sy vyfde wedstryd vir sy land gespeel.

Saoedi-Arabië het Argentinië in sy eerste wedstryd van die toernooi getroef. Dit het 'n sege in die wedstryd teen Mexiko uiters belangrik gemaak.

Dit het egter nie moontlik gelyk in die eerste helfte nie. Dit was nie 'n verrassing dat Mexiko verdedigend gespeel het nie, maar Messi-hulle kon ook nie aan die gang kom nie.

Dit was totdat hy 'n lang skoot in die linkerhoek van die doelhok ingedryf het om sy span die voortou te gee.

Argentinië het tot dusver nog glad nie onoorwinlik gelyk nie. Hy was baie kenners se gunsteling bo Brasilië.

Argentinië sal steeds Woensdag vir Pole in sy laaste wedstryd moet klop om seker te maak hy dring deur na die laaste 16. **– Sportredaksie**

Uitslae

Krieket

TWEEDE EENDAGWEDSTRYD
(Hamilton)

Nieu-Seeland t. Indië
Indië 98/1 (Shubman Gill 45*, Suryakumar Yadav 34*; Matt Henry 1/20).
■ **Wedstryd eindig onbeslis (reën).**

EENDAGWEDSTRYD
(Pallekete)

Afganistan 228 (Rahmanullah Gurbaz 68, Rahmat Shah 58, Mohamad Nabi 41; Kasun Rajitha 3/31). **Sri Lanka 10/0.**
■ **Wedstryd eindig onbeslis (reën).**

PLAASLIKE MEERDAGREEKS

Kaapstad
Knights 1ste beurt 111.
Westelike Provinsie 1ste beurt 575/7 verkl. (Tony de Zorzi 304*, Yaseen Vallie 136, George Linde 46; Gerald Coetzee 4/117).
Knights 2de beurt (Raynard van Tonder 117, Pite van Biljon 71; Dane Paterson 3/48, George Linde 3/21).
■ **WP wen met 'n beurt en 155 lopies.**

Gqeberha
Warriors 1ste beurt 381.
Noordwes 1ste beurt 116.
Warriors 2de beurt 17/5 verkl. (Jordan Hermann 64, Matthew Breetzke 91; Delano Potgieter 3/26).
Noordwes 2de beurt 203 (Delano Potgieter 38*, Duan Jansen 35, Renaldo Meyer 42; Marco Jansen 3/40).
■ **Warriors wen met 239 lopies.**

Johannesburg
Lions 1ste beurt 354.
Titans 1ste beurt 449.
Lions 2de beurt 139 (Kagiso Rapulana 28; Simon Harmer 7/68, Lizaad Williams 3/34).
Titans 46/0 (Neil Brand 18*, Dean Elgar 22*).
■ **Titans wen met 10 paaltjies.**

Durban
Boland 1ste beurt 211.
Dolphins 1ste beurt 163/4 (Sarel Erwee 76, Jason Smith 36*; Shaun von Berg 3/70).
■ **Wedstryd eindig onbeslis (reën).**

Gholf

AUSTRALIESE PGA-KAMPIOENSKAP
(Brisbane)

Voorste tellings ná laaste ronde (Australië, tensy anders vermeld): 270-Cameron Smith 68 65 69 68; **273-**Ryo Hisatsune (Jap) 67 70 71 65, Jason Scrivener 65 67 74 67; **275-**John Parry (Eng) 71 70 69 65, Min Woo Lee 65 73 68 69; **276-**David Micheluzzi 68 68 71 69; 277-GReg Chalmers 71 69 71 66, Cameron Davis 70 73 66 68, Takumi Kanyana (Jap) 72 67 69 69, Sam Brazel 69 73 66 69, Masahiro Kawamura (Jap) 68 66 71 72.

JOBURG-OPE
(Houghton, Johannesburg)

Voorste tellings ná die laaste ronde: 263-Dan Bradbury (Eng) 63 66 67 67; **266-**Sami Valimaki (Fin) 66 65 66 69; **267-**Christiaan Bezuidenhout (SA) 68 64 69 66, Daniel van Tonder (SA) 69 63 67 68; **269-**Louis de Jager (SA) 67 65 70 67; **271-**Heinrich Bruiners (SA) 71 67 67 66, JJ Senekal (SA) 68 71 66 66, Dale Whitnell (Eng) 68 68 70 65; **272-**Casey Jarvis (SA) 67 63 71 71, Simon Forsstrom (Swe) 67 69 71 65, Tom Murray (Eng) 70 69 66 67, Romain Langasque (Fr) 65 67 70 70; **273-**Oliver Bekker (SA) 71 67 65 70, Nathan Kingsey (Eng) 66 66 74 67, Francesco Laporta (It) 67 69 68 69.

Netbal

DIAMANT-UITDAAGREEKS
(Pretoria)

Eindstryd: Suid-Afrika 54, Skotland 36. **Uitspeel vir derde plek:** SA Presidentstwaalftal 49, Zimbabwe 43.

Tennis

DAVISBEKER
(Malaga)

Eindstryd: Kanada 2, Australië 0.
Enkelspel: Denis Shapovalov (Kan) k Thanasi Kokkinakis (Aus) 6-2, 6-4; Felix Auger-Aliassime (Kan) k Alex de Minaur (Aus) 6-3, 6-4.

Sokker

WÊRELDBEKER-TOERNOOI
(Katar)

Groep C: Argentinië 2, Mexiko 0; Pole 2, Saoedi-Arabië 0.
Groep D: Frankryk 2, Denemarke 1; Australië 1, Tunisië 0.
Groep E: Japan 0, Costa Rica 1.
Groep F: België 0, Marokko 2; Kroasië 4, Kanada 1.

Rugby

VERENIGDE RUGBYKAMPIOENSKAP

Munster 24, Connacht 17; Leinster 40, Glasgow Warriors 5; Bulls 43, Ospreys 26; Ulster 36, Zebre 15; Stormers 36, Scarlets 19; Leeus 33, Dragons 25; Haaie 0, Cardiff 35.

FRANSE TOP-10

Stade Francais 12, Toulon 17; Perpignan 23, Bordeaux-Begles 20; La Rochelle 53, Castres 7; Paloise 22, Brive 6; Montpellier 35, Bayonnais 14.

ENGELSE PREMIERLIGA

Sale Sharks 25, Bristol Bears 20; Newcastle Falcons 24, Exeter Chiefs 21; Harlequins 21, Gloucester 12; Leicester Tigers 33, London Irish 31.

WB-sokkertoernooi

Thomas Meunier (links) en Noussair Mazraoui hou gister die oog op die bal in die wedstryd tussen België en Marokko. Foto: AP

Marokkane knak België

Sportredaksie

België se sokkerspan, wat tweede op die wêreldranglys is, het gister gespeel soos 'n span wat 22ste is.

En Marokko, wat 22ste is, het gespeel soos 'n span wat tweede is.

Marokko het België in Doha, Katar, in hul Wêreldbekerwedstryd met 2-0 geklop.

Daar was reeds voor die wedstryd tekens dat die veelgeroemde en ervare span van België nie op sy beste is nie.

Die Belge het gesukkel om Kanada in hul eerste WB-wedstryd met 1-0 te klop, terwyl Marokko die tonge los gehad het met 'n doelgeriegte gelykopuitslag van 0-0 teen Kroasië.

Die wyse waarmee die Atlas Lions van Afrika egter die Europeërs in die tweede helfte getroef het, was totaal onverwags.

In die eerste 18 minute het België die meeste balbesit geniet en 'n paar flouerige skote na Marokko se doelhok gewaag.

In die laaste deel van die tweede helfte het Marokko gevaarliker gelyk, maar hy het te hoog en te hard na die doelhok gemik.

Die uitsondering was Hakim Ziyech wat net voor die rustyd die bal verby Thibaut Courtois in die doelhok laat beland het.

Die skeidsregter het egter beslis dat twee van Marokko se spelers onkant was en die doelwagter se sig belemmer het.

In die tweede helfte het nog Marokaan vir Courtois met 'n inswaaiende bal verwar.

En dié keer was daar niemand onkant nie.

Dit was in die 73ste minuut. Waarmee kon België antwoord?

Niks. In ekstra tyd het Zakaria Aboukhlal die uitslag onderstreep met nog 'n doel.

Dit was 'n aand wat die Atlas Lions sekerlik nooit sal vergeet nie.

Costa Rica verras Japan met 1-0

'n Doel heeltemal teen die verloop van spel het Costa Rica gister in staat gestel om Japan met 1-0 te klop in die Wêreldbeker-sokkertoernooi in Katar.

In 'n wedstryd wat heeltemal deur Japan oorheers is, het Keysher Fuller se doel in die 81ste minuut dié kragmeting op sy kop gekeer.

Japan het 'n fout begaan en die bal op 'n skinkbord aan sy teenstanders gegee, met Fuller wat vir die hoekie van die net gemik het en die bal wat reguit deur die doelwagter se hande geglip het om 'n skokdoel aan te teken.

Japan, wat vyf veranderinge aangebring het aan die span wat Duitsland verras het, het die wedstryd op 'n belowende noot begin met 'n gretigheid om aanvallend te speel en homself op die voorvoet te kry.

Ná die eerste kwart van die wedstryd se spel verstreke was, het albei spanne egter ietwat onsamehangend begin vertoon.

Keysher Fuller

Costa Rica, wat in sy eerste stryd met 7-0 deur Spanje afgeransel is, was vir groot dele in hul eie halfgebied vasgepen met Japan wat die druk probeer bou het, maar swak beheer van die bal het nie juis veel kans vir goeie geleenthede geskep om die agterkant van die net te vind nie.

Japan het vroeg in die tweede helfte vir Hiroki Ito en Takuma Asano opgestuur en dié twee veranderings het duidelik 'n positiewe uitwerking gehad.

Japan het in hul teenstanders se kwartgebied geboer en verskeie aanslagte geloods, maar kon net nie die deurbraak maak nie.

Tog het dit gelyk asof dit net 'n kwessie van tyd was voordat die Japannese hul oomblik sou kry, met Costa Rica se dissipline wat gelol het en Japan se Yuki Soma wat vir verskeie vryskoppe kon aantree. Ongelukkig vir sy span kon hy nie daardie broodnodige doel aanteken om iets vir al sy span se oorheersing te wys nie.

Toe breek Fuller se oomblik van glorie aan. **– Sportredaksie**

Kroasië hou kop ná Kanada se doel

Kroasië het gisteraand seker gemaak hy dring tot die volgende ronde van die Wêreldbeker-sokkertoernooi in Katar deur toe hy Kanada met 4-1 geklop het.

Vir die Kanadese, wat in 'n kort tydjie baie vriende met hul positiewe spel gemaak het, is dit egter neusie verby.

Hoewel hulle slae gekry het, het hulle seker gemaak hul wedstryd in Groep F teen Kroasië was darem nie vervelig nie.

Kanada se spelers het hul reputasie as 'n energieke en opwindende span – wat hulle in hul eerste wedstryd teen België gekry het – gestand gedoen.

Die wedstryd was net 68 sekondes aan die gang toe Tajon Buchanan 'n goeie dwarsskop loods wat Alphonso Davies met 'n kopstamp in Kroasië se doelhok gekry het.

Daar was nog opwindende oomblikke vir Davies en sy maats in die eerste deel van die eerste helfte, maar Kroasië se gesoute spelers het algaande die wedstryd begin oorheers.

Eers was dit Andreij Kramaric in die 36ste minuut en toe Marko Livaja in die 43ste minuut wat doele aangeteken het. Kramaric het in die 69ste minuut sy tweede doel aangeteken en in bykomende tyd het Lovro Majer weer vir die wenspan met 'n doel toegeslaan.

Kroasië kom Donderdag teen België te staan.

Beeld
Sport

Damian het skepdoele geoefen
bl. 14

Onbesonge Engelsman seëvier
bl. 15

Maandag | 28 November 2022 | BL.16 | **E-pos:** sport@sport24.co.za | **Facebook:** Sport/koerante | **Twitter:** @Netwerk24sport

UITGEDUNDE BOKKE KLOP ROSE

Afrigterspan slaag toer-toets

Kolisi prys 'kollektiewe sinergie'

Hendrik Cronjé

'n Uitgedunde Springbokspan se oortuigende oorwinning van 27-13 oor Engeland op Twickenham het enige onsekerheid oor of Jacques Nienaber en Rassie Erasmus nog die afrigters tydens volgende jaar se Wêreldbeker-toernooi in Frankryk gaan wees by die kantlyn uitgeskop.

Tot voor die Engelse toets het 'n kans bestaan dat hulle posisies 'n agendapunt sal wees wanneer die hoofraad van die Suid-Afrikaanse Rugbyunie (Saru) vroeg in Desember vergader.

Nienaber-hulle het tot voor die Engelse toets vanjaar 'n wenrekord van 58% met sewe oorwinnings uit 12 toetse gehad. Vrese het boonop bestaan dat die Bokke November se toer ná nederlae teen Ierland en Frankryk met slegs een oorwinning uit vier toetse met 'n moontlike nederlaag op Twickenham sal afsluit.

Ná die sege op Twickenham sluit die Bokke nou die jaar met 'n 62%-wenrekord en die toer met twee uit vier oorwinnings af. Die Bokke se Engelse oorwinning was dus soos 'n vroeë Kersgeskenk vir Nienaber-hulle.

Weens omstrede voorvalle van die speelveld af soos tydens die toets teen die All Blacks in Mbombela met Elton Jantjies en Zeenat Simjee se beweerde kaskenades asook Erasmus se twiets ná die Franse toets, en die wenrekord van minder as 60% voor die Engelse toets, sou dit nie verbaas as die hoofraad hul loopbane as 'n agendapunt vir Desember se vergadering versoek het nie.

Mark Alexander, president van Saru, en sy uitvoerende hoof, Jurie Roux, was op toer. Hulle was deurentyd in kontak

Siya Kolisi, die Springbok-kaptein, bedank die toeskouers ná die toets. Foto: GETTY IMAGES

met Nienaber-hulle en van die rugbybase in Suid-Afrika.

Die druk was tot voor Saterdag duidelik aan die opbou teen die Bokke se afrigtingspan.

Afgesien van die broodnodige sege oor Engeland, kon Roux-hulle die afgelope week Erasmus se verhouding met Wêreldrugby oor die prosesse tussen die afrigtingspanne en skeidsregters besleg.

Erasmus sal ná 'n vergadering met Wêreldrugby die beheerliggaam nou help met sy nuwe prosesse met die oog op volgende jaar se Wêreldbeker-toernooi.

Siya Kolisi, die Bok-kaptein, het ook ná die oorwinning sy stempel van goedkeuring vir die afrigtingspan gegee.

"Ek was in spanne waar dit verskriklik was en jy nie geweet het na wie om te kyk nie," sê hy.

"Ons is bevoorreg om 'n afrigtingspan soos Jacques-hulle te hê. Toe hulle in 2018 ingekom het met Rassie toe nog as die hoofafrigter, het hulle ons toegelaat om ons sê as spelers te sê.

"Hulle neem altyd die finale besluit met ons as spelers wat inkoop.

"Dis 'n kollektiewe ding. Dis waaroor ek mal is in die groep.

"Die sinergie wat in die span bestaan, is krities. As dit byvoorbeeld nie Jacques is nie, lewer iemand soos Felix Jones 'n bydrae."

Kolisi-hulle wil as spelers net aanhou leer en verbeter.

"Hulle as afrigters het geen ego's nie. As 'n speler met 'n voorstel kom en dit sal vir die span werk, het hulle geen ego's nie.

"Almal in die groep word toegelaat om te praat. Maak nie saak of jy nog in geen toetse of een gespeel het nie. Almal het 'n gelyke stem.

"Ons het die toer werklik geniet. Die oorwinning oor Engeland was regtig spesiaal.

"As ons egter na ons onderskeie spanne terugkeer, sal ons moet uithaal om die Wêreldbeker-groep (van 33 spelers) te haal."

Al het die Bokke slegs 'n 50%-wenrekord op toer gehad, is dit moeilik om hulle nie 'n slaagsyfer te gee vir November se toetse nie vanweë hul nuwe aanvallende speelstyl en wyse waarop hulle die diepte in die groep uitgebou het.

Leeus wys hulle kan tuis ook hard brul

Sarel van der Walt

Sio Tomkinson van die Dragons probeer die Leeus se Ruhan Straeuli gister in sy spore stuit in 'n wedstryd in die Verenigde Rugbykampioenskap op Ellispark. Foto: GALLO IMAGES

Die Leeus het gistermiddag hul eerste tuiswedstryd dié seisoen in die Verenigde Rugbykampioenskap (VRK) gewen.

Hulle het die Dragons van Wallis op Ellispark in Johannesburg met 33-25 geklop.

Die rustydtelling was 19-6 in die Johannesburgers se guns.

Albei spanne het drie drieë gedruk. Die Leeus het 63%van die besit gehad en net agt duikslae verbrou teenoor die 22 van die besoekers.

Die groot held in die Leeus se oorwinning was sy puik losskakel, Jordan Hendrikse, wat "gedrop, gescore én geplace" het. Hy het 'n drie gedruk en met drie strafdoele, twee doelskoppe en 'n skepdoel geslaag om 21 punte aan te teken.

Hendrikse is as Speler van die Wedstryd aangewys en het groot toejuiging ontvang toe hy 12 minute voor die einde deur Gianni Lombard vervang is.

Dit was nie 'n wedstryd wat die getroue Leeu-ondersteuners wat in hul wit-en-rooitruie weekliks na Ellispark opruk, lank sal onthou nie.

Maar dit was 'n oorwinning en hulle sal hoop dat hul span nou weer momentum sal opbou soos vroeër in die seisoen toe hy al drie sy oorsese wedstryde gewen het.

Ongelukkig vir die Leeus het hulle in al drie hul vorige wedstryde voor hul tuisskare vasgeval – teen die Bulle, Ulster en die Stormers.

Dai Flanagan, die Dragons se afrigter, het voor die kragmeting gewaarsku sy span kan nie bekostig om toe te laat dat die wedstryd los raak nie.

En dit is presies wat gebeur het.

Die Leeus het in die vierde minuut die voortou geneem danksy 'n strafdoel deur Hendrikse.

Twee minute later het die besoekers se losskakel, Sam Davies, die telling gelykop gemaak toe hy ook met 'n strafdoel geslaag het.

In die 12de minuut het Hendrikse 'n strafdoel van binne sy eie halfgebied sekuur deur die pale gestuur.

Kort daarna het Davies met sy tweede strafdoel geslaag om sake wéér gelykop te maak.

Emmanuel Tshituka (flank) het dié strafskop afgestaan toe hy 'n teenstander gepootjie het. Hy is ook met 'n geel kaart gestraf.

In dié tydperk het Hendrikse, toe die Leeus meedoënloos aangeval het, 'n skepdoel deur die pale geklits net toe dit begin lyk het of die Leeus nie sou deurkom nie.

Die Leeus het weer begin aanval en was naby die Dragons se doelgebied toe die Dragons se Ross Moriarty 'n geel kaart-oortreding begaan het. Die Leeus het dit uitgebuit en Ruhan Straeuli (flank) het die eerste drie gedruk. Hendrikse het wéér raak gekorrel.

Net voor rustyd het Hendrikse met sy derde strafdoel geslaag om die telling 19-6 te maak.

Die Leeus het in dié helfte 61% van die balbesit gehad.

Ná rustyd het die Leeu-senter Henco van Wyk 'n geel kaart gekry en dit het vyf minute ná rustyd liggies begin reën kort voordat Sio Tomkinson in die hoekie vir die Dragons gaan druk het.

Davies se doelskop was mis met die telling 19-11.

Hierna het Hendrikse ná groot druk van die Leeus gaan druk en sy eie drie verdoel. James Benjamin (haker) het hierna die Dragons se tweede drie gedruk en JJ Hanrahan, wat Davies in die tweede helfte vervang het, het verdoel om die telling 26-18 te maak.

Net toe die Leeu-ondersteuners moontlik begin vrees het die Leeus kan weer soos teen Ulster en die Stormers hul greep op die wedstryd verloor, het PJ Botha (haker) gaan druk. Lombard het met die doelskop geslaag.

Sekondes voor die eindfluitjie het die Dragons se Che Hope 'n mooi drie vir sy span gaan druk wat deur Hanrahan verdoel is, wat die telling op 33-25 te staan gebring het.

Franke Horn, puik agtsteman van die Leeus, is vroeg in die wedstryd deur Sibusiso Sangweni vervang nadat hy 'n enkelbesering opgedoen het.

■ **Puntemakers: Leeus 33 (19): Drieë:** Ruhan Straeuli, Jordan Hendrikse, PJ Smith. **Strafdoele:** Hendrikse (3). **Doelskoppe:** Hendrikse (2), Gianni Lombard. **Skepdoel:** Hendrikse. **Dragons 25 (6): Drieë:** Sio Tomkinson, James Benjamin, Che Hope. **Doelskoppe:** JJ Hanrahan (2). **Strafdoele:** Sam Davies (2).

Bokke het bly glo in mekaar ná taai begin

Hendrik Cronjé

Geloof in mekaar, die wedstrydplan en afrigtingspan is waaraan Franco Mostert en sy spanmaats op toer vasgeklou het toe dit ná die nederlae teen Ierland en Frankryk gedreig het dat die Springbokke se wiele kan afval.

"Ek is baie verlig," sê Mostert ná die Bokke se spogsege van 27-13 oor Engeland op Twickenham.

"Ons was die afgelope week streng met mekaar. Ek weet ons het nie goed teen Ierland en Frankryk begin nie, maar ons het by die plan gehou. Ons het in Rassie (Erasmus)- en Jacques (Nienaber)-hulle bly glo."

Franco Mostert

Die oortuigende wyse waarom Mostert-hulle eindelik Saterdag in Londen die Engelse op 'n koue aand voor sowat 81 000 toeskouers kon omdop, is merkwaardig as in ag geneem word dat Suid-Afrika sonder spelers soos Vincent Koch, Trevor Nyakane, Lood de Jager, RG Snyman, Pieter-Steph du Toit, Jasper Wiese, Cobus Reinach, Handré Pollard, Frans Steyn, André Esterhuizen, Lukhanyo Am en Cheslin Kolbe vir sy laaste toets van die jaar klaargekom het.

Die Bok-spelers moes ook boonop byna daagliks die afgelope week lees hoe hul direkteur van rugby, Erasmus, deur veral die Britse gifpenne oor sy Twitter-plasings ná die verloortoets teen Frankryk gekap is in wat naderhand na 'n doelbewuste poging voorgekom het om onder meer die Suid-Afrikaanse span se fokus af te trek.

Mostert-hulle was dus vooraf onder enorme druk.

"Ons het vooraf gesê ons wil opstaan vir mekaar. Hard vir mekaar op die veld werk. Jy kon sien hoe die manne vir mekaar teen Engeland gewerk het," sê Mostert.

"Almal het voortdurend positief gebly, maak nie saak of dinge teen jou gegaan het nie.

"Jy vertrou eenvoudig net die ou langs jou, maak nie saak watter besluit hy maak nie. Ek dink Engeland was 'n goeie wen vir ons."

Ná die triomf op Twickenham en oortuigende oorwinning oor Italië, meen Mostert sy span het tog 'n slaagsyfer op toer behaal.

"Ons het as 'n groep beslis gegroei op die toer. Ons is op 'n goeie plek vir volgende jaar.

"Ja, ek gee die Bokke beslis ná die Engelse toets 'n slaagsyfer vir die toer.

"Dalk was dit vir ons goed om net-net teen Frankryk en Ierland te verloor.

"Dit is in daardie toetse wat ons die meeste geleer het met die oog op volgende jaar se Wêreldbeker-toernooi in Frankryk. Die harde toetse wat nie jou kant toe gaan nie.

"Rassie en Jacques het vir ons uitstekende diepte vir volgende jaar gebou."

Mostert-hulle het al vrede gemaak dat hulle nie almal tevrede sal stel met hulle spel nie, maar het bevestig dat hulle intern tevrede met hul vordering is.

Die spelers self geniet die aanvallende benadering wat die Bokke op toer ingeslaan het op soek na 'n sesde rat op die aanval met die oog op 2023 se rugbyskouspel in Frankryk.

"Ons is al so gemaklik met mekaar as 'n groep. Ons het al in soveel toetse saamgespeel.

"Dis regtig so maklik om by iets nuuts aan te pas, soos die aanvallende speelstyl. Dit was teen Engeland net lekker om Suid-Afrika trots te maak."

Springbokke se 'Buffel' besig om Twitter-sensasie te word

Hendrik Cronjé

Die Springbok-vaskopstut, Frans Malherbe, is vinnig besig om 'n Twitter-sensasie te word vanweë sy weeklikse vyfstervertonings vir die Springbokke.

Die 31-jarige Malberhe was in die 51 minute wat hy in Saterdag se wentoets van 27-13 oor Engeland gespeel het, wéér 'n yster.

Die boorling van Paarl, 'n plat op die aarde mens en een van die gewildste spanmanne in die Bok-groep, het teen Engeland in sy 58ste toets sedert sy internasionale buiging op 9 November 2013 teen Wallis in Cardiff gespeel.

Dit was die 47ste toets dat hy begin het. Slegs Tendai Mtawarira in 102 toetse, Os du Randt in 75 en Jannie du Plessis in 58 is in meer toetse as stut in die Bok-beginspan ingesluit.

Suid-Afrikaners sien deesdae sy bydrae beter raak as vroeër in die vaskopstut met die bynaam, Buffel, se speeldae op toetsvlak.

Flip van der Merwe, die voormalige Bok-slot, twiet gister: "Goeiemôre almal, veral Frans Malherbe. Wie ook al die kaptein van die (Bok-)vlug terug is, hoop ek het die brandewyn-bestelling verdubbel. Hulle seer lywe sal medisyne benodig."

Rob Louw, die voormalige Bok-flank, is duidelik ingenome met Malherbe se bydrae op Twickenham.

Hy twiet oor Malherbe: "Die mees onderskatte speler in wêreldrugby! Wie het hom al ooit oorheers! @Fransmalherbe die Stilbaai-boytjie!"

Die SuperSport-kommentator, Philasande Sixaba, is net so beïndruk met Malberbe se bydrae teen Engeland.

"Frans Malherbe is die beste voorryman om die Springbok-trui te dra," twiet Sixaba.

Die sportjoernalis Stephen Pettitt twiet oor Malberbe se vertoning op Twickenham: "Frans Malherbe het Maku Vunipola pas soos 'n strandstoel gevou."

Tik jy Malberbe se naam en van op Twitter se soekveldtog in, besef jy sy gewildheid is vanweë sy weeklikse oorheersing vinnig besig om onder rugbyondersteuners wêreldwyd toe te neem.

Malherbe, Bongi Mbonambi en Ox Nche was teen Engeland eenvoudig uitmuntend as skrumwerkers, baldraers, verdedigers en met hul spel by die afbreekpunte.

Later het Steven Kitshoff en Malcolm Marx die beginspanspelers se goeie werk voortgesit.

Thomas du Toit, die ander voorryman wat teen Engeland gespeel het, se toets is ongelukkig ná slegs drie minute se speelkans kortgeknip nadat hy 'n rooi kaart vir 'n gevaarlike duikslag gekry het.

■ **Bykomende bron: genslin.us/bokke.**

Frans Malherbe was Saterdagaand weer die ene staatmaker vir die Springbokke se agttal in hul oorwinning oor Engeland op Twickenham. Foto: REUTERS